

တနင်္သာရီဒေသတွင် နေထိုင်သူများ၏ဘဝ

တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးဒေသအတွင်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး
လုပ်ငန်းအား အထက်မှအောက်သို့စီမံခန့်ခွဲသည့်စနစ်အစား
အောက်ခြေဒေသခံများမှ စတင်သည့်စနစ်တစ်ရပ်အား ဖန်တီးခြင်း

Conservation Alliance of Tanawthari

တနင်္သာရီဒေသတွင် နေထိုင်သူများ၏ဘဝ

တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးဒေသအတွင်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး လုပ်ငန်းအား အထက်မှအောက်သို့စီမံခန့်ခွဲသည့်စနစ်အစား အောက်ခြေဒေသခံများမှ စတင်သည့်စနစ်တစ်ရပ်အား ဖန်တီးခြင်း

Conservation Alliance of
Tanawthari (CAT)

2020 ခုနှစ် မတ်လတွင် ထုတ်ဝေသည်။

CAT အဖွဲ့အစည်းအကြောင်း

Conservation Alliance of Tanawthari (CAT) အဖွဲ့အစည်းကို ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ဒေသတွင်းရှိ ကရင်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများမှ စုပေါင်းဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ CAT အနေဖြင့် လူထုနှင့်အတူ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏အခွင့်အရေးကို ကာကွယ်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

CAT အဖွဲ့ဝင် အဖွဲ့အစည်းများမှာ -

- ၁။ ပန်တာကပေါလူငယ်အဖွဲ့ (C L)
- ၂။ တောင်ပိုင်းလူငယ်အဖွဲ့ (S Y)
- ၃။ တာကပေါလူငယ်အဖွဲ့ (T K P)
- ၄။ လူထုအခြေပြုရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအသက်မွေးဝမ်းကြောင်းမူကော်မတီ (CSLD)
- ၅။ တနင်္သာရီမြစ်မကြီးနှင့်ဌာနေတိုင်းရင်းသားများကွန်ယက် (TRIP NET)
- ၆။ ကရင်သာဘာဝတ်ဝန်းကျင်နှင့်လူမှုလုပ်ရှားမှုအဖွဲ့ (KESAN) တို့ဖြစ်ပါသည်။

ဤသုတေသနအစီရင်ခံစာကိုစုစည်းတင်ပြသောအဖွဲ့အစည်းများမှာ -

- ပန်တာကပေါလူငယ်အဖွဲ့ (C L)
- တောင်ပိုင်းလူငယ်အဖွဲ့ (S Y)
- တာကပေါလူငယ်အဖွဲ့ (T K P) တို့ဖြစ်ပါသည်။

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ဤသုတေသနတမ်းအား

- Candle Light အဖွဲ့
- Southern Youth အဖွဲ့ နှင့်
- Tarkapaw Youth အဖွဲ့တို့မှ ပြင်ဆင်ပြုစုပါသည်။

CAT အဖွဲ့အစည်းမှ အောက်ဖော်ပြပါ ကျေးဇူးများရှိ ဒေသခံများကို ကျေးဇူးတင်ကြောင်းဖော်ပြလိုပါသည်။

သုတေသနပြုစုရာကာလတစ်လျှောက်လုံးတွင် အချိန်အားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဤသုတေသန အစီရင်ခံစာဖြစ်ပေါ်လာရေးအတွက် အကြံဉာဏ်များနှင့် အားသွန်ခွန်စိုက် ပါဝင်ပေးကြသော ဒဘောကလို၊ ပရက်ကူ၊ မနီးရုံး၊ ရုံးတော်၊ ဟင်းလှိုင်း၊ ဆင်ကူးနှင့် ဇလင်ကျေးရွာများမှ ဒေသခံကျေးရွာသူ/သားများအား မိမိတို့မှ အထူးကျေးဇူးတင်အပ်ပါသည်။ ဤသုတေသနအစီရင်ခံစာ ဖြစ်ပေါ်လာရေးအတွက် လိုအပ်သော ငွေကြေးထောက်ပံ့ပေးသည့် World Wildlife Fund (WWF) အဖွဲ့အစည်းအားလည်း CAT မှ အထူးပင် ကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း ပြောကြားလိုပါသည်။

ICCA အဖွဲ့မှ သဝဏ်လွှာ

ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများသည် ကျွန်ုပ်တို့၏ကမ္ဘာကြီးကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရာတွင် အဓိကကျသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေသည်။ လွန်ခဲ့သည့်မျိုးဆက်များစွာ သို့တည်းမဟုတ် ထောင်စုနှစ်ကာလများစွာကပင် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းရှိ ဒေသခံဌာနေ တိုင်းရင်းသားများသည် မိခင်ကမ္ဘာမြေနှင့် လိုက်လျောညီထွေစွာ ရှင်သန်ရပ်တည်နိုင်ရေးအတွက် ၎င်းတို့၏ ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေများ၊ အုပ်ချုပ်မှုစနစ်များ၊ အသိပညာနှင့် အလေ့အကျင့်များကို ဖန်တီးအသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ဤကဲ့သို့သော နေရာအခြေပြုစနစ်များသည် ကွဲပြားခြားနားသော ကမ္ဘာ့အမြင်များ၊ ယဉ်ကျေးမှုများနှင့် သမိုင်းကြောင်းများတွင် မယုံနိုင်လောက်အောင် အမြစ်တွယ်နေပြီး ချစ်ခင်ခြင်း၊ လေးစားမှု၊ အပေးအယူနှင့် အပြန်အလှန်မှီခိုမှု စသည်တို့ ကဲ့သို့သော တူညီသော တန်ဖိုးများရှိကြသည်။ ၎င်းတို့၏စုပေါင်းနယ်မြေများနှင့် ဒေသများစွာတွင် ကမ္ဘာမြေပေါ်ရှိ အကျန်းမာဆုံးသော ဂေဟစနစ်များဖြစ်သည့် လူသန်းပေါင်းများစွာအတွက် သန့်ရှင်းသော ရေနှင့်လေ၊ သန့်ရှင်းသော အစားအစာနှင့် အဓိပ္ပါယ်ရှိသော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်သည့် ဂေဟစနစ်များပါဝင်သည်။

လွန်ခဲ့သောအနှစ် ၂၀ အတွင်း ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများသည် သဘာဝတရားနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအား အလေးပေးပံ့ပိုးခဲ့မှုအတွက် နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်းဥပဒေနှင့်မူဝါဒများတွင် ၎င်းတို့အား ပို၍အသိအမှတ်ပြုခံခဲ့ရသည်။ သို့သော်လည်း မူဝါဒနှင့် လုပ်ဆောင်မှု အလေ့အကျင့်များအကြား သိသိသာသာ ကွာဟမှုရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများသည် အစိုးရမဟုတ်သော နိုင်ငံတစ်ကမ္ဘာအဖွဲ့အစည်းများ၏ ထိန်းသိမ်းရေးအစီအစဉ်များသည် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ (ICCAs- ဘဝနယ်မြေများ) မှ ထိန်းသိမ်းထားသော ပိုင်နက်နယ်မြေများတွင် လုပ်ဆောင်ခံရနေဆဲဖြစ်ပြီး ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများအနေဖြင့် ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေးဟူသော အမည်နာမအောက်တွင် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများစွာကို ခံစားရသည်။ ဤကဲ့သို့ လုပ်ဆောင်မှုများသည် လူသားတို့အတွက် မတရားမှုသက်သက်သာ မဟုတ်ဘဲ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှုအတွက်လည်း ထိရောက်မှုမရှိဘဲ ဆန့်ကျင်ဘက် အကျိုးသက်ရောက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

တနင်္သာရီတိုင်းဒေသနယ်မြေများကို စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းနေသော ဒေသများ၊ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများသည် ကျွန်ုပ်တို့အားလုံး မှီခိုအားထားနေရသည့် သဘာဝတရားကို ကာကွယ်ရန်၊ ရေရှည်တည်တံ့စေရန်နှင့် ကြံ့ကြံ့ခံ ခုခံပေးရန်များစွာ လုပ်ဆောင်နေသော်လည်း အထောက်အပံ့ အကူအညီ အနည်းငယ်သာ ရရှိကြသည်။ အစိုးရအဖွဲ့များ၊ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အလှူရှင်များသည် အဆိုပါဒေသများကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးအတွက် လူ့အခွင့်အရေးကို အခြေခံသော ချဉ်းကပ်နည်းလမ်းများဖြင့် လက်ရှိဥပဒေနှင့် မူဝါဒကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် နှစ်ဆပိုမို အားထုတ်လုပ်ဆောင်ရွက်လိုပြီး ဒေသခံဌာနေ တိုင်းရင်းသားများ၏ ပိုင်နက် နယ်မြေများနှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များကို သင့်လျော်စွာ အသိအမှတ်ပြုပေးပြီး ၎င်းတို့နှင့် ချိတ်ဆက်လုပ်ဆောင်ရွက်လိုအပ်သည်။ ထိုသို့မလုပ်ဆောင်ပါက မြေနှင့် သယံဇာတများ ပိုမိုရှားပါးလာခြင်းကြောင့် ပဋိပက္ခ ဖြစ်စေရုံသာမက ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ခြင်း၊ ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ရာသီဥတုပျက်ပြားမှု လျော့ချရေးတို့အတွက် ကြီးမားသောအခွင့်အရေးကို လက်လွှတ် ဆုံးရှုံးရပေမည်။

အပြန်အလှန်ဆက်နွှယ်နေသော လူမှုရေးနှင့်ဂေဟဗေဒဆိုင်ရာ အကျပ်အတည်းများ ဖြစ်ပွားနေသည့် ဤအချိန်တွင် ကျွန်ုပ်တို့၏ မိခင်ကမ္ဘာမြေကို စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းရန် ကျွန်ုပ်တို့၏ စုပေါင်းတာဝန်ယူမှုသည် အလွန်ကောင်းမွန်ပါသည်။ မိမိတို့ ပိုင်နက်နယ်မြေများ၊ ဒေသများနှင့် ခိုင်မာစွာဆက်နွှယ်မှုရှိသော ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများသည် ထိုသို့စုပေါင်းလုပ်ဆောင်နိုင်သည့် အသိဉာဏ်ရှိကြပြီး ကျွန်ုပ်တို့အား ထိုကဲ့သို့ စောင့်ရှောက်နိုင်စေမည့် တန်ဖိုးများနှင့် အခြားသော စနစ်ကျသည့် ရွေးချယ်စရာနည်းလမ်းများကို ပြသနေသည်။ ၎င်းတို့အပြင် ကမ္ဘာကြီးရှိ အခြားသူများသည်လည်း ပြောင်းလဲမှုတစ်ခုလုံးအတွက် ကျွန်ုပ်တို့ညီအစ်ကိုမောင်နှမများ၏ စကားကို နားထောင်ပြီး အမြန်ဆုံးအရေးယူ ဆောင်ရွက်ရမည်။

ဤအရေးကိစ္စရပ်များကို အာရှစိုက်လုပ်ဆောင်သည့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအနေဖြင့် ICCA Consortium သည် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ရပ်ရွာလူထုများ၊ ၎င်းတို့၏ မိတ်ဖက်များနှင့် မဟာမိတ်များအား ပံ့ပိုးပေးရန်နှင့် ICCAs - ဘဝနယ်မြေများကို သင့်လျော်စွာ အသိအမှတ်ပြုရန်နှင့် ထောက်ခံရန်အတွက် ရဲရင့်သောအားထုတ်မှုများကို လုပ်ဆောင်ရင်း အဆင်သင့်ရှိနေပါကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

Holly Jonas, LLM
ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ညှိနှိုင်းရေးမှူး
ICCA Consortium

တနင်္သာရီဒေသတွင် နေထိုင်သူများ၏ ဘဝ

မာတိကာ

ICCA အဖွဲ့မှ သဝဏ်လွှာ	၅
အကြံပြုချက်များ	၇
နိဒါန်း	၁၀
နည်းလမ်းများ.....	၁၁
တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ.....	၁၄
တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးတွင်ရှိသော ဒေသခံကရင်ဌာနေတိုင်းရင်းသားများမှ ရေးဆွဲထားသည့် လွတ်လပ်သော ကြိုတင်အသိပေးတိုင်ပင်မှုနှင့် သဘောထားခံယူခြင်းဆိုင်ရာ အနှစ်ချုပ်ဖော်ပြချက်	၁၅
ICCAs ဆိုသည်မှာအဘယ်နည်း။.....	၁၆
တောင်တန်းမှသန္တာကျောက်တန်းဆီသို့ စီမံကိန်း (Ridge to Reef) နှင့် အထက်မှ အောက်သို့ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးစနစ်၏ စိန်ခေါ်မှုများ	၁၉
အောက်မှအထက်သို့ (From The Bottom Up) သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးစနစ်- တနင်္သာရီတိုင်းရှိ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများမှ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားသော နယ်မြေများကို ပိုမိုအားကောင်းစေခြင်း	၂၁
မည်သူ၏ ‘အားလုံးပါဝင်သောထိန်းသိမ်းရေးနည်းလမ်းလဲ’.....	၂၃
တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး- ဒေသခံများထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားသည့် နယ်မြေဖြစ်သည့် ထီးမိုးပွားဟော်ကဝေါ-တောင်ပေါ် သစ်တောနှင့် တနင်္သာရီမြစ်ပိုင်းနက်များ	၂၅
လေညာနှင့် မနီးရုန်းဟော်ကဝေါ (တောင်ပိုင်းသစ်တောနယ်မြေများ)	၃၂
သိပ္ပံနည်းကျစီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ လက်တွေ့လုပ်ဆောင်မှု - ဌာနေဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအား စာရင်းပြုစုခြင်း.....	၄၁
အနိုင်ဟော်ကဝေါ - ကမ်းရိုးတန်းဒေသများ.....	၄၂
ဒုန်းပလဲဟော်ကဝေါ (အဏ္ဏဝါနယ်မြေများ).....	၄၆
နိဂုံး	၅၂
ပူးတွဲပါစာရွက် : ICCA မှတ်တမ်းပြုစုခြင်းနည်းလမ်းများ.....	၅၃

အကြံပြုချက်များ -

တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးသည် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ပေါကြွယ်ဝသည့် ကျယ်ပြန့်သော မြေနေရာဒေသ တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ မဲခေါင်၊ အင်ဒို-မြန်မာဒေသ၏ ကျန်ရှိနေသေးသော အကြီးမားဆုံး အမြဲစိမ်းသစ်တောများနှင့် ထိခိုက်လွယ်ပြီး မျိုးသုဉ်းရန် အန္တရာယ်ရှိသော မျိုးစိတ်များအတွက် အလွန်အရေးပါသော ခံတပ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများအတွက်သာမက ကာဗွန်စုပ်ယူမှု မြင့်မားပြီး တစ်ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ရာသီဥတုဖောက်ပြန် ပြောင်းလဲမှု ကျရောက်ခြင်းအား တိုက်ခိုက်တုံ့ပြန်ရန်အတွက် အလွန်အရေးပါသည်။

ယခုနယ်မြေဧရိယာအား ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများမှ အစိုးရအစီစဉ်ဖြင့် ကြိုးပိုင်းနယ်မြေများ သို့မဟုတ် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများ မပါရှိဘဲ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများမှ ဆွေစဉ်မျိုးဆက်တစ်လျှောက် ရေရှည်တည်တံ့စွာ စီမံထိန်းသိမ်းလာခဲ့ကြသည်။ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများသည် ၎င်းတို့၏ နယ်မြေများနှင့် ကြီးမားလေးနက်သော ဆက်နွယ်မှုများရှိကြပြီး ၎င်းတို့နယ်မြေရှိ ဇီဝမျိုးစုံ မျိုးကွဲများအား ထိန်းသိမ်းရန် နည်းစနစ်များကိုလည်း လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းတို့၏ နယ်မြေအတွင်း သတ္တုတူးဖော်ရေး၊ သစ်ထုတ်လုပ်ရေးနှင့် အခြားသော ဘေးအန္တရာယ်ရှိပြီး ပျက်စီးစေတတ်သော စက်မှုလုပ်ငန်းများကို ရပ်တန့်စေရန် များစွာသော သူတို့သည် တက်ကြွစွာ ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။

အဆိုပါဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားသော နယ်မြေများကို ဒေသခံများ ထိန်းသိမ်းထားသော နေရာများ (ICCAs) ဟု နိုင်ငံတကာမှ အသိအမှတ်ပြုထားပြီး တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး တစ်လျှောက် အဓိကဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများစွာဖြင့် လွှမ်းခြုံထားပါသည်။ ကပ်လျက်ရှိသော နေရာများသည် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများမှ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားသော နေရာဖြစ်ပေါ်လာပြီး ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် သဘာဝတရားအကြားတစ်ဖက်ထူးခြားသော ဆက်နွယ်မှုကို ဖော်ပြနေပြီးသက်ရှိပြုရပ် တစ်ခုကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ဤဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားသောနေရာများသည် စစ်မှန်သော တောတောင်ရေမြေ ထိန်းသိမ်းခြင်းကို ကိုယ်စားပြုပြီး၊ တောင်ကြောများ၊ ရေဝေရေလဲများ၊ ကမ်းနားသစ်တောများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ကွဲပြားမှုစကြာ နှင့် ဒီရေတောများအား ကြီးမားကျယ်ပြန့်ပြီး ကွဲပြားသော မြေပြင်အနေအထားတစ်လျှောက် ကာကွယ်ပေးထားပါသည်။

ဤတနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး မြေနေရာအား ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးတွင် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ ပါဝင်မှုမှာ

အဓိကဖြစ်နေသော်လည်း ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေးများအား အသိအမှတ်ပြုပေးရန်မှာ လိုအပ်နေပါသည်။ တစ်ဖက်တွင် ထိခိုက်နစ်နာမှုရှိသော သယံဇာတထုတ်ယူခြင်းနှင့် အခြားတစ်ဖက်တွင် ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများနှင့် ကြီးမားကျယ်ပြန့်သော အထက်မှအောက်သို့ (TOP-DOWN) ထိန်းသိမ်းရေး အစီအစဉ်များသည် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများအား ဆက်လက်ခြိမ်းခြောက်လျက် ရှိပါသည်။ CATသည် အလှူရှင်များ၊ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ၊ မြန်မာအစိုးရ နှင့် KNU အစိုးရ အားလုံး ပါဝင်သော ထိန်းသိမ်းရေးပုံစံတစ်ခုကို အကောင်အထည်ဖော်ပြီး ယခုကဲ့သို့ သက်ရှိမြင်ကွင်းအား ပံ့ပိုးကူညီပျိုးထောင်ရန် တောင်းဆိုသည်။

အလှူရှင်များနှင့် နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးထောက်ပံ့ရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများထံသို့ -

- အထက်မှအောက်သို့ (TOP-DOWN) သဘာဝ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည့် စီမံကိန်းနှင့် ကဏ္ဍစုံ မပါဝင်သော ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးပုံစံများအား ထောက်ပံ့နေမည့်အစား ဒေသခံဌာနေ တိုင်းရင်းသားများ၏ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းပုံစံများအား ဆက်လက်တည်ဆောက်ပြီး အားဖြည့်ထောက်ပံ့ပေးစေလိုပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ဒေသဆိုင်ရာ လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် လူထုအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းများသည် ၎င်းတို့၏ နယ်မြေဒေသများတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ပတ်သက်သော လုပ်ငန်းများ၊ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်းများကို လုပ်ဆောင်နေခဲ့ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ထောက်ပံ့ကူညီရန်ဖြစ်သည်။
- (အောက်တွင်ဖော်ပြပါ အစီရင်ခံစာအတိုင်း) ကဏ္ဍစုံ ပါဝင်သော ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း ချဉ်းကပ်မှုကို အသုံးပြုရန် အစိုးရဌာနများအားအကြံပြုပေးရန်
- လွတ်လပ်စွာ ကြိုတင်အသိပေးတိုင်ပင်မှုနှင့် လူထုသဘောထား ရယူခြင်းအား အပြည့်အဝ လုပ်ဆောင်ရန်နှင့် ထိုစီမံကိန်းများသည် ထိခိုက်မှု မရှိစေသော ချဉ်းကပ်နည်းဖြစ်ကြောင်း သေချာစေရန် လုံလောက်သော လုံ့လဗီရိယ စိုက်ထုတ်မှုနှင့် ဘေးကင်းသော နည်းဗျူဟာများကို အသုံးပြုသင့်ပါသည်။ ဤလုပ်ဆောင်မှုအဆင့်ဆင့်အား ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများမှ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်အတိုင်း ဒေသဆိုင်ရာ ဓလေ့ထုံးတမ်းများနှင့် လုပ်ဆောင်မှုများအပေါ် အခြေခံသင့်သည်။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့အစည်းများသို့ -

- ဒေသခံ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများသည် ၎င်းတို့နယ်မြေ၏ သစ်တောများနှင့် ဇီဝမျိုးစုံ ကွဲပြားမှုများအား စီမံအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးအတွက် အဓိက လုပ်ဆောင်သူများနှင့် ကျွမ်းကျင်သူများဖြစ်ကြပါသည်။ ဒေသခံ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ ဒေသဆိုင်ရာ ဗဟုသုတ၊ ယုံကြည်မှုများနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး အခြေခံမူများအား လေးစားပြီး ၎င်းတို့ထံမှ သင်ယူရမည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ဒေသခံ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် အတူရှိပြီး ၎င်းတို့၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံများ၊ လုပ်ဆောင်မှုများနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းများအား နားလည်ခြင်း၊ ၎င်းတို့၏တောင်းဆိုမှုများအား လှစ်လျူရှုခြင်း၊ မပြုဘဲ ၎င်းတို့၏ အုပ်ချုပ်မှုစွမ်းရည်များအား မြှင့်တင်ခြင်း၊ သိပ္ပံနည်းကျ အသိပညာ ဗဟုသုတအား အသုံးပြုပြီး အတူပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်ခြင်းနှင့် ပံ့ပိုးပေးခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်ပေးပါ။
- တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ ဒေသခံ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားသော နယ်မြေများသည် ဆီအုန်းလုပ်ကွက်ချဲ့ထွင်ခြင်း၊ ရေကာတာ တည်ဆောက်မှု၊ စက်မှုဇုန်များ ဖော်ဆောင်ခြင်းနှင့် မြန်ဆန်စွာများပြားလာသော သတ္တုတွင်း တူးဖော်ခြင်းစသည့် အန္တရာယ်များနှင့် ရင်ဆိုင်နေရပါသည်။ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက် ပျက်စီးစေတတ်သော စီမံကိန်းများ၏ ခြိမ်းခြောက်မှုများအား ကာကွယ်ရန်နှင့် မူဝါဒ ပြောင်းလဲရန်အတွက် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ နှင့် အတူတကွ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ပြီး သင်တို့၏နည်းပညာ အရင်းအမြစ်များနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုများဖြင့် ပံ့ပိုးပေးပါ။
- ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများကို ၎င်းတို့ နယ်မြေဒေသများနှင့် အဆက်အသွယ် ပြတ်တောက်စေမည့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ တည်ဆောက်ခြင်းကို ထောက်ပံ့ခြင်း၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုကို ခြိမ်းခြောက်ခြင်းနှင့် ယဉ်ကျေးမှုကို အားလျော့စေပြီး သစ်တောများနှင့် ပတ်သက်ဆက်နွှယ်ရေးကို ကျဆင်းစေကာ သစ်တောများကို ကာကွယ်ပေးမှုအား အင်အားလျော့စေခြင်းထက် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်မှုအားထုတ်ကြိုးပမ်းမှုများကို ပံ့ပိုးခြင်းနှင့် ဒေသခံအသိုင်းအဝိုင်းများက အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆို သတ်မှတ်ထားသည့် လွတ်လပ်သော ကြိုတင် အသိပေးတိုင်ပင်မှုနှင့် လူထုသဘောထားခံယူခြင်း (FPIC)ကို လိုက်နာခြင်းအားဖြင့် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားတို့၏ အခွင့်အရေးကို လေးစားပါ။

- ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အာဏာပိုင်များအားလုံးမှ ပူးပေါင်းညှိနှိုင်း ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည့် တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ် (NCA) ၏ စည်းကမ်းချက်များ အထူးသဖြင့် ကြားဖြတ်အစီအစဉ်များကို လေးစား လိုက်နာရမည်။

သစ်တောဦးစီးဌာန နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဦးစီးဌာန -

- တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးရှိ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများသည် သစ်တောများနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများကို အဓိက ကာကွယ် စောင့်ရှောက်နေကြသောသူများ ဖြစ်ကြသည်။ ၎င်းတို့သည် သစ်တော ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သူများ ဖြစ်ပြီး၊ သစ်တောများအား ဖျက်ဆီးနေသူများ မဟုတ်ပေ။ သစ်တောများနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအား ကာကွယ်ရာတွင် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ အသိပညာဗဟုသုတ၊ ပိုင်နက်နယ်မြေများနှင့် အခန်းကဏ္ဍကို လေးစား အသိအမှတ်ပြုရန်။
- ICCA များကို အပြည့်အဝ အသိအမှတ်ပြုရန်အတွက် ဥပဒေနှင့် နည်းဥပဒေများကိုပြောင်းလဲရန်။ ဆိုလိုသည်မှာ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ ပိုင်နက်နယ်မြေများအား အပြည့်အဝ လေးစားခြင်း၊ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် ၎င်းတို့၏ သယံဇာတစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် သုံးစွဲမှု အလေ့အထများအားလေးစားခြင်းကို ဆိုလိုသည်။
- တနင်္သာရီအဆိုပြု အမျိုးသားဥယျာဉ်၊ လေညာအဆိုပြု အမျိုးသားဥယျာဉ်နှင့် ဒွန်းကျွန်းအက္ကဝါ အဆိုပြု အမျိုးသားဥယျာဉ် အပါအဝင် ထိခိုက်နစ်နာမည့် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများကို လွတ်လပ်သော ကြိုတင်အသိပေးတိုင်ပင်မှုနှင့် လူထုသဘောထား ခံယူခြင်းမရှိပါက စီစဉ်ထားသည့်အတိုင်း ဆက်လက် မလုပ်ဆောင်ပါရန်။
- တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးတွင်ရှိသော သစ်တောများတွင် စီးပွားဖြစ် သစ်ခုတ်ခြင်း၊ စိုက်ခင်းတည်ထောင်ခြင်းနှင့် ဒီရေတောများတွင် စီးပွားဖြစ် မီးသွေးထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းများကို ရပ်တန့်ရန်။

စိုက်ပျိုးရေး ၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန နှင့် သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန -

- တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးရှိ ဒေသခံ ဌာနေတိုင်းရင်းသား များ၏ နယ်မြေများသည်မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်းများ မဟုတ်ပေ။ အဆိုပါမြေများသည် ဘိုးဘွားပိုင်မြေများဖြစ်ပြီး မျိုးရိုးစဉ်ဆက်ပေါင်းများစွာမှ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက် စီမံ လာခဲ့သည့် ဘိုးဘွားပိုင်မြေများဖြစ်သည်။
- ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများကို လွတ်လပ်သော၊ ကြို တင်၊ အသိပေးတိုင်ပင်မှုနှင့် လူထုသဘောထားရယူခြင်း (FPIC) မရှိဘဲ သတ္တုတွင်း တူးဖော်ရေးလုပ်ငန်း၊ လယ်ယာ စီးပွားနှင့် အခြားစီးပွားရေး လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို ဤဒေသများ တွင် ခွဲဝေချထားပေးခြင်း မပြုရန်။

ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန -

- ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ ပိုင်နက်နယ်မြေအတွင်း စီးပွားဖြစ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများကို ရပ်ဆိုင်းရန်။
- ငါးမျိုးစိတ်လက်ကျန်များနှင့် သန္တာကျောက်တန်းများကို ပျက်စီးစေသည့်၊ ရေရှည်တည်တံ့မှု၊ မရှိသည့် ပိုက်ကွန်များ၊ လှေများဖြင့် ငါးဖမ်းခြင်းကဲ့သို့သော ငါးဖမ်းခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများကို ရပ်တန့်ရန်။

မြန်မာအစိုးရ -

- တိုင်းရင်းသားနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းဆိုင်ရာ မြေယာနှင့် သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်များကို အသိအမှတ်ပြုရန် အတွက် ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရန်။
- တိုင်းရင်းသား မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်များကို အသိအမှတ် ပြုခြင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ မတူကွဲပြားသော ဒေသများရှိ မြေယာ နှင့် သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်များ၏ မတူကွဲပြားမှုများကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းဖြင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်နှင့် မြေယာဥပဒေ အတွက် အကြံပြုတောင်းဆိုချက်များကို အကောင်အထည် ဖော်ပေးရန်။

- ICCA များကို ဥပဒေပြုခြင်းနှင့် ဌာနအသီးသီးတို့မှ တရား ဝင်အသိအမှတ်ပြု ထောက်ခံပေးရန်။
- ကြားကာလအစီအစဉ်များက အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း ဖြင့် တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု၊ ရပ်စဲရေး သဘောတူ ညီချက် (NCA) ၏စည်းကမ်းချက်များကို လိုက်နာထိန်းသိမ်း ရန်။

ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (တပ်မဟာ ၄ ၊ ဗြိတိ - ထားဝယ် ခရိုင်) -

- လက်ရှိ KNU မြေယာနှင့် သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်မှ တစ်ဆင့် တနင်္သာရီရှိ ICCA များကို အသိအမှတ်ပြုရန်။

- KNU ၏ မြေယာမူဝါဒအတိုင်း ကော်/ဟော်ကဝေါ မြေများ အား အသိအမှတ်ပြုရေးအပါအဝင်၊ ကရင်မိရိုးဖလာ နယ် နိမိတ်သတ်မှတ်မှုများတွင် ပါဝင်သောမြေ၊ သဘာဝ အရင်း အမြစ်များနှင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားတို့၏ အုပ်ချုပ်ပုံစနစ် များအား မူဝါဒအတိုင်းအပြည့်အဝ အသိအမှတ်ပြု အကောင် အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန်။
- သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ကာကွယ်ရေးကော်မတီ (EPC) သို့မဟုတ် လက်ရှိရေးဆွဲနေသော ဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်း ပြန်လည်သုံးသပ်ချက်မူဝါဒ၏ လမ်းညွှန်မှုကို လိုက်နာခြင်း ဖြင့် သယံဇာတ အသုံးချမှု စီမံကိန်းများအား သင့်လျော် သောစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ချမှတ်၍ ဆောင်ရွက်စေရန်။
- သယံဇာတ တူးဖော်ရေးနှင့် သယံဇာတ အသုံးချမှုစီမံကိန်း များ အသီးသီးသည် ကရင်လူမှု အသိုင်းအဝန်းမှ ဖော်ပြခဲ့ သည့်အတိုင်း လွတ်လပ်သော ကြိုတင်အသိပေး တိုင်ပင်မှု နှင့် လူထုသဘောထား ခံယူခြင်း (FPIC) ၏ စည်းကမ်းချက် များကို ချမှတ်ထားသည့်အတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက် စေရန်။

နိဒါန်း

ကရင်ဘာသာစကားတွင် တနောသရီဟု လူသိများသော တနသာရီတိုင်းဒေသကြီးသည် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများမှ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားသည့် ကျယ်ပြန့်သော နေရာဒေသတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ဤဒေသသည် အရှေ့တောင်အာရှရှိကျန်ရှိသော အမြဲစိမ်းသစ်တောများအနက် အကြီးမားဆုံး နယ်ပယ်ဧရိယာများထဲမှ တစ်ခုဖြစ်ပြီး တောင်ပေါ်သစ်တောများသည် တနသာရီ ကမ်းရိုးတန်းတစ်လျှောက်ရှိ ဒီရေတောများနှင့် ချိတ်ဆက်ထားသည်။ ဤသစ်တောများတွင် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ နှင့် ကျား၊ အာရဆင်၊ သင်းခွေချပ်၊ ကြို့သူတော်အပါအဝင် မျိုးသုန်းပျောက်ကွယ်လု မျိုးစိတ်များစွာ ရှိသည်။ ဤကွဲပြားခြားနားစုံလင်သော ဂေဟစနစ်နှင့် ၎င်းတို့ထောက်ပံ့ပေးသော ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများကို ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများမှ မျိုးရိုးစဉ်ဆက်စီမံခန့်ခွဲနိုင်ခဲ့သည်။ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများသည် ၎င်းတို့၏ပတ်ဝန်းကျင်နယ်မြေများနှင့် နက်ရှိုင်းစွာ ဆက်သွယ်မှုကို ထိန်းသိမ်းထားပြီး နက်နဲသောဒေသဆိုင်ရာ ဂေဟစနစ် ဗဟုသုတများ၊ နယ်မြေများနှင့် ဇီဝမျိုးကွဲများကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရန် ထိရောက်သော လိုက်လျောညီထွေမှုရှိသည့် စီမံခန့်ခွဲမှုအလေ့အကျင့်များ ရှိသည်။

ဤတောတောင်ရေမြေရှုခင်းသည် ဂေဟစနစ်များ၊ ကျက်စားရာနေရာများနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ဖုံးလွှမ်းနေသော နယ်မြေချင်းချိတ်ဆက်နေသည့် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ နယ်မြေများနှင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ ထိန်းသိမ်းသူဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းများနှင့်အညီ စုပေါင်း အုပ်ချုပ်ထိန်းသိမ်းထားသော ဤနယ်မြေများကို ယခုအခါ 'ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများထိန်းသိမ်းထားသောနယ်မြေများ ICCAs - ဘဝနယ်မြေများ'¹ အဖြစ် နိုင်ငံတကာတွင် အသိအမှတ်ပြုခံရသည်။ ဤဓလေ့ထုံးတမ်းများသည် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းလုံးရှိ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းဆိုင်ရာ ရှေးအကျဆုံးနှင့် အထိရောက်ဆုံး ပုံစံများဖြစ်ပြီး ခန့်မှန်းခြေအားဖြင့် ကမ္ဘာမြေမျက်နှာပြင်၏ လေးပုံတစ်ပုံ²၊ ကမ္ဘာတွင် ကျန်ရှိသည့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ³ ၏ ၈၀% နှင့် ကာဗွန်ပမာဏ အနည်းဆုံး ၂၉၃ ဘီလီယံ မက်ထရစ်တန် သိုလှောင်ထားသည်။⁴

အကူးအပြောင်းများ လျင်မြန်စွာ ဖြစ်ပေါ်နေသောအချိန်တွင် တနသာရီတိုင်းဒေသကြီးရှိ သစ်တောများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲနှင့် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများသည် ဖိအားပြင်းထန်စွာခံရသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် KNU နှင့် မြန်မာအစိုးရတို့အကြား တနိုင်ငံလုံးပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ်ချုပ်ဆိုအပြီး တနသာရီတိုင်းဒေသကြီး၏ ဇီဝမျိုးစုံ မျိုးကွဲများစွာသည် ဆီအုန်းဧက (၁.၈) သန်း စိုက်ပျိုးခွင့်ပြုခြင်း⁵၊ ရေကာတာ (၁၈) ခု အဆိုပြုတင်ပြခြင်း⁶၊ သတ္တုတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်း (၄၂) ခု နှင့် တရားဝင်သစ်ထုတ်လုပ်မှု လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို ကျယ်ပြန့်စွာချပေးထားခြင်းစသည့် အန္တရာယ်များဖြင့် ခြိမ်းခြောက်ခံနေရသည်။

တစ်ချိန်တည်းမှာပင်တနသာရီ၏ သစ်တောများကို အထက်မှအောက်သို့ (TOP - DOWN) သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးဧရိယာအဖြစ် ထိန်းသိမ်းသွားရန် နိုင်ငံတော်နှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ထိန်းသိမ်းရေး အဖွဲ့အစည်းများမှ ပစ်မှတ်ထားခဲ့ကြသည်။ သဘာဝ ထိန်းသိမ်းရေးဧရိယာများသည် ဒေသခံဌာနေ တိုင်းရင်းသားများမဟုတ်ဘဲ ထိရောက်မှုမရှိသည့် အစိုးရ၏ လက်လှမ်းမမီသော ထိန်းချုပ်မှုဖြစ်ကြောင်း သက်သေပြခဲ့သည်။⁷ သောင်းနှင့်ချီသော ဒေသခံပြည်သူများသည် ၎င်းတို့၏ ဘိုးဘွားပိုင်မြေများမှ နှင်ထုတ်ခံရမည့် အလားအလာရှိနေသည့် မြေ ၃.၅၈ သန်း (တနသာရီတိုင်း ဒေသကြီး၏ ၃၃.၅%) ကို သဘာဝ ထိန်းသိမ်းရေးဧရိယာများ၏ စင်္ကြံလမ်းတစ်ခုအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲရန် ကြိုးပမ်းနေသော ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး အကြီးစားစီမံကိန်းတစ်ခုဖြစ်သည့် Ridge to Reef စီမံကိန်းသည် မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ဖြစ်နေခဲ့သော နမူနာတစ်ခု ဖြစ်သည်။ တနသာရီတိုင်းဒေသကြီးရှိ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများသည်

¹ ICCA အဖွဲ့အစည်း၊ [အွန်လိုင်း] iccaconsortium.orgတွင် ဝင်ရောက်လေ့လာနိုင်သည်။

² Garnett၊ S.T. et al., ၂၀၁၈။ "ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးအတွက် ဌာနေမြေယာများ၏ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အရေးပါမှုကို သုံးဖက်မြင် ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်။" သဘာဝထိန်းသိမ်းမှု ၁၃(၆):၃၇၄။

³ Sobrevilla၊ G ၂၀၁၈။ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းတွင်ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ အခန်းကဏ္ဍ - သဘာဝဖြစ်သော်လည်း မကြာခဏ မေ့လျော့သောမိတ်ဖက်များ။ ကမ္ဘာ့ဘဏ် - ပါရှင်တန်ဒီစီ။

⁴ RRI. ၂၀၁၈။ စုပေါင်းမြေများတွင် ကာဗွန်သိုလှောင်မှု ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာအနှိမ့်ဆုံးအမှတ်။ [အွန်လိုင်း] https://rightsandresources.org/wp-content/uploads/2018/09/A-Global-Baseline_RRI_Sept-2018.pdf တွင် ဝင်ရောက်လေ့လာနိုင်သည်။

⁵ K, Woods ။ " မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီးပွားဖြစ်စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းတိုးချဲ့ခြင်း - သစ်တောပြုန်းတီးခြင်း၊ သစ်များအားအသွင်ပြောင်းခြင်းနှင့် မြေယာပဋိပက္ခများနှင့် ဆက်စပ်မှုများ။ " သစ်တော၏ လက်ရှိလမ်းစဉ်း / UKAID (၂၀၁၅) ။

⁶ Candle Light, Southern Youth, Tarkapaw. (၂၀၁၉)။ ဒေသခံတိုင်းရင်းသား အသိုင်းအဝိုင်းများသည် တနသာရီမြစ်တွင် ရေကာတာများစွာ၏ သက်ရောက်မှုကို စိုးရိမ်ကြောက်လန့်နေကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ- ဗြိတိန်။

⁷ RRTIP၊ ၂၀၁၈။ နာဂကျေးလက်ဒေသရှိ မြေယာနှင့် သစ်တောအုပ်ချုပ်မှု၊ လေးရီး မြန်မာ။

ယခုအချိန်တွင် တစ်ဖက်တွင် လယ်ယာစီးပွားလုပ်ပိုင်ခွင့်များနှင့် သတ္တုတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းများ၊ အခြားတစ်ဖက်တွင် ၎င်းတို့ သဘာဝ ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများအကြား ပိတ်မိနေသည်။^၈

Conservation Alliance Of Tanawthari (CAT) သည် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးအတွင်း သစ်တောနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးအတွက် အခြားရွေးချယ်စရာ နည်းလမ်းတစ်ခု ပြုလုပ်ရန် တောင်းဆိုလိုက်သည်။ ဤရွေးချယ်မှုပုံစံသည် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏နယ်မြေများနှင့်နက်ရှိုင်းသော ဆက်နွယ်မှုရှိသည်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားပြီး ၎င်းတို့မြေများ နှင့်သစ်တောများကို ထိန်းချုပ်ရာတွင် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ အသိပညာ နှင့် ဉာဏ်ပညာကို လေးစားသည်။ ဒေသတွင်းနှင့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အရေးပါမှုအရင်းအမြစ်များကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရာတွင် ဒေသခံတို့၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းများနှင့် အလေ့အကျင့် များ၏ အရေးပါမှုကို အသိအမှတ်ပြုသည်။ ကုန်းမြင့်သစ်တောများမှ ဆင်းသက်လာသည့် တနင်္သာရီမြစ်ဝှမ်းတလျှောက် ဒေသခံများ ပိုင်နယ်မြေများသည် ရေဝေရေလဲဒေသကို ဖြတ်ဆင်းလာပြီး ကန်းရိုးတန်း၏ ဒီရေတောများနှင့် သန္တာကျောက်တန်းများဆီသို့ ဖြတ်ဆင်းလာကာ သဘာဝနှင့် လူသားများအကြား သွင်ပြင်လက္ခဏာများ ဆက်နွယ်မှု၏ သင်္ကေတနှင့် အနာဂတ်ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ပတ်ဝန်းကျင်ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး၊ အစားအစာနှင့် စိုက်ပျိုးရေးစနစ်များကို ကိုယ်ပိုင်သတ်မှတ်နိုင်ခွင့်နှင့် ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့် များအတွက် အဆိုပြုချက်တစ်ခု၏ သင်္ကေတတစ်ခုဖြစ်သော ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်စောင့်ရှောက် ထားသည့် နယ်မြေတစ်ခုဖြစ်သည်။

ဤအစီရင်ခံစာကို တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးအတွက် ထောက်ခံအားပေးသည့် ကရင်လူမှုအသိုင်းအဝန်းအဖွဲ့အစည်းများ၏ မဟာမိတ်အဖွဲ့ဖြစ်သည့် Conservation Alliance Of Tanawthari (CAT) မှ သုတေသနပြုရေးသားခဲ့သည်။ ဤအစီရင်ခံစာတွင် ကုန်းတွင်းပိုင်း၊ ကမ်းရိုးတန်း နှင့် အဏ္ဏဝါ ဂေဟစနစ်ကို ဖုံးလွှမ်းထားသောဒေသအတွင်းရှိ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက် ထားသည့် နယ်မြေ (၇) ခု - ၏ အုပ်ချုပ်မှုနှင့် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှု အလေ့အကျင့်များကို ဖော်ပြထားသည်။ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ထားသော နယ်မြေတစ်ခုချင်းစီသည် ထူးခြားသည့် သဘာဝအလှအပနှင့် ဇီဝဗေဒဆိုင်ရာအရေးပါမှုကို ထိန်းသိမ်း ကာကွယ်ရန် ထိရောက်သော စီမံအုပ်ချုပ်ရေး အလေ့အထများနှင့်အတူ ၎င်းတို့ပိုင်နယ်မြေများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် နက်နက်နဲနဲ ချိတ်ဆက်ထားသည်။ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားတို့၏ နယ်မြေများမှ ခွဲခွာစေမည့် အထက်မှအောက်သို့ (TOP-DOWN) သဘာဝ ထိန်းသိမ်းရေး အစီအမံများကို ထိန်းသိမ်းမည့်အစား နိုင်ငံတကာလူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ ပညာရှင်များ၊ အစိုးရ မဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၊ ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးနှင့် မြန်မာအစိုးရတို့မှ အသိအမှတ်ပြု ထောက်ပံ့ပေးရန်အတွက် (CAT) မှ တောင်းဆို သည်။

နည်းလမ်းများ

ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားသည့် နယ်မြေတစ်ခုဖြစ်သည့် ရွေးချယ်စရာ ချဉ်းကပ်မှုပုံစံ သုတေသန စီမံကိန်းကို တစ်နှစ်ကျော် အချိန်ယူ ရေးဆွဲခဲ့သည်။ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး၏ မြေမျက်နှာသွင်ပြင်၊ ဂေဟစနစ်နှင့် ဂေဟစနစ် အတွင်း ICCA နယ်မြေ (၇) ခု (ကုန်းတွင်းပိုင်း (၅)ခု ၊ ကမ်းရိုးတန်း (၁)ခုနှင့် အဏ္ဏဝါရေပြင် (၁) ခု) ကို ပဏာမစီမံကိန်း ဧရိယာအဖြစ် ဖော်ထုတ်ဆောင်ရွက်ပါသည်။

ဤသုတေသနပြုလုပ်ခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ-

- ၁။ တနင်္သာရီဒေသအတွင်းရှိ အထက်ပါ ICCA (၇) နေရာတွင် မတူကွဲပြားစွာ တည်ရှိနေသည့် ဂီသေသများဖြစ်သော တန်ဖိုးထားမှုများ၊ အုပ်ချုပ်မှုပုံစံများ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းမှု အမှုအကျင့်ကောင်းများနှင့် ဂေဟစနစ်နှင့် သက်ဆိုင်သော အင်္ဂါရပ်များကို မှတ်တမ်းတင်ရန်၊
- ၂။ ICCA အား စိန်ခေါ်မှုပြုနေသောအရာများ၊ အဆိုပါစိန်ခေါ်မှုများအား မည်သို့ကျော်လွှားနိုင်မည်ကို လူထုမှကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်မှုများနှင့် ထိန်းသိမ်းရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဒေသခံများမှ ချမှတ်သည့် အစီအမံများ ဖော်ထုတ်ရန်။
- ၃။ ဒေသတွင်း ဂေဟစနစ်အား ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းခြင်းဆိုင်ရာ အရေးပါမှုနှင့် ICCA နှင့် အနီးကပ်လုပ်ဆောင်မှု၏ အရေးပါ ပုံကိုဖော်ပြရန်။

^၈ တနင်္သာရီမိတ်ဆွေများ။ ၂၀၁၉။ ကျောက်စိုင်ကျောက်တုန်းတစ်လုံးနှင့် ခက်ခဲသည့်နေရာတစ်ခုအကြား-ရဲဖြူမြို့နယ်ရှိရွာသားများသည် မြေယာပြန်လည်ရရှိရန် ရုန်းကန်နေကြသည်။ ထားဝယ်။

၂၀၁၉ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် CAT အဖွဲ့ဝင် အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်သော Southern Youth, Tarkapaw နှင့် Candle Light အဖွဲ့တို့သည် ICCA အချက်အလက်များအတွက် ပြင်ဆင်ခြင်း၊ မြေပုံရေးဆွဲခြင်းနှင့် GIS သင်တန်းပေးခြင်း၊ နေရာရွေးချယ်ခြင်းနှင့် သုတေသန ဒီဇိုင်းတို့ကို ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလမှ စတင်လုပ်ဆောင်သည်။ ထို့နောက် အဖွဲ့ဝင်များသည် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး နည်းလမ်းများနှင့် ထိန်းသိမ်းခြင်း၏ ရည်မှန်းချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏နယ်မြေများအား ကာကွယ်စီမံ ခန့်ခွဲသည့်နည်းလမ်းများနှင့် ၎င်းတို့ဒေသများရှိ အနာဂတ်ထိန်း သိမ်းရေးကြိုးပမ်းမှုများတွင် ၎င်းတို့မြင်တွေ့လို၊ ပါဝင်ဆောင်ရွက်လိုသည့် နည်းလမ်းများအကြောင်းကို သတ်မှတ်ထားသည့်အတိုင်း ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ၊ စကားရိုင်းဆွေးနွေးပွဲများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

လ	လုပ်ဆောင်ခြင်း
ဇန်နဝါရီ - ဖေဖော်ဝါရီ ၂၀၁၉	သုတေသနနှင့်ဝန်ထမ်းပြင်ဆင်မှု
မတ် - ဇူလိုင် ၂၀၁၉	ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းနှင့် တိုင်းပင်ဆွေးနွေးခြင်း
ဇူလိုင် - အောက်တိုဘာ ၂၀၁၉	မြေယာနယ်နိမိတ်ထုတ်ခြင်းနှင့် မြေအသုံးပြုမှုမြေပုံထုတ်ခြင်း
ဇူလိုင် - အောက်တိုဘာ ၂၀၁၉	အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်များနှင့် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး အစီအစဉ်များကို မှတ်တမ်းတင်ခြင်း

ဤညှိနှိုင်းတိုင်ပင်မှုများအပြီးတွင် CAT အဖွဲ့ဝင်များသည် ၎င်း တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးတွင်းရှိ ICCA နယ်မြေများတွင် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် အတူတကွလက်တွဲပြီး ၎င်းတို့ နယ်မြေများ၏ နယ်နိမိတ်များကို မြေပုံရေးဆွဲခြင်းနှင့် မြေယာအသုံးပြုမှုမြေပုံရေးဆွဲခြင်း၊ ရပ်ရွာလူထုအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ နယ်မြေအတွင်း ကွဲပြားခြားနားသော မြေအသုံးပြုမှုကို စီမံခန့်ခွဲသည့် နည်းလမ်းများကို မှတ်တမ်းတင်ခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ နောက်ဆုံးတွင် အဖွဲ့များသည် ရပ်ရွာလူထုအား ၎င်းတို့၏ သဘာဝသယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲမှု အလေ့အကျင့်များ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် အနာဂတ်အတွက် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှု အစီအစဉ်များကို မှတ်တမ်းတင်ရန် ကူညီခဲ့သည်။ (နောက်ဆက်တွဲ ၁ တွင်ကြည့်ပါ။)

ဤသုတေသနအစီရင်ခံစာအတွက် (CAT) အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်သော Candle Light အဖွဲ့အစည်းမှ ထီးမိုဟာ နှင့် ဒုံးပုလဲဟော်ကဝေါ၊ Southern Youth အဖွဲ့အစည်းမှ လေညာ၊ မနီးရုံး နှင့် ဆင်ကူး တို့တွင် သုတေသနလုပ်ငန်းများလုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။ Tarkapaw အဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့် မြေပုံရေးဆွဲခြင်း၊ သုတေသနဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်းကဲ့သို့သော နည်းပညာဆိုင်ရာ အကူအညီများပံ့ပိုးပေးပြီး၊ သုတေသနလုပ်ငန်းကို CAT ညှိနှိုင်းရေးမှူးမှ တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ပါသည်။

ပုံ ၁ - လေပကျေးရွာ၏နယ်နိမိတ်ကို GPS နှင့် တိုင်းတာဖော်ထုတ်ခြင်း

ပုံ ၂ - ထီးမိုးပွာရှိဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့်တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှု

ပုံ ၃ - သုတေသနပြုလုပ်သောနေရာများ

တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ

တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးသည် ကြီးမားသော ဂေဟဗေဒဆိုင်ရာအရေးပါမှုနှင့် အမျိုးအစား စုံလင်လှသော နေရာတစ်ခုဖြစ်သည်။ အရှေ့တောင်အာရှရှိ အမြဲစိမ်းသစ်တောများ၊ ကောင်းစွာ ထိန်းသိမ်း ထားသော ဒီရေတောများနှင့် ကောင်းမွန်စွာထိန်းသိမ်းထားသည့် သန္တာကျောက်တန်း နေရာကျယ်များ၊ ရေအောက်တွင်ပေါက်ရောက်သော ရေမှော်ပင်များနှင့် ကျွန်းဂေဟစနစ်များသဘာဝအတိုင်း ကျန်ရှိနေသော နေရာတစ်ခုဖြစ်သည်။ အရှေ့တောင်အာရှ ပြည်မကြီးတစ်လျှောက်တွင် အမြဲစိမ်း သစ်တောများ များစွာပျက်စီး သွားသော်လည်း တနင်္သာရီတိုင်းသည် ကျားအရေအတွက် ထိန်းသိမ်းရန်အတွက် ထိုင်းနိုင်ငံနယ်စပ်တစ်လျှောက်ရှိ အနောက်ဘက် သစ်တောများအတွက် အရေးပါပြီး မရှိမဖြစ်သောနေရာတစ်ခု ဖြစ်သည်။

တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး၏ သစ်တောစင်္ကြံလမ်းသည် ထီးမိုးဟုမှ တနင်္သာရီမြစ်တစ်လျှောက် ထိုင်း - မြန်မာနယ်စပ်နှင့် ဆက်နွယ် နေသော လေညာရှိ တောင်ပိုင်းသစ်တောများအထိ ကျယ်ပြန့်သည်။ ထိုဒေသသည် တောင်ပိုင်းဒေသ၏ စိုစွတ်သော အမြဲစိမ်း သစ်တောများသို့ မကူးပြောင်းမှီတောင်ပိုင်း ခြောက်သွေ့ရာသီအလိုက် အမြဲစိမ်းသစ်တောများရှိ အင်ဒိုချိုင်းနား သစ်ပင်ပန်းမန်များနှင့် သတ္တဝါများ ပါဝင်သည့် အင်ဒိုချိုင်းနား - ဆူဒန်သတ္တဗေဒဆိုင်ရာ အကူးအပြောင်းရန်အတွင်း တည်ရှိသည်။^၉ ဤထူးခြားသည့် ဂေဟစနစ်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကုန်းတွင်းဇီဝမျိုးစုံ မျိုးကွဲ ၂၉% ကျော် နေထိုင်ရာနေရာ ဖြစ်သည်သာမက တောင်ငုံးရင်မဲငှက် (Toe Car)၊ မလေးရှားကြံ့သူတော် (Tar Kwor)၊ မျောက်လွှဲကျော် (K'YuPwa)၊ အာရှဆင် (Ka Chaw)၊ ကျားသစ် (Kay Kyi Pwal)၊ သင်းရွေချပ် (Yo Haw) နှင့် ကျား (Baw Tho) အပါအဝင် မျိုးသုဉ်းရန် အန္တရာယ်ရှိသော မျိုးစိတ်များအတွက် ကျက်စားရာနေရာများ လည်းဖြစ်သည်။^{၁၀}

ထိုဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ ထိန်းသိမ်းထားသောနယ်မြေများသည် နိုင်ငံရေးမတည်ငြိမ်မှုနှင့် ကာလရှည်ပြည်တွင်း လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများကြောင့် အစိုးရအမျိုးသားဥယျာဉ်များနှင့် သဘာဝ ဘေးမဲ့တော၏ပြင်ပတွင် တည်ရှိပြီးတရားဝင် 'ထိန်း သိမ်းကာကွယ်ထားခြင်းမရှိ'ပေ။ ထိုသို့ ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းထားခြင်းမရှိသော်လည်း အဆိုပါသစ်တောနှင့်ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအား ဌာနေ တိုင်းရင်းသားများမှ ၎င်းတို့၏လေ့ထုံးတမ်းဥပဒေများနှင့် မိရိုးဖလာအစဉ်အလာများဖြင့် ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်လာခဲ့သည်။ ၎င်းတို့၏ကြိုးပမ်းမှုများနှင့် အောင်မြင်မှုများရှိသော်လည်း ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အစုအလိုက်အပြုလိုက် မျိုးသုဉ်းခြင်းနှင့် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲခြင်းကို ကိုင်တွယ်ရန် ၎င်းတို့၏ အရေးပါမှုကိုအစိုးရနှင့် နိုင်ငံတကာထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့အစည်းများမှ စတင် အသိအမှတ်ပြုလာကြသည်။

ပုံ ၄ - တာသူးထောမူ (ပသျှူးဝက်ဝံ)
အရင်းအမြစ် - တပ်မဟာ(၄)၊ ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၊
သစ်တောဌာန။

ပုံ ၅ - တာကွား (ကြံ့သူတော်)
အရင်းအမြစ် - တပ်မဟာ(၄)၊ ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၊
သစ်တောဌာန။

^၉ Hughes, J.B., Round, P.D. and Woodruff, D.S., ၂၀၀၃။ ကရာကျွန်းဆွယ်တွင်အင်ဒိုချိုင်းနား - ဆူဒန်လူမျိုးတို့၏အသွင်ကူးပြောင်းရေး- သစ်တောငှက်မျိုးစိတ်များ ပျံ့နှံ့မှုကို လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း။ အတ္ထုပ္ပတ္တိဂျာနယ်၊ ၃၀ (၄၀)။ pp.၅၆၉-၅၈၀ ။

^{၁၀} Unesco. ၂၀၁၄။ တနင်္သာရီသစ်တောစင်္ကြံလမ်း။ <https://whc.unesco.org/en/tentativelists/5876/>

ပုံ ၆ - ကဆောမီ (တောဆင်ရိုင်း)
အရင်းအမြစ် - တပ်မဟာ(၄)၊ ကေအိန်ယူ ဗြိတိသျှတားဝယ်ခရိုင်၊
သစ်တောဌာန

ပုံ ၇ - ခေးသူး (ကျားသစ်နက်)
အရင်းအမြစ် - တပ်မဟာ(၄)၊ ကေအိန်ယူ ဗြိတိသျှတားဝယ်ခရိုင်၊
သစ်တောဌာန

တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးတွင်ရှိသော ဒေသခံကရင်ဌာနေတိုင်းရင်းသားများမှ ရေးဆွဲထားသည့် လွတ်လပ်သော ကြိုတင်အသိပေးတိုင်ပင်မှုနှင့် သဘောထားခံယူခြင်းဆိုင်ရာ အနှစ်ချုပ်ဖော်ပြချက်

ကျွန်ုပ်တို့၏ဒေသအတွင်းမြေယာများ၊ မြစ်များ၊ သစ်တောများ၊ ဆေးဖက်ဝင်အပင်များ၊ ဒီရေတောများ၊ ရေပူစမ်းများ၊ ငါးဘေးမဲ့အိုင်များ၊ သားရဲတိရစ္ဆာန်များနေထိုင်ရာ တောနက်များ၊ ငါးနှင့် သမုဒ္ဒရာတို့ကို ကျွန်ုပ်တို့ တန်ဖိုးထားပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ စည်းလုံးညီညွတ်မှု၊ ချစ်ခြင်းမေတ္တာ၊ ကျန်းမာရေး၊ ဘာသာစကား၊ ရိုးရာဓလေ့၊ ယဉ်ကျေးမှုများ၊ ပညာရေး၊ စာပေများ၊ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ၊ စပါးခင်းနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများကို ကျွန်ုပ်တို့ တန်ဖိုးထားပါသည်။

ကျွန်ုပ်တို့ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ သဘာဝထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး အစီအမံများဖြစ်သော ငါးဘေးမဲ့အိုင်များ၊ ကျေးရွာပိုင်ဘုံသစ်တော၊ ရေဝေရေလဲထိန်းတော၊ သစ်မာပင်များ၊ ဆေးဖက်ဝင်အပင်များ၊ အခမ်းအနားများ၊ ပညာရေး၊ ဆေးဖက်ဝင်အပင်များဖြင့် ဆေးပင်များကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း၊ ကျန်းမာရေးစင်တာ၊ ဘာသာရေး အဆောက်အအုံများ၊ ဒီရေတောကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ၊ စည်းကမ်းချိုးဖောက်သူများအတွက် ပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်းများပါဝင်သည်။

ကျွန်ုပ်တို့ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများအကြား ပျော်ရွှင်မှုများဖန်တီးဆောင်ကြဉ်းပေးမည့် စီမံကိန်းများကို ကျွန်ုပ်တို့ ကြိုဆိုသော်လည်း ကျွန်ုပ်တို့၏ မြေယာများကိုသိမ်းယူမည်၊ ကျွန်ုပ်တို့ရပ်ရွာတွင် ကွဲပြားခြားနားမှုများကို ဖန်တီးမည်၊ ကျွန်ုပ်တို့၏ သဘာဝသယံဇာတအရင်းအမြစ်များကို အန္တရာယ်ဖြစ်စေမည့် စီမံကိန်းများကို ကျွန်ုပ်တို့ အလိုမရှိပါ။ ကျွန်ုပ်တို့ ပါဝင်မှုမရှိဘဲ ပြင်ပလူများမှ လုပ်ဆောင်မည့် စီမံကိန်းများကို ကျွန်ုပ်တို့ အလိုမရှိပါ။

ကျွန်ုပ်တို့နယ်မြေများတွင် လုပ်ကိုင်နေသောမည်သည့် စီမံကိန်းမဆို ကျွန်ုပ်တို့၏ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို လိုက်နာရမည်။ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုမရှိစေရ။ KNUအစိုးရနှင့်မြန်မာအစိုးရထံမှ သဘောတူညီချက်ရှိရမည်။ မြို့နယ်မှတာဝန်ရှိသူများ၊ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များနှင့်တွေ့ဆုံရမည်။ စီမံကိန်းများ လုပ်ဆောင်လိုသူများသည် သက်ဆိုင်ရာသတင်းအချက်အလက်အားလုံးကို ရပ်ရွာသို့ပေးပို့ရမည်ဖြစ်ပြီး ကျွန်ုပ်တို့သတ်မှတ် ဖော်ပြထားသော FPIC စည်းကမ်းချက်များကိုလိုက်နာရမည်။

မည်သည့်စီမံကိန်းမဆို မစတင်မှီ အနည်းဆုံးသုံးလ ကြိုတင်ညှိနှိုင်း တိုင်ပင်မှု ပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်ပြီး အစည်းအဝေးပြုလုပ်ရန် တောင်းဆိုမှုများကို အနည်းဆုံး တစ်လကြိုတင်ပေးပို့ရမည်။ ကျွန်ုပ်တို့ကိုယ်တိုင် အစည်းအဝေး၏ အချိန်၊ နေ့စွဲနှင့် နေရာကို ဆုံးဖြတ်ရမည်။ စီမံကိန်းဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သူများနှင့် အခွင့်အာဏာရှိသူများသည် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုတွင်ပါဝင်ရမည်။

မည်သည့်တိုင်ပင်ညှိနှိုင်းမှုမဆို လုပ်ဆောင်နေစဉ်အတွင်းမြို့နယ်နှင့် ကျေးရွာအကြီးအကဲများနှင့်အတူ ရပ်ရွာလူထုအနည်းဆုံး သုံးပုံနှစ်ပုံခန့်ပါဝင်ရမည်။ စစ်တပ်၊ အစိုးရဌာနများနှင့်စီမံကိန်း၏ကျောထောက်နောက်ခံပြုသူများသည်တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုများတွင် မပါဝင်ရ။ ရှေ့နေများ၊ အရပ်ဘက်လူအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ယုံကြည်ရသောအခြားမဟာမိတ်များအား တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုတွင် ပါဝင်ရန်တောင်းဆိုခြင်းသည် ကျွန်ုပ်တို့၏ အခွင့်အရေးဖြစ်သည်။

မည်သည့်တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုမဆို မလုပ်ဆောင်မှီ ခြောက်လကြိုတင်၍ စီမံကိန်းနှင့်ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက် အပြည့်အစုံကို ကျွန်ုပ်တို့၏ ရပ်ရွာလူထုထံ ပေးရမည်ဖြစ်ပြီး ထိုသတင်းအချက်အလက်များကို မြန်မာနှင့်ကရင်ဘာသာများဖြင့် ရေးသားပေးရမည်။

ကျွန်ုပ်တို့ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ရာတွင် မဲပေးစနစ်ဖြင့်ပြုလုပ်ပြီး အတည်ပြုချက် ရယူရာတွင် ရပ်ရွာလူထု၏ အနည်းဆုံး ၇၀% သဘောတူညီမှုအပေါ်တွင် မူတည်သည်။

ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ကျေးရွာခေါင်းဆောင်က ဩဇာတည်မြဲသော်လည်း ထိုဆုံးဖြတ်ချက်အား စုပေါင်း အစည်းအဝေးများမှတစ်ဆင့် ရပ်ရွာတစ်ခုလုံးက ဆုံးဖြတ်မည်။

တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုများသည် ရပ်ရွာလူထုအတွက်အချိန်နှင့် ငွေကုန်ကျနိုင်သည်။ အချို့သောလူထုများမှာ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမည့် ကျေးရွာသို့သွားရောက်ရန် ခရီးထွက်ရမည်။ အချို့မှာအစားအစာနှင့် ဧည့်ဝတ် ကျော့ပွန်ရန် လိုအပ်သည်။ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှု၏ ကုန်ကျစရိတ်အားလုံးကို စီမံကိန်းလုပ်ဆောင်မည့် ခေါင်းဆောင်များကပေးရမည်။ ကုန်ကျစရိတ်များကိုပေးရာတွင် ရပ်ရွာလူထု စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို မထိခိုက်စေသည့် သို့မဟုတ်ရပ်ရွာလူထု၏ လက်မှတ်များမလိုအပ်သည့်နည်းဖြင့်ပေးရမည်။

မည်သည့်တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုမဆိုမပြုလုပ်မှီ ကျွန်ုပ်တို့ထံ အချက်အလက်အပြည့်အစုံပေးအပ်ရန် လိုသည်။ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးသည့် အချိန်တွင် ကျွန်ုပ်တို့သည် အပြည့်အဝ နှုတ်လုံလျှို့ဝှက်မှုကို လိုအပ်သည်။ တက်ရောက်သူများအား လက်မှတ်များရေးထိုးခိုင်းခြင်းမပြုရ။ ဓာတ်ပုံရိုက်ခြင်းများမပြုရ။¹¹

ပုံ ၈ - လေညာရှိ သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများကိုအမျိုးသမီးတစ်ဦးကောက်ယူစုဆောင်းနေပုံ

ICCAs ဆိုသည်မှာအဘယ်နည်း။

ဘဝ၏ နယ်မြေများ (Territories Of Life) ဟုလည်းသိရှိကြသည့် ICCAs သည် ထုံးတမ်းစဉ်လာအရ ပိုင်ဆိုင်ပြီးစုပေါင်းအုပ်ချုပ်သည့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနေထိုင်ရာ နယ်မြေဒေသများကို ဖော်ပြရန် နိုင်ငံတကာမှ အသိအမှတ်ပြုထားသော ဝေါဟာရတစ်ခု ဖြစ်သည်။¹² ဤအသုံးအနှုန်းသည် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာကွန်ဗင်းရှင်း (CBD)မှ ပေါ်ပေါက်လာပြီးအသုံးပြုခြင်းဖြစ်သည်။ ICCAs များသည် ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်း၊ ၎င်းတို့၏မြေယာများနှင့် အရင်းအမြစ်များကို ကိုယ်တိုင်စီမံပိုင်ခွင့်များနှင့် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ ဂေဟစနစ်ပဟုသုတနှင့် ဉာဏ်ပညာတို့ကိုဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ ICCAs များကိုအောက်ပါသွင်ပြင်များဖြင့် ဖော်ပြထားသည်-

¹¹ ဤFPICသဘောတူညီချက်ကို တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးတဝိုက်ရှိ ဒေသတွင်းခေါင်းဆောင်ရှာဖွေရေးမှ ၂၀၁၉ အောက်တိုဘာလတွင် ရေးဆွဲခဲ့သည်။ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုအဆင့်၌ရှိနေစဉ် ဤသဘောတူညီချက်သည် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ ရပ်ရွာလူထုများ၏ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးတိုင်ပင်ခြင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်တို့ကိုပြသသည်။
¹² <https://www.iccaconsortium.org/>

၁။ သတ်မှတ်ထားသောသဘာဝနယ်မြေတစ်ခုနှင့် ရင်းနှီးသော သို့မဟုတ် အကျွမ်းတဝင်ရှိသော ရင်းနှီးဆက်နွယ်မှုကို ပိုင်ဆိုင်သည့်ဒေသခံများ သို့မဟုတ် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများဖြစ်ပြီး ဤဆက်ဆံရေးသည် ဒေသဆိုင်ရာဓလေ့ထုံးစံ၊ ဝိသေသလက္ခဏာအသိနှင့် (သို့မဟုတ်) သာယာဝပြောရေးအတွက် နယ်မြေအပေါ်မှီခိုမှုတို့အပေါ်တွင် အခြေခံသည်။

၂။ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများသည် ဤနယ်မြေစီမံခန့်ခွဲမှုတွင် အဓိကဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သူဖြစ်သည်။

၃။ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ စီမံခန့်ခွဲမှုဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် အားထုတ်မှုများသည် ဂေဟစနစ်၏ ကျက်စားရာနေရာများ၊ မျိုးစိတ်များ၊ ဂေဟစနစ်ဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများ၊ နှင့် ယဉ်ကျေးမှုတန်ဖိုးများကို ထိရောက်စွာထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှုကို လုပ်ဆောင်နိုင်စေသည်။¹³

၎င်းတို့၏နယ်မြေများနှင့် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှုအားထုတ်ခြင်းများကို မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာမှ အသိအမှတ်ပြုစေရန် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများက စည်းရုံးရေးများ လုပ်ဆောင်ပြီးသည့်နှစ်များတွင် စံပြောင်းလဲမှုတစ်ခုစတင်ခဲ့သည်။ ICCA များကို အောက်ပါ ကွန်ဗင်းရှင်းများ၊ ကြေငြာချက်များ၊ အစိုးရ၏အစီအစဉ်များနှင့် မဟာဗျူဟာများတွင် အသိအမှတ်ပြုသည်။

ပုံ ၉ - လေညာရှိဒေသခံများမှသစ်တောများနေ့တွင်သစ်ပင်စိုက်ပျိုးခြင်းပြုလုပ်ခြင်း

ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာကွန်ဗင်းရှင်း (CBD)

ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်း (CBD) ကို ၁၉၉၂ ခုနှစ်တွင် မူကြမ်းကိုစတင်ရေးဆွဲခဲ့ပြီး ၁၉၉၅ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံက လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများသည် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှုတွင် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုရှိသည့်အတွက် ၎င်းတို့အနေနှင့် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ထိန်းသိမ်းမှုနယ်မြေများကို တည်ထောင်ပြီး စီမံခန့်ခွဲနိုင်လိမ့်မည်ဟု ဤကွန်ဗင်းရှင်းက အသိအမှတ်ပြုသည်။¹⁴

¹³ မြန်မာနိုင်ငံ ICCAs အကြောင်းသတင်းအချက်အလက် ထပ်မံသိရှိလိုလျှင် ကျေးဇူးပြု၍ ICCA NEWS ကိုကြည့်ပါ။

¹⁴ ဤလုပ်ငန်းအစီအစဉ်များအောက်ရှိ အပိုဒ် ၈၀ (ည) နှင့် ၁၀ (ဂ) Nagoya Protocol နှင့် CBD လမ်းညွှန်များကိုကြည့်ပါ။

ဌာနေတိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေးများဆိုင်ရာကုလသမဂ္ဂ၏ကြေငြာချက် (UNDRIP)

UNDRIP ကို ၂၀၀၇ တွင် မူကြမ်းရေးဆွဲခဲ့ပြီး မြန်မာနိုင်ငံအပါအဝင် နိုင်ငံ ၁၄၄ နိုင်ငံမှ လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။ ဤကြေငြာစာတမ်းသည် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ ဓလေ့ထုံးစံများနှင့် ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုများကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန်¹⁵ ၊ ၎င်းတို့၏နယ်မြေများနှင့် ချိတ်ဆက်မှု အားကောင်းလာစေရန်¹⁶နှင့် ၎င်းတို့၏မြေယာများနှင့် သယံဇာတရင်းမြစ်များကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်¹⁷ ခွင့်များ အပါအဝင် ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးများကို ဖော်ပြထားသည်။

နိုင်ငံအဆင့်ဖိစီးမှုများကွဲဆိုင်ရာမဟာဗျူဟာနှင့်လုပ်ငန်းစီမံချက် (NBSAP)

၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် CBD ရှိ မဟာဗျူဟာရည်မှန်းချက်များကို ပြည့်မီရန်အတွက် အစိုးရ၏ ဦးတည်ချက်များအား အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသည့် ပြည့်စုံသောအစီအစဉ်တစ်ခုဖြစ်သည့် အမျိုးသားဖိစီးမှုများကွဲဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာလုပ်ဆောင်မှု အစီအစဉ် (NBSAP) တစ်ခုကိုထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ဤမဟာဗျူဟာအစီအစဉ်အတွင်းတွင် အစိုးရအနေဖြင့် ICCAs တည်ထောင်မှုကိုပံ့ပိုးပေးရန်နှင့် ICCA များကို ပံ့ပိုးပေးမည့် မူဝါဒနှင့်အလေ့အကျင့်များတွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုရန် ကတိကဝတ်ပြုခဲ့သည်။

ဖိစီးမှုများကွဲဆိုင်ရာသဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေ(BCPA)

၂၀၁၈ခုနှစ်တွင် ဖိစီးမှုများကွဲဆိုင်ရာထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးနှင့် ကာကွယ်ရေးဥပဒေ (BCPA) ပြင်ဆင်ချက်များကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ဤဥပဒေသည် “အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော”အား ကာကွယ်ထားသောနယ်မြေ အုပ်စုတစ်ခုအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုထားပြီး ICCA များကို အစိုးရ၏ ထိန်းချုပ်စီမံမှု မြင့်မားစွာလိုအပ်သည့် ဥပဒေ၏စည်းမျဉ်းများနှင့် စည်းကမ်းများအတွင်း ဒေသအစုအဖွဲ့သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေ CPA ၏ ပုံစံတစ်ခုအဖြစ် မှားယွင်းသတ်မှတ်သည်။ အဆိုပါအပြောင်းအလဲသည် ပိုမိုကောင်းမွန်စေရန် လုပ်ဆောင်သည့် အပြောင်းအလဲဖြစ်သော်လည်း ဤဥပဒေသည် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ နယ်မြေများကိုအသိအမှတ်ပြုရန် သို့မဟုတ် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများအား ၎င်းတို့၏ဒေသဓလေ့ထုံးစံများ၊ အလေ့အထများနှင့် ၎င်းတို့၏ကိုယ်ပိုင် ဆုံးဖြတ်ချက်ချသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များအရ ICCA ကိုစီမံခန့်ခွဲခွင့်ပေးရန် ပျက်ကွက်စေခဲ့သည်။¹⁸ဤဥပဒေ၏ မလုံလောက်မှုများအရ တနင်္သာရီဒေသရှိ ဒေသခံဌာနေ တိုင်းရင်းသားများမှ လက်ရှိ စီမံအုပ်ချုပ်နေသော ICCA များကို ဤဥပဒေပြဌာန်းချက် အောက်တွင်လျော်ညီစွာ အသိအမှတ်ပြုခွင့် မရရှိနိုင်ပါ။

၂၀၀၈ မြန်မာနိုင်ငံဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ဒေသခံတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ ထိန်းသိမ်းထားသော နယ်မြေများ (ICCAs) ကိုအသိအမှတ်ပြုရန် အဓိကစိန်ခေါ်မှုများပါဝင်သည်။ ဤဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေအရ မြေယာနှင့် သဘာဝသယံဇာတများအားလုံးသည် နိုင်ငံတော်၏ ပိုင်ဆိုင်မှုများဖြစ်ပြီး ထိုအရင်းအမြစ်များကိုမည်သည့်အချိန် မည်သည့်နည်းလမ်းဖြင့်ဖြစ်စေ နိုင်ငံတော်မှ ထုတ်ယူခွင့် ရှိသည်။

ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံပြည်သူများပိုင်ဆိုင်သည့် မြေနှင့် သယံဇာတပိုင်ဆိုင်မှုကို အသိအမှတ်မပြုခြင်းနှင့် ၎င်းတို့မှ မြေနှင့်သယံဇာတ အရင်းအမြစ်များကိုစီမံခန့်ခွဲရန် အခွင့်အရေးကိုအသိအမှတ်မပြုခြင်းသည် ICCA ၏အခြေခံအယူအဆနှင့် ဆန့်ကျင်နေသည်။ မြေယာနှင့် သစ်တောများကို စီမံခန့်ခွဲရန်နှင့် ထိန်းချုပ်ရန် ဒေသများ၏အခွင့်အရေးများကို ဖယ်ရှားခြင်းသည် သစ်တော၊ ဖိစီးမှုများကွဲဆိုင်ရာများနှင့် တာဝန်ရှိ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ အနာဂတ်ကို အန္တရာယ်ဖြစ်စေသည်။

ပြည်ထောင်စုသည်-

(က) ပြည်ထောင်စုအတွင်းရှိ လေထုအတွင်းနှင့် ရေပေါ်ရေအောက်၊ မြေပေါ် မြေအောက်ရှိ မြေအားလုံးနှင့် သဘာဝသယံဇာတ အရင်းအမြစ်များ အားလုံးအားလုံးစုံပိုင်ရှင်ဖြစ်သည်။

(ခ) နိုင်ငံပိုင် သဘာဝသယံဇာတများအားစီးပွားရေးအင်အားစုများမှ ထုတ်ယူသုံးစွဲမှုကို ကြီးကြပ်ရန် လိုအပ်သည့် ဥပဒေပြဌာန်းထားသည်။

¹⁵ အပိုဒ်ခွဲ ၁၂

¹⁶ အပိုဒ်ခွဲ ၂၅

¹⁷ အပိုဒ်ခွဲ ၂၉

¹⁸ ပိုမိုသိရှိလိုပါက Myanmar ICCA လုပ်ငန်းအဖွဲ့၏ ထုတ်ပြန်ချက်ကို ကြည့်ပါ။ ‘BCPAဥပဒေဆွေးနွေးမှုများသည် ICCA ကိုအသိအမှတ်ပြုရန် ပျက်ကွက်သည်။ ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများအနေဖြင့်၎င်းတို့၏နယ်မြေများအားအသိအမှတ်ပြုရန်၊ ၎င်းတို့၏အရင်းအမြစ်များကိုအုပ်ချုပ်ခွင့်နှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်ကိုတောင်းဆိုသည်။’

တိုင်းရင်းသားနယ်မြေနှင့် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုများ

တိုင်းရင်းသားနယ်မြေနှင့် သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုများသည် ICCA များကိုအသိအမှတ်ပြုနိုင်သည့် အခွင့်အရေးတစ်ခုကိုပေးသည်။ တိုင်းရင်းသားနယ်မြေနှင့် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုများသည် ရှေးရိုးစဉ်လာပိုင်မြေယာများကို စုပေါင်းအုပ်ချုပ်သည့် မူဝါဒများနှင့် မူဘောင်များကို ပံ့ပိုးပေးပြီး တွဲဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အာဏာပိုင်များမှ အပြည့်အဝအသိအမှတ်ပြုစေနိုင်သည်။

နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးရှိ တိုင်းရင်းသားအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များသည် ဒေသနယ်မြေနှင့် သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှု အလေ့အကျင့်များကို အသိအမှတ်ပြု ကာကွယ်နိုင်သည့် မူဝါဒများနှင့် မူဘောင်များဖော်ဆောင်ပြီး သို့မဟုတ် ဖော်ဆောင်နေသည့် ဖြစ်စဉ်တွင်ရှိနေသည်။ မြေယာနှင့် သယံဇာတစီမံ အုပ်ချုပ်မှု မူဝါဒများတွင် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၊ မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP) နှင့် ကရင်နီအမျိုးသား တိုးတက်ရေးပါတီ (KNPP) တို့ပါဝင်သည်။ အခြားတိုင်းရင်းသားအုပ်ချုပ်ရေး အဖွဲ့များသည် ၎င်းတို့၏ မြေအသုံးပြုမှုမူဝါဒများ ဖော်ဆောင်ခြင်းနှင့် အားဖြည့်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် လုပ်ဆောင်နေကြသည်။ ဖယ်ဒရယ် မြေယာအသုံးချမှု မူဝါဒများရေးဆွဲခြင်း နှင့် အားဖြည့်မှုသည် ICCA ကို အသိအမှတ်ပြုမှု၊ ဒေသခံအသိပညာနှင့် အလေ့အကျင့်များ မှတစ်ဆင့် အရေးပါသော ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ ကာကွယ်မှုအတွက် အရေးကြီးသော အခွင့်အလမ်းတစ်ခုဖြစ်သည်။

ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU) မြေယာပေါ်လစီအတွင်းတွင် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ မြေယာများ၊ သယံဇာတ အရင်းအမြစ်များနှင့် အုပ်ချုပ်မှုစနစ်များပါဝင်သည့် ကရင်ဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်ဆက် နယ်မြေများဖြစ်သည့် ကော်/ဟော်ဂဝေါမြေများကို အသိအမှတ်ပြုသည်။¹⁹ ဤနယ်မြေများကို စီမံအုပ်ချုပ်မှုသည် ဒေသဆိုင်ရာနှင့် အစဉ်အဆက် ဓလေ့ထုံးတမ်းများနှင့် အလေ့အထများ အပေါ် အခြေခံသည်။ ထိုအလေ့အထများကို ရေရှည်တည်တံ့သော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများကို မြှင့်တင်ရန်နှင့် မျိုးဆက်သစ် အတွက်အရေးပါသောသယံဇာတအရင်းအမြစ်များကိုထိန်းသိမ်းရန်အသုံးပြုခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့်ကော်/ဟော်ဂဝေါမြေများကိုICCA၏ နမူနာများအဖြစ် ထည့်သွင်းစဉ်းစားကြသည်။ ယနေ့အချိန်အထိ စုစုပေါင်းဧက ၁.၇ သန်းရှိသည့် ၂၄၈ ကော်ကို မြေပုံရေးဆွဲခြင်း၊ နယ်နိမိတ်တိုင်းတာခြင်းနှင့် ဒေသတွင်းအသိအမှတ်ပြုခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီးKNU အစိုးရ မှ တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုမှုကို စောင့်ဆိုင်းနေသည်။

တောင်တန်းမှသန္တာကျောက်တန်းဆီသို့ စီမံကိန်း (Ridge to Reef) နှင့် အထက်မှ အောက်သို့ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးစနစ်၏ စိန်ခေါ်မှုများ

တောင်တန်းမှသန္တာကျောက်တန်းဆီသို့ စီမံကိန်းသည် ကုလသမဂ္ဂဖွံ့ဖြိုးမှု အစီအစဉ် (UNDP)၊ ဖလော်ရာနှင့် ဖောင်နာ နိုင်ငံတကာ (FFI)၊ စမစ်ဆိုနီယန် အင်စတီကျု (SI) ၊ မြန်မာနိုင်ငံ သစ်တောဦးစီးဌာနနှင့် ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနတို့မှ အဆိုပြုထားသည့် ကမ္ဘာ့ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ဒေါ်လာ(၂၁သန်း) မတည် ထားသည့်စီမံကိန်းဖြစ်သည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ကနဦးသဘောတူခွင့်ပြုခဲ့ သော ဤစီမံကိန်းသည် ကုန်းတွင်းပိုင်း၊ ကမ်းရိုးတန်းနှင့် အကူဝါမြေနှင့် ပင်လယ်ကမ်းခြေများတွင် ကာကွယ်ထားသောမြေနေရာ များကို အတူတကွဆက်သွယ်မည့် စင်္ကြံလမ်း ၃.၅ သန်းကိုတည်ထောင်ရန် အဆိုပြုခဲ့သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် တနင်္သာရီ တိုင်း၏ ၃၅% ခန့်ခုံးအုပ်ထားသော ဤထိန်းသိမ်းရေးစီမံကိန်းသည် ကျေးရွာပေါင်း ၂၂၂ ရွာကိုရပ်ရွာ လယ်မြေများ၊ ရွှေပြောင်း တောင်ယာများ၊ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး သစ်တောများ၊ ဆေးဘက်ဝင်အပင်များနှင့် ငါးထိန်းသိမ်းအိုင်များ အပါအဝင် ကျယ်ပြန့်သော ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးအသွင်တစ်ခုအဖြစ် ပေါင်းစပ်ထားသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေအရအကာအကွယ်ပေးထားသော ဧရိယာများမှာ သီးသန့်ဖယ်ထုတ်ထားသည့် ဇုန်များဖြစ်ပြီး ၎င်းနေရာများတွင် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသား ပြည်သူများအားအဆိုပါ နေရာများအတွင်းရှိ သယံဇာတများကိုအသုံးပြုခွင့်နှင့် ၎င်းနေရာများတွင် နေထိုင်ခွင့်ကို ကန့်သတ်ထားပြီး သယံဇာတများကိုရယူခွင့်နှင့် အသုံးပြုခွင့် ကန့်သတ်ချက်များကို တင်းကြပ်စွာချမှတ်ပြဌာန်း ထားသည်။ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးရှိ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများအနေဖြင့် အကာကွယ်ပေးထားသော နယ်မြေဧရိယာကြီးများ တည်ထောင်မှုအစီအစဉ်များကြောင့် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ ၎င်းတို့၏ မြေယာများမှစွန့်ခွာစေရန် တွန်းအားပေးလာမည်ကို ကြောက်ရွံ့ကြသည် သာမက ဒုက္ခသည်များနှင့် IDPများကို၎င်းတို့၏ မူလနေအိမ်များသို့ပြန်လာနိုင်ခွင့်ကို ကန့်ကွက်ထားဆီးကြပြီး တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ် ရပ်စဲရေးသဘောတူညီချက်အားဆန့်ကျင်ရာရောက်သည်။ KNUအစိုးရ နှင့် မြန်မာအစိုးရအကြား လက်နက်ကိုင်

¹⁹ တနင်္သာရီတိုင်းရှိ ကရင်လူမှုအသိုင်းအဝန်းနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးတွင် ဟော်ဂဝေါဟူသော အသုံးအနှုန်းသည် ကရင်ဓလေ့ထုံးတမ်းနယ်မြေများကို ဖော်ပြရန်ကော့ထက်ပိုမို အသုံးပြုခဲ့သည်။

ပဋိပက္ခပြန်လည်ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်မှု မြင့်တက်လာနိုင်သည်။²⁰ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် CATမှ UNDP ၏ လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ လိုက်နာကျင့်ဆောင်မှုဌာန (SECU) သို့ တိုင်ကြားမှုများကြောင့် စီမံကိန်းကို ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ရပ်ဆိုင်းခဲ့ရသည်။ SECU က ဤစီမံကိန်းသည် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ လွတ်လပ်သော၊ ကြိုတင်အသိပေးတိုင်ပင်မှုနှင့် လူထုသဘောထား ခံယူခြင်း (FPIC) မပါရှိဘဲ ရေးဆွဲဖော်ဆောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီးထိုနယ်မြေအတွင်းရှိ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးများကို ခြိမ်းခြောက်နေသည်ဟုဆိုခဲ့သည်။²¹ SECUသည် UNDP ၏ လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာအကာအကွယ်ပေးမှုများကို ချိုးဖောက် ခြင်းအား လိုက်နာမှုဆိုင်ရာ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုတစ်ခုကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများနှင့် အထက်မှအောက်သို့ (TOP-DOWN) ထိန်းသိမ်းရေး စီမံကိန်းများကို ကောင်းစွာ မှတ်တမ်းတင်ထားသည်။ ကချင်ပြည်နယ်မှ ခါကာဘိုရာဇီအမျိုးသားဥယျာဉ်²² ၊ ဟူးကောင်းသဘာဝကျားထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေနှင့် တနင်္သာရီ သဘာဝဘေးမဲ့တော²³ ဧရိယာများသည် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများကို အိုးအိမ်စွန့်ခွာထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ခြင်းနှင့် ဒေသတွင်းပဋိပက္ခများအား ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

ထို့ကြောင့် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများအား ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းခွင့်မပေးဘဲ အထက်မှအောက်သို့ (TOP-DOWN) ထိန်းသိမ်းရေး စနစ်ဖြင့် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ မျိုးရိုးစဉ်ဆက် ထိန်းသိမ်းလာခဲ့သောမြေယာများကို အလိုရှိခြင်းဖြစ်သည်။

နယ်မြေထိန်းသိမ်းရေးစနစ်အား သက်ဆိုင်ရာဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသား အသီးသီးမှ ဝေးလံသော မြို့ပြများရှိ ဝန်ကြီးဌာနများသို့ ပြောင်းရွှေ့သွားသည့်အတွက် လိုက်လျောညီထွေစွာ ခွင့်ပြုပေးသည့်လုပ်ငန်းစဉ်ကို ရိုးရှင်းစေပြီး ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ အကြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု နည်းပါးစေခဲ့သည်။ အမျိုးသားအထိမ်းအမှတ်အဆောက်အအုံများနှင့် မတူဘဲ အပေါ်မှအောက် (TOP-DOWN) ထိန်းသိမ်းရေးစီမံကိန်း ပုံစံများသည်-မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထမဆုံးသောအကြီးစား ထိန်းသိမ်းရေး စီမံကိန်းဖြစ်သည့် ဟူးကောင်း ကျားထိန်းသိမ်းရေးစီမံကိန်းတွင် ကောင်းစွာမှတ်တမ်းတင်ထားသော ဖြစ်စဉ်တစ်ခုဖြစ်သည့် ပြင်ပကော်ပိုရေးရှင်းများသည် ဒေသခံ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများထံမှ အတင်းအကျပ်သိမ်းယူမှုကိုကြီးကြီးမားမားဖြစ်ပေါ်စေသည်။²⁴

နှစ်ဦးနှစ်ဖက်ထိန်းချုပ်မှုသက်ရောက်သောနယ်မြေအတွင်း အစိုးရ၏အထက်မှအောက်သို့ (TOP-DOWN) ထိန်းသိမ်းရေးစီမံကိန်း များသည် နှစ်ရှည်လများ ဖြစ်ပွားနေသောပဋိပက္ခများကို ပိုမိုဆိုးရွားစေပြီးလက်နက်ကိုင်ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။ ထိုသို့ဖြစ်ပေါ်စေသည့် အကြောင်းအရင်းမှာထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများတည်ထောင်မှုသည် မြေနှင့် သယံဇာတအရင်းအမြစ်များ အပေါ် တိုင်းရင်းသားအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် တာဝန်ယူစောင့်ရှောက်သူဒေသခံ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ ဩဇာညောင်းမှုကို ဗဟိုအာဏာ ပိုင်များထံလွှဲပြောင်း ပေးအပ်ခဲ့ရသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၅ တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးသဘောတူညီချက် (NCA) သည် နှစ်ဦးနှစ်ဖက်အုပ်ချုပ်မှုသက်ရောက်သော နယ်မြေအတွင်းရှိ သက်ဆိုင်ရာအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များ အကြားလေးစားမှုနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုအတွက် ကတိကဝတ်ပြုထားသည့် ယာယီအစီအစဉ်များကို ဖော်ပြထားသည်။ ဤကတိကဝတ်ကို အကောင် အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရာတွင် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး ကြိုးပမ်းမှုများကြောင့် ပဋိပက္ခများ ပိုမိုဆိုးရွားစေခြင်း သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေး မတည်ငြိမ်မှုများကို မဖန်တီးစေရေးတို့ကို သေချာစေရန် အရေးကြီးသည်။

²⁰ တနင်္သာရီ၏ထိန်းသိမ်းမှု မဟာမိတ်အဖွဲ့ (CAT) ။ ၂၀၁၈။ ကျွန်ုပ်တို့၏သစ်တော၊ ကျွန်ုပ်တို့၏ဘဝ - တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ ကာကွယ်ထားသောဒေသ များသည် ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများ၏အခွင့်အရေးကိုလေးစားရမည်။ ထားဝယ် - မြန်မာ

²¹ <https://info.undp.org/sites/registry/secu/SECUPages/CaseDetail.aspx?ItemID=28>

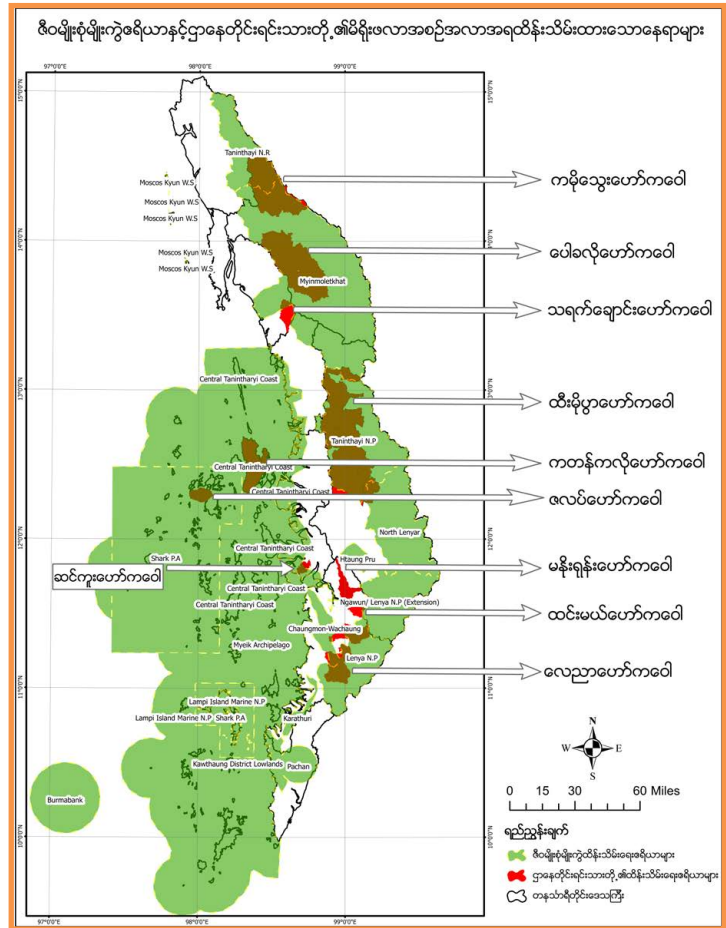
²² Sary, M. (၂၀၁၉) ရေခဲတောင်များအလွန်မှ မျက်ရည်၊ <https://www.youtube.com/watch?v=neNVGS7R6ts&fbclid=IwAR0Qjy7BxiFbw8yHVyecuUisRgRu4yLK7BIKBHwBjdL5cBuUmDpyrgW2mZHC&app=desktop> တွင်ဖိုင်ရရှိနိုင်သည်။

²³ CAT(၂၀၁၈) ၊ ကျွန်ုပ်တို့၏သစ်တော၊ ကျွန်ုပ်တို့၏ဘဝ - တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးအတွင်း ထိန်းသိမ်းထားသောဧရိယာများသည် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးကိုလေးစားရမည်။ ထားဝယ် - မြန်မာ

²⁴ ကချင်မျိုးမှု ကွန်ရက်အဖွဲ့ (၂၀၀၇) Tyrants, tycoons and tigers: ယုနေကုမ္ပဏီဗမာပြည် ဟူးကောင်းမျိုင့်ဝှမ်းကိုမျက်ဆီးမှု၊ KDNG: ချင်းမိုင်း၊ ထိုင်းနိုင်ငံ။

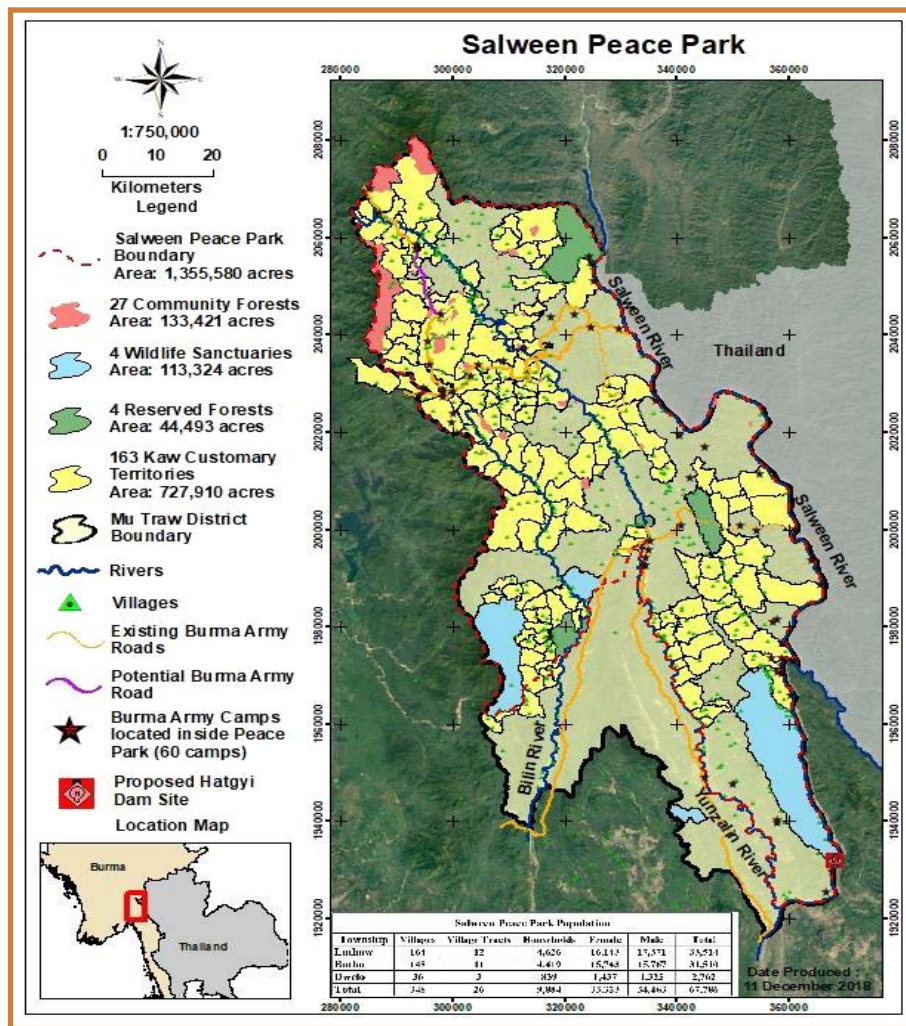
စေရန် ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ် လိုက်လျောညီထွေမှုရှိကြောင်း သက်သေပြခဲ့သည်။

ကမိုးသွေး၊ ပေါက်လိုနှင့် ထီးမိုးပွားစသည့် ဥပမာများသည် ဤပြောင်းလဲပြင်လွယ် စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်များကို ဥပမာပေးထားပြီး ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏နယ်မြေများကို စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီများဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် ရပ်ရွာစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ချမှတ်ရေးဆွဲခြင်းတို့မှတစ်ဆင့် ရေရှည်ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် သတ္တုတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်း၊ လယ်ယာစီးပွားရေးနှင့် ရေကာတာစီမံကိန်းများကို မဆုပ်မနစ် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်အဆိုပြုခြင်း စသည့်ပြင်ပမှ ခြိမ်းခြောက်မှုများကို ကာကွယ်ရာတွင် အောင်မြင်မှုရှိခဲ့သည်ကို သရုပ်ပြခဲ့သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ပေါက်လိုနှင့် ထီးမိုးပွားဒေသများသည် ငါးအရေအတွက် တိုးပွားလာမှုကို သတ်မှတ် ဖော်ထုတ်ခဲ့ကြပြီး ငါးထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး ဇုန်များ တည်ထောင်သည့် အချိန်က တည်းက၎င်းတို့၏ မြစ်များအတွင်းရှိ ရေအရည်အသွေး တိုးတက်လာမှုကို ဖော်ထုတ်ခဲ့သည်။ ထို့အပြင် မနန်းရုံး၊ ပေါက်လိုနှင့် ထီးမိုးပွားဒေသများသည် ၎င်းတို့၏ နယ်မြေအတွင်းရှိ သတ္တုတူးဖော်ခြင်းနှင့် လယ်ယာစီးပွားရေး စီမံကိန်းများအား ဟန့်တားရာတွင် အောင်မြင်မှုများရရှိခဲ့ပြီး ၎င်းတို့၏နယ်မြေများကို ပျက်စီးစေသော လုပ်ငန်းများမှ ကာကွယ်ရာတွင် ခိုင်မာပြီးစည်းလုံးသော လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများ၏ အောင်မြင်မှုကို မီးမောင်းထိုးပြခဲ့သည်။

ပုံ ၁၂ - တနင်္သာရီဒေသရှိ အဓိက ဇီဝမျိုးစုံ မျိုးကွဲဧရိယာ ဖုံးလွှမ်းထားသောဒေသခံနယ် မြေများ

ဤနယ်မြေများသည် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများအတွက်နှင့် ကျယ်ပြန့်သောနေရာများတွင် ပျံ့နှံ့တည်ရှိနေသည့် ရေဝင်ရေလဲဒေသများ၊ ရေထုများ၊ ဒီရေတောများနှင့် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များကျက်စားရာနေရာများဖြစ်သည့် အတွက် အချင်းချင်းချိတ်ဆက်နေပြီး ကောင်းမွန်သောမြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုပုံစံ ဥပမာအဖြစ်တွေ့မြင်ရသည်။ ကရင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ သံလွင် ငြိမ်းချမ်းရေးဥယျာဉ်သည် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးပုံစံ၏ အဓိကဥပမာဖြစ်သည်။ သံလွင်ငြိမ်းချမ်းရေးဥယျာဉ်တွင် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာအရေးကြီးသောမိုးသစ်တော ဧကပေါင်း (၁.၃၅) သန်း နှင့် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများမှ ရေးဆွဲထားသောမိရိုးဖလာစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများဖြင့် စီမံအုပ်ချုပ်သော ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသား ၁၄၉ ခု ၏ နယ်မြေများ ဖြင့်ပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်း ထားသည်။ ဤရေရင့်ထက်မြက်သော လူထုအခြေပြုလှုပ်ရှားမှုသည် ကရင်လူမျိုးများ၏ ငြိမ်းချမ်းရေး နှင့် ကိုယ်ပိုင် ပြဌာန်းခွင့်၊ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာဂုဏ်သိက္ခာနှင့် ယဉ်ကျေးမှု ဆက်လက်ရှင်သန်ရေးတို့၏ မျှော်လင့်ချက်ကို ထင်ဟပ်ပြသပြီးလူများနှင့် သဘာဝအကြား သဟဇာတဖြစ်မှုကို ပြသသည်။

ပုံ ၁၃ - ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ ထိန်းသိမ်းထားသော နယ်မြေဖြစ်သည့် သံလွင်ငြိမ်းချမ်းရေး ဥယျာဉ်

မည်သူ၏ ‘အားလုံးပါဝင်သောထိန်းသိမ်းရေးနည်းလမ်းလဲ’

“အားလုံးပါဝင်ထိန်းသိမ်းရေး” ဆိုသည်မှာမကြာသေးမီ နှစ်များတွင် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများဆိုင်ရာကွန်ဗင်းရှင်း (CBD) နှင့် ကမ္ဘာ့ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့ (GEF) တို့ အပါအဝင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးလမ်းကြောင်းများနှင့် ဖိုရမ်များတွင် ပိုမိုအာရုံစိုက်မှုကို ရရှိခဲ့သည့် ဝေါဟာရတစ်ခုဖြစ်သည်။ ဒေသများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှု ကြိုးပမ်းမှုများတွင် ၎င်းတို့ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု တိုးမြှင့်လာစေရန် အစိုးရနှင့် အစိုးရမဟုတ်သောထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးလုပ်ငန်းများ၏ လိုအပ်ချက်ကိုဖြေရှင်းကိုင်တွယ်ရန် ဤဝေါဟာရကို အသုံးပြုသည်။

“အားလုံးပါဝင်မှု” ဟူသည့် ဤအယူအဆကိုပဟိမုထိန်းချုပ်မှုအားလျော့ချခြင်းနှင့် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ လုပ်ဆောင်မှုများနှင့် နယ်မြေများကို အသိအမှတ်ပြုမှုအားအားပေးခြင်းအဖြစ် ရှုမြင်နိုင်ပြီး ဒေသများ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးအတွက် အခွင့်အရေးများလည်း ရှိမည်ဖြစ်သည်။ ICCA ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ ရှုထောင့်မှ အားလုံးပါဝင်သော ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှုဟု ရှုမြင်သင့်သည်ဟုဆိုထားသည်။ ဤမူဘောင်အတွင်းတွင် ဒေသများသည် ၎င်းတို့၏ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးကြိုးပမ်းမှုများတွင် အခြားသူများအား ထည့်သွင်းရမည် မထည့်သွင်းရမည်နှင့်မည်သို့ ထည့်သွင်းရမည်ကို ဆုံးဖြတ်သူများဖြစ်သင့်သည်။

ဤမူဘောင်အတွင်းတွင် အားလုံးပါဝင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးဆိုသည်ကိုဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့် ဒေသများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ မြေများ၊ သစ်တောများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများကိုစီမံအုပ်ချုပ်ရာတွင်အဓိကလုပ်ဆောင်သူများဖြစ်သည်ဟူသောထိန်းသိမ်းကာကွယ်မှုတစ်ရပ်အနေဖြင့် နားလည်သင့်ပြီးအခြားသူများကို၎င်းတို့နှင့် အတူ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် ပံ့ပိုးပေးရန် ဖိတ်ခေါ်နိုင်သည်ဟု နားလည်သင့်သည်။²⁵

²⁵ Farvar, M. T. and G. Borrini-Feyerabend, J. Campese, T. Jaeger, H. Jonas and S. Stevens, ၂၀၁၈။ မည်သူ၏ အားလုံးပါဝင်ထိန်းသိမ်းရေးဖြစ်သနည်း။ အဖွဲ့အစည်း၏ မူဝါဒအကျဉ်းချုပ်။ အမှတ် ၅။ The ICCA Consortium and Cenesta. Tehran.

ဒေသ/ ဟော်ကပေါ	ကျေးရွာ	လူဦးရေ နှင့် အိမ်ထောင်စု	မြေနှင့်စီမံချိုးစုံမျိုးကွဲ	ကော်မတီနှင့် အရင်းမြစ် စီမံခန့်ခွဲမှု ပုံစံ	စိန်ခေါ်မှုများ
ထီးမိုးပွာ	ဒါဘောကလို ၁၉၈၈ ဧက	၅၄၅ ဦး၊ ၈၈ အိမ်ထောင်စု	တနင်္သာရီမြစ်တစ်လျှောက် ကုန်းမြင့်နှင့် အမြဲစိမ်း သစ်တောများ ပေါက်ရောက်လျက် ရှိပါသည်။ အဆိုပါဒေသသည် သစ်တောထူထပ်ပြီး စီမံချိုးစုံ မျိုးကွဲများစွာ ဖြစ်သောကြား၊ ကျားသစ်၊ ပြောင်နှင့် အာရှဆင်များ ကျင်လည် ကျက်စားလျက် ရှိပါသည်။ ဒေသမြေ အသုံးချမှု ပုံစံတွင် ဟင်းသီးဟင်းရွက် သစ်တော၊ ချက်မြှုပ်သစ် တော၊ တောရိုင်း တိရစ္ဆာန် ထိန်းသိမ်းတော နှင့် ရေဝင်ရေလွှဲ ထိန်းတောတို့ပါဝင်သည်။	ကျေးရွာ ၁၀ ရွာမှ ကော်မတီများနှင့်ဒေသ ဆိုင်ရာကော်မတီ၊ မြေနှင့် အရင်းအမြစ် သုံးစွဲ မှုဆိုင်ရာ ကော်မ တီ ၆ ခုနှင့် အရင်းမြစ် အသုံးချမှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ၎င်းတို့၏ စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများ။	စီးပွားဖြစ် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း၊ ရွှေတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်း၊ အဆိုပြုအမျိုးသား ဥယျာဉ်နှင့် တနင်္သာရီမြစ်ပေါ်ရှိ ရေကာတာ စီမံကိန်းများ။
	ပရက်ကူ ၈၅၇၈ ဧက	၂၈၅ ဦး၊ ၄၆ အိမ်ထောင်စု			
လေညာ၊ မန်းရိုး	မန်းရိုး- ၄၆၅၉၁ ဧက	၅၂၁ ဦး၊ ၁၀၃ အိမ်ထောင်စု	ကုန်းနိမ့် အမြဲစိမ်းသစ်တောများ ပင်လယ်ကမ်းစပ်အထိ ပေါက်ရောက်လျက်ရှိ။ သစ်ပင်ပန်းပင်များနှင့် သားငှက်တိရစ္ဆာန်များ အပါအဝင် ဆင်၊ ကျား၊ ကျားသစ်နှင့် ဂက်ဝံများ နေထိုင် ကျက်စားရာနေရာလည်း ဖြစ်သည်။	ကျေးရွာကော်မတီနှင့် အလင်းသစ္စာ၏ ဒေသ ဖြစ်သည်။ စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများနှင့် စုပေါင်းအရေးယူ ဆောင်ရွက်မှုစနစ် လည်းရှိသည်။	ဆီအုန်းခြံများ (MAC, MSPP, Sri Suban)၊ သတ္တုတူးဖော်ရေး လုပ်ငန်းနှင့် မြို့ပြဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှု။
	ဟင်းလှိုင်း ၄၁၉၆ ဧက	၁၇၂ ဦး၊ ၇၂ အိမ်ထောင်စု	လေညာမြစ်ပေါ် တစ်လျှောက်တွင် ကုန်းနိမ့် အမြဲစိမ်းသစ်တောများ ပေါက်ရောက်လျက်ရှိ။ ထုံးကျောက် တောင်များသည် တောင်ငုံးရေခဲ ငှက်များနှင့် ကျား၊ အင်းကျား၊ သင်းခွေချပ်နှင့် ကြံသုတော်နေထိုင် ကျက်စားရာ နေရာဖြစ်သည်။	အနာဂတ်အလင်း ကော်မတီမှ ကျေးရွာပေါင်း ၁၃ ရွာအတွက် အရင်းမြစ် သုံးစွဲမှုအတွက် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း များကူညီရေးဆွဲပေးခဲ့ပြီး ကျေးရွာ ၂ ရွာတွင် ရပ်ရွာ အခြေပြုကော်မတီများ ဖွဲ့ပေးခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။	ကျောက်ထုတ်လုပ်ငန်း (၂၄ နာရီပတ်လုံးတူး ဖော်ခြင်း)၊ အဆိုပြု အမျိုးသား ဥယျာဉ်ထူ ထောင်ခြင်း။
	ရိုးတော် ၆၁၅၅ ဧက	၂၁၀ ဦး၊ ၄၁ အိမ်ထောင်စု			
အနိုင်း	ဆင်ကူး- ၁၆၆၃၀ ဧက	၆၀၀ ဦး၊ ၅၈ အိမ်ထောင်စု	ကမ်းရိုးတန်းဒေသဖြစ် ပြီး လမုတောများ၊ လတာပြင်များ၊ ရေဝေရေလွှဲ ထိန်းသစ်တောများနှင့် စားကျက်မြေများ။ ကမ်းရိုးတန်းကျောက် ဆောင်တန်းများသည် ဒေသခံများ အတွက် ဂဏန်း၊ ပုဇွန်၊ ငါးနှင့် ခရုများရရှိရာ နေရာလည်းဖြစ်ပေသည်။	ကျေးရွာကော်မတီတွင် မြေ အသုံးချခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ခိုင်မာ သော စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများရှိ။ မြေအသုံးချခြင်း တွင် စားကျက်မြေ၊ ရေအရင်းမြစ်သစ်တော၊ လမုတော၊ စပါးနှင့် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ တို့ပါဝင်သည်။	စီးပွားဖြစ် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း (ရော်ဘာ)၊ လမုတောမှ မီးသွေးဖုတ်ရောင်းချခြင်း။
ဒုံးပုလဲ	လေပ် ၃၃၅၈၇ ဧက	၆၈၂ ဦး၊ ၁၀၆ အိမ်ထောင်စု	ပင်လယ်နှင့်ကမ္ဘာ့ဂေဟစနစ်- သန္တာကျောက်တန်းများ၊ လမုပင်များ၊ အမြဲစိမ်းသစ်တော များ၊ လတာပြင်များ၊ ဖြူလွှသော သဲသောင်ပြင်ရှိသည့် ကမ်းခြေများ၊ ကျောက်ဆောင်များသည် ဝေလငါး၊ လင်းပိုင်များနှင့် ပင်လယ်လိပ်များ အပါအဝင် ရေနှင့် ပတ်သက်သောစီမံချိုးစုံ မျိုးကွဲများ၏ နေထိုင်ကျက်စား ရာနေရာလည်းဖြစ်သည်။	ကျေးရွာကော်မတီသည် အရင်းမြစ်သုံးစွဲမှုနှင့် ပတ်သက်သော စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း များကို ရေးဆွဲပြဌာန်း ထားရှိပါသည်။ ရွာသူရွာသားများ အားလုံးသည် စောင့်ကြည့် လေ့လာခြင်းတွင် ပူးပေါင်း ပါဝင်လုပ်ဆောင် ကြသည်။	စီးပွားဖြစ်ငါးဖမ်းခြင်း၊ ပုလဲမွေးမြူခြင်း၊ ခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့် အစိုးရ၏ သဘာဝထိန်းသိမ်း တောများ။

တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး - ဒေသခံများထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားသည့် နယ်မြေဖြစ်သည့် ထီးမိုးပွာဟော်ကဝေါ-တောင်ပေါ် သစ်တောနှင့် တနင်္သာရီမြစ်ပိုင်နက်များ

နယ်ပယ်

ထီးမိုးပွာဟော်ကဝေါသည် တနင်္သာရီမြစ်တစ်လျှောက်တွင် တည်ရှိပြီး ထိုမြစ်သည် မြန်မာနိုင်ငံတောင်ဘက်တွင် လွတ်လပ်စွာ စီးဆင်းနေသောမြစ်များအနက် တစ်ခုဖြစ်သည်။ ဤနေရာသည် အမြဲစိမ်းတောနှင့် တောင်ပေါ်သစ်တောများဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားပြီးကျား၊ ကျားသစ်များ၊ ကြံ့သူတော်နှင့် ပြောင်များအပါအဝင် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်မျိုးစိတ်များနှင့် ပန်းမန်အစုံအလင် အပါအဝင် ဇီဝမျိုးကွဲမျိုးစုံဖြင့် ဖွဲ့စည်းတည်ရှိသည်။ ထီးမိုးပွာဟော်ကဝေါသည် ဤဒေသ၏ စမ်းချောင်းများ၊ သစ်တောများ၊ တောင်တန်းများ၊ ငါးများ၊ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ၊ သစ်တောထွက် ဟင်းသီးဟင်းရွက်များ၊ ဆေးဖက်ဝင် အပင်များနှင့် ကျွန်းသစ်များအပေါ် ၎င်းတို့၏ ဘဝအသက်ရှင်ရန်အတွက် မှီခိုနေရသော ကရင်မျိုးနွယ် ၂၂ စု ၏ နေထိုင်ရာဒေသတစ်ခုဖြစ်သည်။ ဤရပ်ရွာ လူထုများသည် ဒေသန္တရဂေဟဗဟုသုတနှင့် ရှေးရိုးအစဉ်အလာအလေ့အထများအရ ဤနယ်မြေများကို စီမံခန့်ခွဲပြီး ကာကွယ်ခဲ့သည်။

ထီးမိုးပွာဟော်ကဝေါတွင် နေထိုင်ကြသော ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများသည် မကြာသေးမှီ နှစ်များအတွင်း ၎င်းတို့နယ်၏မြေနှင့် သစ်တောများအတွက် ပြင်းထန်သော အခက်အခဲ စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည်။ အဆိုပါ ပြဿနာများမှာ တနင်္သာရီမြစ်ကမ်းများပေါ်တွင် တရားမဝင် ရွှေတူးဖော်ခြင်း၊ ရော်ဘာနှင့် ဇီဝလောင်စာထုတ်လုပ်မှုများ လုပ်ကိုင်ခွင့်ပြုခြင်း၊ အကြီးစား ရေအားလျှပ်စစ်တည်ဆောက်မှုများအတွက် အဆိုပြုချက်များ²⁶စသည်တို့ဖြစ်သည်။ ဤအဆိုပြုချက်များသည် နယ်မြေအတွင်းရှိ သစ်တောများနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအတွက် သိသာထင်ရှားသော ဆုံးရှုံးမှုအန္တရာယ်ရှိစေပြီးဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများမှ ထိန်းသိမ်းထားသည့် ဇေယျာအတွင်း သစ်တောပြုန်းတီးခြင်းနှင့် မြစ်များအား ပြဒါးနှင့်နန်းများဖြင့် ညစ်ညမ်းစေခြင်း များဖြင့် ခြိမ်းခြောက်နေသည်။

ထီးမိုးပွာရှိ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများသည် ၎င်းတို့၏သစ်တောများ၊ ရေနှင့် ဇီဝမျိုးစုံ မျိုးကွဲများ ကို အဆိုပါခြိမ်းခြောက်မှုများမှ ကာကွယ်ရန် အပြင်းအထန်ကြိုးစားနေကြသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် အဆိုပါနယ်မြေရှိ ရွာပေါင်း (၂၂)ရွာသည် ၎င်းတို့၏နယ်မြေကို ပြင်ပခြိမ်းခြောက်မှုများမှ ကာကွယ်ရန် နှင့် ၎င်းတို့၏သယံဇာတရင်းမြစ်များကိုရေရှည်အသုံးပြုနိုင်ရန် ထီးမိုးပွာကော်မတီကို တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ထီးမိုးပွာကော်မတီသည်ရပ်ရွာအရင်းအမြစ် စီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ငန်းများ ခိုင်မာစေရန် လုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီးအများပြည်သူအစည်းအဝေးများနှင့် လူထုတွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲများ ပုံမှန်ကျင်းပခြင်း၊ နယ်မြေတစ်လျှောက် စည်းရုံးလှုပ်ဆော်ပွဲများကျင်းပခြင်း၊ အရေးတကြီး ကိစ္စရပ်များအပေါ် သက်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များကိုစည်းရုံးသိမ်းသွင်းခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

ပုံ ၁၄ - ထီးမိုးပွာတွင် အမျိုးအစားစုံလင်သောအသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများ

²⁶ အသက်မွေးကြောတစ်ခုကိုပိတ်ဆို့ခြင်း - တနင်္သာရီမြစ်တစ်လျှောက်ရှိ ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများသည် အကြီးစားဆည်များ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုကို ကြောက်ရွံ့ကြသည်။ မြတ် - မြန်မာ။

ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်များက နယ်မြေအတွင်းရှိ စီးပွားဖြစ်စက်မှုကုန်ကြမ်း သီးနှံများဖြစ်သော ဇီဝလောင်စာ(ဆီအုန်း) နှင့်ရော်ဘာစိုက်ပျိုးခြင်းများကို အောင်မြင်စွာတားဆီးနိုင်ခဲ့ပြီး လူထုစည်းရုံးရေးများ လုပ်ဆောင်ခြင်း နှင့် သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များထံ စာများပေးပို့ခြင်းဖြင့် ရွှေသတ္တုတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းများကြောင့် မြစ်ရေညစ်ညမ်းခြင်းကိုကာကွယ်ရန် ဆက်လက်ရုန်းကန် လုပ်ဆောင် နေသည်။ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏နယ်မြေများအား ပျက်စီးစေမည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းစီမံကိန်းများမှ အကာအကွယ်ပေးရာနှင့် တနင်္သာရီတိုင်း၏ ကြွယ်ဝထူးခြားသော ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအား စိတ်ပျက်ဖွယ် ခြိမ်းခြောက်မှုများမှ ကာကွယ်ရာတွင် ၎င်းတို့သည် အရေးကြီးသောအခန်းကဏ္ဍမှပါဝင်သည်ကို ပြသသည်။

ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု- ဒေဘောကလို နှင့် ပရက်ကူကျေးရွာများ

ဒေဘောကလို နှင့် ပရက်ကူကျေးရွာနှစ်ရွာသည် ထီးမိပွာရှိ တနင်္သာရီမြစ်တွင်တည်ရှိသည်။ ဒေသခံများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း များမှာ- ငါးဖမ်းခြင်း၊ ရွှေ ပြောင်းတောင်ယာ စိုက်ပျိုးခြင်း၊ သစ်သီးနှင့် ကွမ်းခြံစိုက်ပျိုးခြင်း၊ သစ်သီးများနှင့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်များ အတွက် တောတွင်းရှာဖွေခြင်း တို့ပါဝင်သည်။ ရပ်ရွာအနေဖြင့် ဒေသအတွင်း အိမ်ဆောက်လုပ်ခြင်း အတွက် သစ်တောများမှ သစ်နှင့် ငါးများအပေါ် မှီခိုနေရပြီး ရပ်ရွာကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုနှင့် ခွန်အားအတွက် ဆေးဖက်ဝင်အပင်များကို အားထားနေကြရသည်။

ဒေဘောကလို နှင့် ပရက်ကူကျေးရွာနှစ်ရပ်လုံးသည် ၎င်းတို့၏ မြေယာနှင့် သစ်တောများအပေါ် ဖိအားများပြားလာခြင်းကို တုန့်ပြန်ရာတွင် လွန်ခဲ့ သောနှစ်များအတွင်း ၎င်းတို့၏ ထူးခြားသော ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်သည့် ရိုးရာဓလေ့များကို အားဖြည့်ရန် လုပ်ဆောင် နေကြသည်။ မကြာသေးမီနှစ်များတွင် ငါးမျိုးစိတ်များ၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်များ၊ သစ်နှင့် ဆေးဘက်ဝင်အပင်များသည် စတင်ရှားပါးလာခဲ့သည်ဟု ရပ်ရွာအဖွဲ့ဝင်အချို့က ပြောကြားခဲ့သည်။ ၎င်းတို့၏ သယံဇာတအရင်းအမြစ်များကို အလွန်အကျွံသုံးစွဲခြင်းနှင့် ပြင်ပခြိမ်းခြောက်မှုများမှ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရန်အလို့ငှာ ဒေသခံဌာနေ တိုင်းရင်းသားများအနေဖြင့် အဓိကသယံဇာတ အရင်းအမြစ်များကို စောင့်ကြည့်ရန်၊ မြေယာ အသုံးချသည့်နေရာများကိုခွဲခြားကန့်သတ်ရန်နှင့် စုပေါင်းသဘောတူထားသည့် စည်းမျဉ်းများနှင့် စည်းကမ်းများကို ပြဋ္ဌာန်းရန် ခိုင်မာသော ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှု အစီအစဉ်များ ရေးဆွဲခဲ့သည်။

ဌာနေတိုင်းရင်းသားများသည် ၎င်းတို့၏ ငါးမျိုးစိတ်များရေရှည်တည်တံ့ရန်နှင့် သန့်ရှင်းကျန်းမာစေရန်အတွက် ငါးဘေးမဲ့အိုင်များကို တည်ထောင်ခဲ့ကြသည်။ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများသည် တနင်္သာရီမြစ် အတွင်းငါးမျိုးစိတ်ပေါင်း ၁၆၅ မျိုးကျော်နှင့် ရေသတ္တဝါ မျိုးစိတ်များကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ခဲ့ကြသည်။²⁷

ကျေးရွာကော်မတီများ

- ၁။ ဘာသာရေးကော်မတီ
- ၂။ အမျိုးသမီးများအဖွဲ့
- ၃။ လူငယ်အဖွဲ့
- ၄။ ကျောင်းကော်မတီ
- ၅။ ထီးမိပွာကော်မတီ
- ၆။ မြေအသုံးပြုမှု ကော်မတီ (၁၀)

ငါးထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးဘေးမဲ့ဧရိယာအတွက် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ရည်ရွယ်ချက်များ

- နောက်မျိုးဆက်အတွက် ငါးများလုံလောက်စွာထောက်ပံ့ပေးရန်
- ရှားပါးပြီးမျိုးသုန်းရန် အန္တရာယ်ရှိသောငါးမျိုးစိတ်များကိုထိန်းသိမ်းရန်
- ရပ်ရွာအတွက် သန့်စင်ကောင်းမွန်သော ရေအရည်အသွေးကို ထိန်းသိမ်းရန်
- ကောင်းမွန် ကျန်းမာသောရေအရင်းအမြစ်ကိုထိန်းသိမ်းရန်
- ကျေးရွာအခမ်းအနားများနှင့် ပွဲများအတွက် ငါးများထောက်ပံ့ရန်
- ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများ၏ ရိုးရာဓလေ့များနှင့် ယဉ်ကျေးမှုများကို မြှင့်တင်ရန်နှင့် ပြန်လည်တည်ထောင်ရန်

စည်းကမ်းချက်များ

- ငါးထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးရန်၏ ၁၀ပေအတွင်းသစ်ပင် သို့မဟုတ် ငါးပင်များခုတ်ယူခြင်းမပြုရ။
- ငါးဘေးမဲ့ကန်၏အထက်ပိုင်းတွင် ငါးဖမ်းခြင်းနှင့်ရေတွင် အဆိပ်ခတ်ခြင်း မပြုရ။
- ရေညစ်ညမ်းစေသည့် အရာများမပြုလုပ်ရ။
- ဤနေရာတွင် အမဲလိုက် သတ်ဖြတ်ခြင်းမပြုလုပ်ရ။
- ငါးဘေးမဲ့ဧရိယာ၏အထက်ပိုင်းသို့မဟုတ် အောက်ပိုင်းတွင် သတ္တုတူး ဖော်ခြင်း မပြုရ။
- ဤနေရာတွင် အိမ်ရာဆောက်လုပ်ခြင်းမပြုရ။

²⁷ TRIPNET. 2019. တနင်္သာရီမြစ်တစ်လျှောက် သုတေသနလုပ်ဆောင်ခြင်းကို အခြေခံသောဒေသဆိုင်ရာအသိပညာ

ရပ်ရွာကော်မတီများနှင့် သယံဇာတအရင်းမြစ် စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ကမကထဆောင်ရွက်မှုများ

ဒဘောကလို နှင့် ပရက်ကူကျေးရွာနှစ်ခုစလုံးသည် အဓိကသယံဇာတများကိုစောင့်ကြည့်ရန်၊ လူမှုရေးနှင့် ဂေဟဗေဒဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို ဆွေးနွေးရန်နှင့် သယံဇာတအရင်းအမြစ်များ အသုံးပြုမှုနှင့် ရယူနိုင်မှု အပေါ် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များ ပြဋ္ဌာန်းရန်တို့ကို လုပ်ဆောင်ရမည့် ရပ်ရွာကော်မတီများကွန်ရက်တစ်ခုကို တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ကော်မတီများတွင် ရပ်ရွာသစ်တော ကော်မတီ၊ ဆေးဖက်ဝင်အပင်များ သစ်တောကော်မတီနှင့် ငါးထိန်းသိမ်းရေး ကော်မတီ ၊ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ဆက်စပ်နေသော အခြားကော်မတီ(၇)ခု ပါဝင်သည်။ ပရက်ကူ ကျေးရွာသည် ထိရောက်သောမီးငြိမ်းသတ်မှုကိုလုပ်ဆောင်နိုင်ရန် မီးသတ်ကော်မတီ တစ်ခုကို လည်း ဖွဲ့စည်းထားသည်။ လူငယ်အဖွဲ့များ၊ အမျိုးသမီးကော်မတီနှင့် ကျောင်းကော်မတီများသည် ရပ်ရွာအတွင်းရှိလူမှုရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုကိစ္စရပ်များကို ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲသည်။

နယ်မြေအတွင်းရှိကော်မတီများသည် ကျယ်ပြန့်သောမြေယာ ရှုခင်းကိုကာကွယ်ရန်နှင့် မြေနှင့် သယံဇာတအရင်းအမြစ်များကို ခြိမ်းခြောက်နေသော တွေ့မြင်နေကြကိစ္စရပ်များကို ကိုင်တွယ်ရန်အတွက် ထီးမိုးပွာကော်မတီကိုဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။

၎င်းတို့ပိုင်နက်နယ်မြေများနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများကိုကာကွယ်ရန် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများအနေဖြင့် ကောင်းမွန်စွာသတ်မှတ် ထားသောမြေယာအသုံးပြုမှု ဧရိယာများကိုရှင်းလင်းစွာ နယ်နိမိတ် သတ်မှတ်ထားသည်။ ယင်းတို့တွင် ချက်မြစ်တော^{၂၈}၊ တောရိုင်း တိရစ္ဆာန် ထိန်းတောများနှင့် ပရဆေးတောများလည်း ပါဝင်သည်။ အဆိုပါနယ်မြေအတွင်းရှိ စားကျက်မြေ နှင့် အဓိကဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ များ၏ နေရာများကိုကောင်းစွာထိန်းသိမ်းထားရန်အတွက် ဤမြေအသုံးချမှု ဒေသအသီးသီးတွင် စုပေါင်းရေးဆွဲထားသောစည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများရှိသည်။

ကျေးရွာစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအရ သယံဇာတအရင်းအမြစ်ကိုအကန့်အသတ်ဖြင့်သာ ထုတ်ယူသုံးစွဲနိုင်သည်။ မြစ်များနှင့် ရေကန် များအနီးရှိ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များနေထိုင်ကျက်စားသည့် သစ်တောများသို့မဟုတ် မြစ်ကမ်းဘေးတစ်ဝိုက်သစ်တောများတွင် သယံဇာတအရင်းအမြစ်များကို အသုံးပြုခြင်းနှင့် ထုတ်ယူခြင်းကိုတားမြစ်သည်။ သယံဇာတအရင်းအမြစ်များကိုအသုံးပြုရန်နှင့် ရယူရန် အတွက် ကျေးရွာများမှစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကိုကျေးရွာကော်မတီများမှ ရေးဆွဲထားပြီး အများ၏ သဘောတူညီမှု ရယူရန် ကျေးရွာစုဝေးပွဲများတွင် တင်ပြကြသည်။ ဒေသခံဌာနေ တိုင်းရင်းသားများက ၎င်းတို့ရပ်ရွာတစ်ခုလုံးသည် ဘေးပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခွင် လုံးကိုစောင့်ကြပ် လေ့လာခြင်း နှင့် ပေါ်ပေါက်လာသော ခြိမ်းခြောက်မှုများကိုတုံ့ပြန်ခြင်းတို့တွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက် ကြသည်ဟု ဆိုကြသည်။ ရပ်ရွာအတွင်းကျေးရွာစည်းမျဉ်းကို ချိုးဖောက်သည့်အခါ သက်ဆိုင်ရာ ကော်မတီသည် ဒဏ်ငွေ သို့မဟုတ် ရပ်ရွာဝန် ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများကိုလုပ်ဆောင်စေခြင်းအပါအဝင် အရေးယူမှုများကိုချမှတ်သည်။ ကုမ္ပဏီများနှင့် ပြင်ပမှလူများပဋိပက္ခဖြစ်ပွား လျှင် ရပ်ရွာလူထုသည် ထီးမိုးပွာကော်မတီ၊ ကျေးရွာအကြီးအကဲများနှင့် အဆိုပါ ပြဿနာရပ်အား တိုင်ပင်ဆွေးနွေးပြီး တိုင်ကြား စာများရေးသားခြင်း၊ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေးပွဲများ ကျင်းပခြင်းနှင့် ၎င်းတို့၏နယ်မြေများကို ကာကွယ်ရန် အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများကို အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းနှင့်အတူ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်သည်။

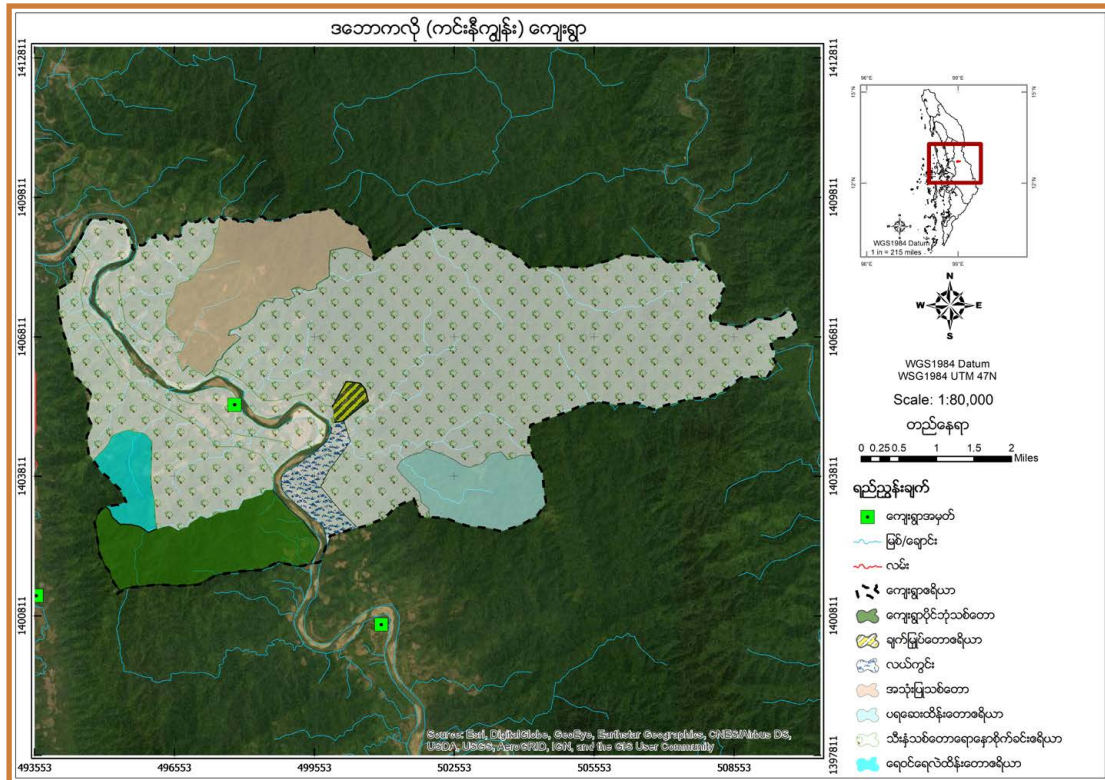
²⁸ မွေးကင်းစကလေးချက်ကြီးမြပ်နံ့သည့် သစ်တောများဆိုသည်မှာ မွေးစကလေးများ၏ ချက်ကြီးများကိုသစ်ပင်များတွင်ထားရှိလေ့ရှိသည့် တောနက်များကို ဆိုလိုသည်။ လူသားများသည် သစ်တောနှင့်ဆက်စပ်မှုရှိသည်ဟုယုံကြည်ကြသည့်အတွက် မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်မှ ဤကြောက်မက်ဖွယ်နေရာရှိ ကျွန်းသစ် သို့မဟုတ် သယံဇာတများကိုထုတ်ယူရန်ကြံစည်ပေ။

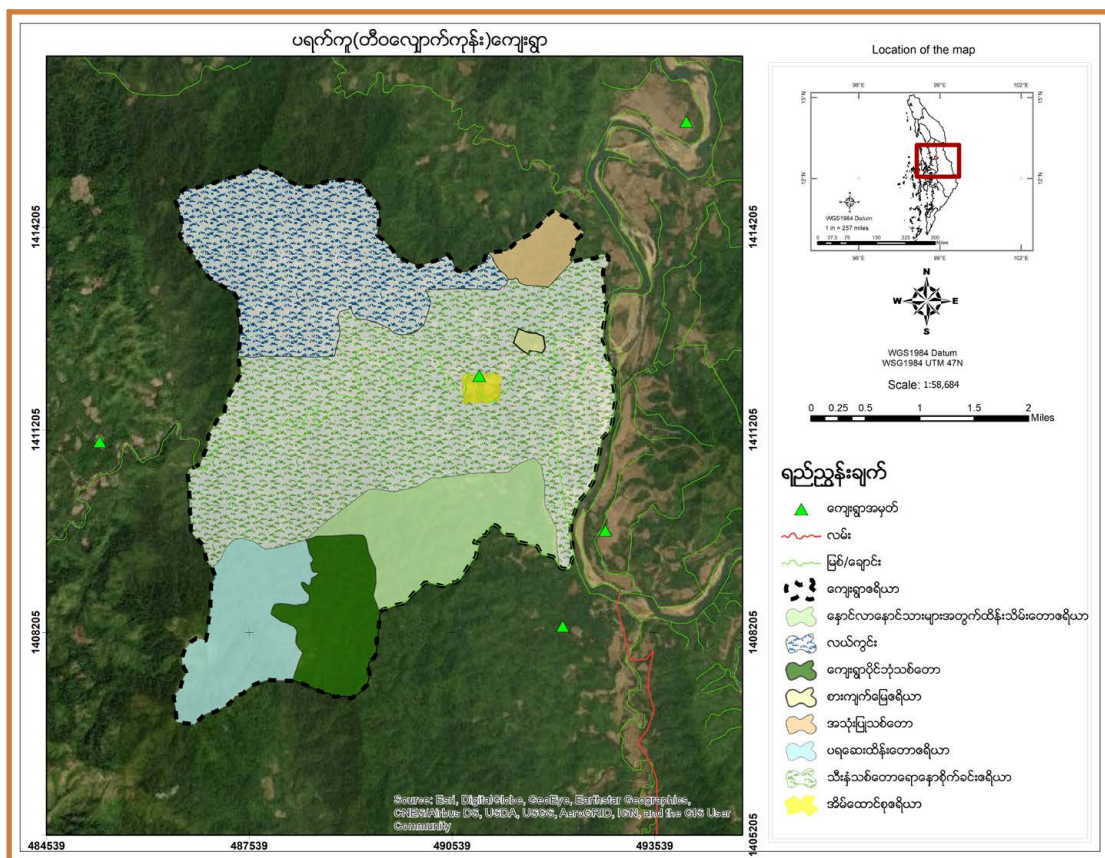
ပုံ ၁၅ - တနင်္သာရီမြစ်ပေါ်တွင် ရေကာတာတည်ဆောက်မည့် အဆိုပြုချက်များကိုထိမ်းမြားရရှိ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများမှ သဘောထားထုတ်ဖော်ခဲ့ကြပုံ

မြေယာအသုံးပြုမှု	ရည်ရွယ်ချက်	ထုတ်လုပ်မှု	စီမံခန့်ခွဲမှု
သီးနှံသစ်တောရောနှောစိုက်ပျိုးခြင်း	အိမ်ထောင်စု - ဥယျာဉ်ခြံနှင့် ရွှေ့ပြောင်း တောင်ယာမြေများ ရပ်ရွာ - သစ်တောနှင့် ရေသည် အများပိုင် ဖြစ်ပြီး ရပ်ရွာနှင့် ကျေးရွာ အုပ်ချုပ်ရေးမှူး မှ စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များ ကိုချသည်။	ရွှေ့ပြောင်း တောင်ယာစိုက်ပျိုးမှု - ဆန်စပါး၊ ငရုတ်သီး၊ ခရမ်းသီး၊ ပဲ၊ အာလူး၊ ခရမ်းချဉ်သီးများ၊ ဥယျာဉ်ခြံများ - ကွမ်းသီး၊ မင်းကွတ်သီး၊ ဒူးရင်းသီး၊ အုန်းထန်းရွက်များ။ တန်းညက်ရွက်များ။ နွားများနှင့် တိရစ္ဆာန်များလည်း ကျက်စားနိုင်သည်။ သစ်တော - ထင်း၊ စားသုံးနိုင်သော အရွက်များ၊ အမြစ်များ၊ ပျားရည်	မြေယာများကို ရှင်းလင်းခြင်း မလုပ်ဆောင်မှီ နတ်များထံမှ ခွင့်ပြုချက် တောင်းခံ လေ့ရှိသည်။ အချို့ရပ်ရွာ များတွင် ရွာသားများသည် မြေယာ တစ်ခုကို စတင် အသုံးပြုမှုတွင် ကျေးရွာ အကြီးအကဲထံမှ ခွင့်ပြုချက် တောင်းခံရသည်။
ကျေးရွာပိုင်ဆိုင်သစ်တော	ရပ်ရွာ	အိမ်သုံးသစ်၊ ထင်း၊ စားသုံးနိုင်သော အရွက်များ၊ မှိုများ၊ ဝါး၊ ကြိမ်၊ ပျားရည်၊ သစ်သီးများ၊	သစ်လုံးအကြီးများကို ခုတ်ယူခြင်း မပြုမှီ ကျေးရွာအကြီးအကဲထံမှ ခွင့်ပြုချက် တောင်းခံရသည်။
ပရိယာယ်ထိန်းတော	ဆေးဖက်ဝင် အပင်များ၏ တန်ဖိုးကို ထိန်း သိမ်းရန်၊ လိုအပ်ချက်များ အတွက် ဆေးဝါး များ ရရှိနိုင်စေရန်၊ သားရိုင်း တိရစ္ဆာန် များကို အကျိုးပြုရန်၊ ရိုးရာကုသမှု နည်းလမ်းများကို မြှင့်တင်ရန်။	ဆေးဝါးအတွက် အသုံးပြုသော ဆေး ဖက်ဝင်အပင်များ၊ အပင်ငယ်များ၊ အမြစ်များ၊ အရွက်များ	ဤနေရာသို့ ရွာသားများ ဝင်ရောက် သည့်အခါ ရပ်ရွာတိုင်းရင်းဆေးဆရာ များ နှင့် သာဝင်ခွင့်ပြုသည်။

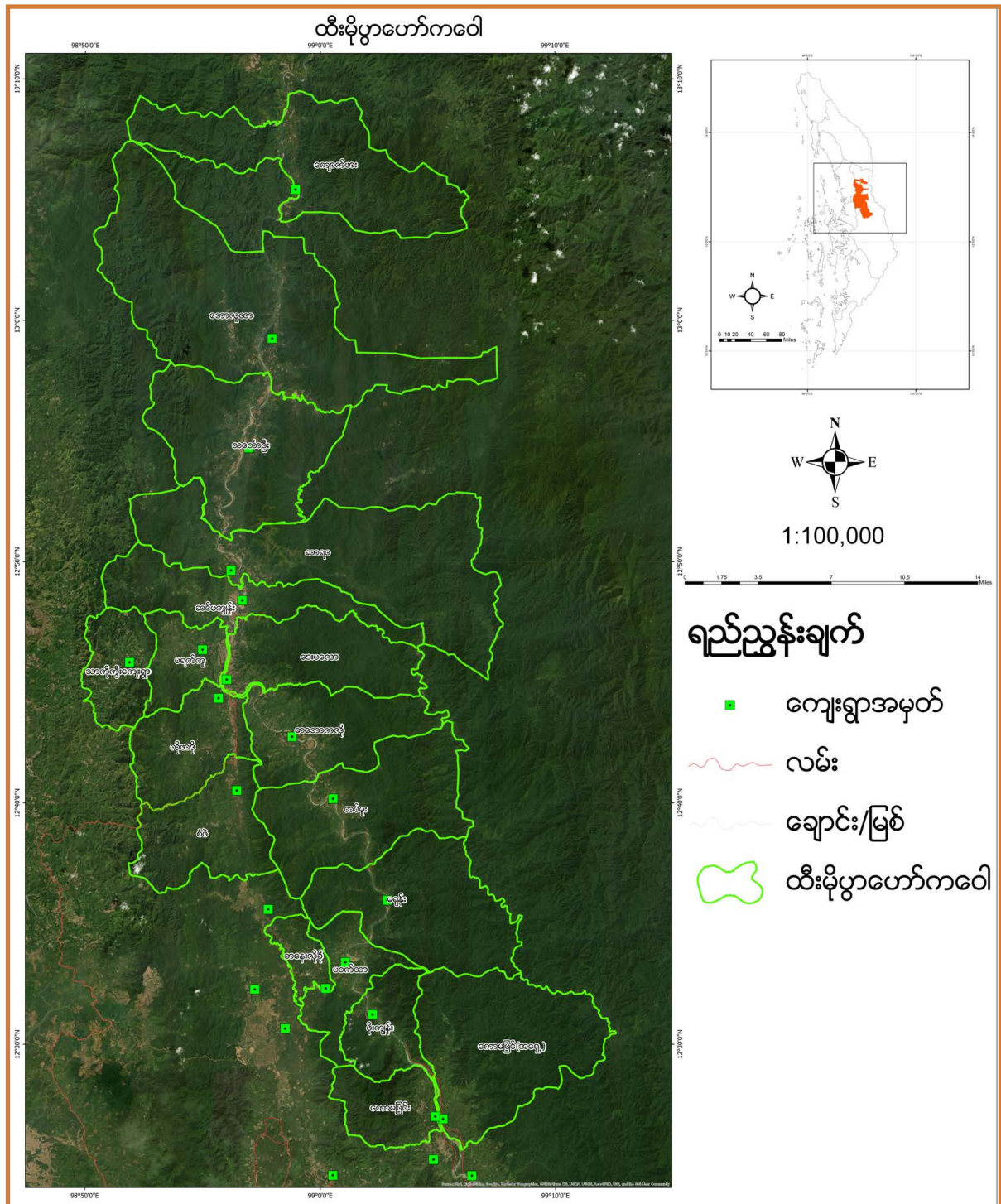
ဟင်းသီးဟင်းရွက်သစ်တော	ဤကျေးရွာတွင် စားစရာ ဟင်းသီးဟင်းရွက် များစွာရှိသည်။ ဒေသခံ တိုင်းရင်းသားများနှင့် တိရစ္ဆာန်များသည် မိသားစုများ၏ စားနပ် ရိက္ခာအတွက် အချင်းချင်း အမှီပြုနေကြသည်။	ဟင်းသီးဟင်းရွက်များ၊ စားသုံးနိုင် သော အရွက်များ	သစ်ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ တောင်ယာစီးရီး ခြင်း စိုက်ပျိုးခြင်း၊ အဆောက် အအုံတည် ဆောက်ခြင်းမရှိ။
ရေဝေရေလဲသစ်တော	ရေအရည်အသွေး ကောင်းကို ထိန်းသိမ်းရန်၊ ကောင်းမွန်သော ရေအရင်းအမြစ်ကို ထိန်း သိမ်းရန်၊ အနာဂတ်မျိုးဆက် များအတွက် ရေကောင်းရေသန့် ဆက်လက် ရရှိစေရန်၊ ရေဝေရေလဲ ဖရိုဖာများ၏ အရည်အသွေး တိုးတက်စေရန်၊ တောရိုင်း တိရစ္ဆာန်များကို အကျိုးပြုစေရန်။	သယံဇာတအရင်းအမြစ်များကို မထုတ်ယူနိုင်အောင် ကာကွယ်ထား သည့် သစ်တောများ	ဤနေရာများသို့ အမဲလိုက်သည့် ပစ္စည်းများနှင့်အတူဝင်ရောက်သည့် ရွာသားများသည် အပြစ်ပေးခြင်း ခံရမည်။
သားငှက်တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ ကျက်စားရာသစ်တောများ	တိရစ္ဆာန်များသည် အစားအစာကို စိတ်အေး ချမ်းသာစွာရှာဖွေနိုင်ရန်၊ သားငှက် တောရိုင်း တိရစ္ဆာန် အရေအတွက် ထိန်းသိမ်းရန်၊ သစ်တောများ မရှိတော့လျှင် မည်သည့် တိရစ္ဆာန်မျှ ရှိနိုင်မည် မဟုတ်ပါ။	သယံဇာတ ရင်းမြစ်များကို မထုတ်ယူ နိုင်အောင် ကာကွယ်ထားသော သစ်တော	ဤနေရာများသို့ အမဲလိုက်သည့် ပစ္စည်းများနှင့်အတူ ဝင်ရောက်သည့် ရွာသားများသည် အပြစ်ပေးခြင်း ခံရမည်။
ငါးဘေးမဲ့အိုင်	လာမည့်မျိုးဆက်အတွက် ငါးမျိုး စိတ်များကို ထိန်းသိမ်းရန်၊ ရေအရည် သွေးကောင်းကို ထိန်းသိမ်းရန်၊ ဒေသခံများမှ ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်သည့် အလေ့အကျင့်များကို မြှင့်တင် ရန်။	ငါးဖမ်းခြင်းကို တားမြစ်ထားသည်၊ သောက်ရေနှင့် အိမ်သုံးရေ။	ဘေးမဲ့တောအတွင်းငါး များခြင်းကိုတားမြစ်သ ည်။ ဤနေရာပတ်လည်တွင် သယံဇာတများကိုထုတ်ယူ ခြင်းနှင့် စီးရီးခြင်းကိုတားမြစ်သည်။ ရပ်ရွာ အတွင်းတွင် ငါးကိုဝေမျှစားသုံးရမည်။
အသုံးချသစ်တော	ဒေသတွင်း အသုံးပြုမှုအတွက် အရင်းအမြစ် သယံဇာတ များ ရရှိနိုင်ပြီး သဘာဝ သယံဇာတများကို ရေရှည်တည်တံ့ ခိုင်မြဲစေရန် ထိန်းသိမ်းပေးသည်။	ဟင်းသီးဟင်းရွက်များ၊ ပရဆေးပင် များ၊ ဝါး နှင့် သစ် (ဒေသအတွင်း အသုံးပြုရန်အတွက်)	ဒေသတွင်းအသုံးပြုရန် အတွက် ထွက်ကုန်။
ချက်မြှုပ်တော	ကရင်ရိုးရာ ယဉ်ကျေးမှုကို ထိန်းသိမ်းရန်၊ ကလေးများအား သစ်တောနှင့် ဆက်သွယ်ပေးရန်၊ သစ်တောအား ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရန်။	မည်သည့် သယံဇာတကိုမျှ မထုတ်ယူ ရပါ။	မွေးကင်းစကလေးငယ်များ၏ ချက်ကြိုးများကိုသစ်ပင်များတွင် ချည်နှောင်ကြသည်။ သယံဇာတအရင်းအမြစ် များကို ထုတ် ယူခြင်း၊ အမဲလိုက်ခြင်း၊ စီးရီးခြင်း မပြုလုပ်ရ။
သုသာန်	သစ်တော ထိန်းသိမ်းရန်၊ အခေါင်းများ ပြုလုပ်ရန် အတွက် သစ်ယူရန်။	သစ် (အခေါင်းများ အတွက်သာ)	လယ်ယာစိုက်ပျိုးခြင်း၊ စီးရီးခြင်း သို့မဟုတ် အမဲလိုက်ခြင်းမလုပ်ရ။ အခေါင်းများအတွက် သစ်ထုတ်မ ယူခင်တွင် ခွင့်ပြုချက်တောင်းခံရမည်။

ပုံ ၁၆ - ဒဘောကလိုကျေးရွာမြေအသုံးချမှုပြမြေပုံ

ပုံ ၁၇ - ပရက်ကူကျေးရွာမြေအသုံးချမှုပြမြေပုံ

ပုံ ၁၈ - ထီးမိုဟွာဟော်ကဝေါမြေပုံ

လေညာနှင့် မနီးရုံးဟော်ကဝေါ (တောင်ပိုင်းသစ်တောနယ်မြေများ)

လေညာနှင့် မနီးရုံးတို့သည် တနင်္သာရီတောင်ပိုင်းဒေသရှိ ကော့သောင်းခရိုင်၊ ဘုတ်ပြင်း မြို့နယ်တွင် တည်ရှိသည်။ ပိုးနှင့် စကော ကရင်ကျေးရွာ ၃၈ ရွာ စုဝေးရာဖြစ်သည်။ ဤနေရာသည် Gurney's Pitta ဌာန၏ ကျန်ရှိနေသေးသော နေရာတစ်ခုဖြစ်ပြီး မျိုးသုဉ်းရန် အန္တရာယ်ရှိနေသည့် မျိုးစိတ်အနေဖြင့်ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့သည့်အတွက် နိုင်ငံတကာမှ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး ကြိုးပမ်းမှုများ၏ ပစ်မှတ်ဖြစ်လာခဲ့သည်။

လွန်ခဲ့သည့် ၁၀နှစ်တာကာလကျော်ကဤဒေသသည် ဆီအုန်းနှင့် သတ္တုတူးဖော်ရေးစီမံကိန်းများ တိုးချဲ့ခြင်းကြောင့် ဖိအားများနှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။ ထို့အပြင် ဤဒေသတွင် အဆိုပြုထားသည့် ကြီးမားကျယ်ပြန့်သည့် ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းထားသောဧရိယာကြီးများ သည် ဒေသခံဌာနေ တိုင်းရင်းသားများအား၎င်းတို့၏ ဘိုးဘွားပိုင်မြေနှင့် သစ်တောများကို လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးရတော့မည်ဟု ခြိမ်းခြောက်လျက်ရှိသည်။ ဤဒေသရှိ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများသည် ပြင်းထန်သော စိန်ခေါ်မှု အခက်အခဲများကို ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းရန်၊ နှင့် အနာဂတ်မျိုးဆက်များအတွက် ၎င်းတို့၏ နယ်မြေများကိုကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရန်အလို့ငှာ ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းများကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြသည်။

ဟင်းလှိုင်း၊ ရုံးတော် နှင့် မနီးရုံး

ဟင်းလှိုင်း၊ ရုံးတော်နှင့် မနီးရုံးကျေးရွာများသည် လေညာနှင့် မနီးရုံး နယ်မြေများတွင်ရှိပြီး ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲအမြဲစိမ်းသစ်တောကျယ် အတွင်းတည်ရှိနေသည်။ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးရှိ ကရင်ကျေးရွာအများစုကဲ့သို့ပင် ဤကျေးရွာများသည် ပြည်တွင်းစစ်ကြောင့် အကြီးအကျယ် ထိခိုက် ခဲ့သည်။

၂၀၁၂ ခုနှစ် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးအပြီးတွင် ရွာသားများသည် ၎င်းတို့၏နယ်မြေများသို့ ပြန်လည် ဝင်ရောက်လာကြပြီးရပ်ရွာများနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများကို ပြန်လည်ထူထောင် လာကြသည်။ လွန်ခဲ့သောနှစ်အနည်းငယ်အတွင်းတွင် ဒေသခံများသည် ၎င်းတို့၏ ရိုးရာဓလေ့ ထုံးတမ်းများနှင့်ဓလေ့ထုံးစံများကို ပြန်လည်အသက်သွင်းရန်၊ ၎င်းတို့၏ နယ်မြေများကို သတ်မှတ်ပြီး ကာကွယ် ရန်နှင့် ရပ်ရွာကော်မတီများနှင့် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး အစီအစဉ်များကို တည်ထောင်ရန် အတူတကွလုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။

ပုံ ၁၉ - လေညာရှိ ရပ်ရွာမှထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားသောသစ်တော

အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများ

ဒေသခံများသည် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ၊ သစ်သီးနှင့်ကွမ်းသီးခြံများ၊ ငါးဖမ်းခြင်း၊ အမဲလိုက်ခြင်းနှင့် သစ်တောထွက်ဟင်းသီးဟင်းရွက်များ၊ သစ်ရွက်များနှင့် သစ်သီးများအတွက် တောတွင်း ရှာဖွေခြင်း စသည့်အရာများအပေါ်မှီခိုလုပ်ကိုင်ကြသည်။

တောတောင်အတွင်းအစားအစားရှာဖွေခြင်း

သစ်တောသည် ဤနယ်မြေဧရိယာအတွင်းရှိ ဒေသခံကရင်ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုအတွက် မရှိမဖြစ်အရေးပါသည်။ ရွာသားများသည်တောထွက် အသီးအနှံများ၊ အရွက်များ နှင့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်များ၊ ရေ၊ ဝါး၊ ကြိမ်နှင့်ဒေသတွင်းဆောက်လုပ်ရေးအတွက် သစ်များနှင့် ဆေးမြစ်များနှင့်ပရဆေးပင်များကိုစုဆောင်းကြသည်။ ဒေသခံများသည် ၎င်းတို့ရပ်ရွာများတွင် ကွဲပြားသောသစ်တောအမျိုးအစားများရှိပြီး ၎င်းတို့မှာ ကွဲပြားသောအသုံးပြုမှုနှင့် သုံးစွဲပိုင်ခွင့် တို့ရှိကြသည်။ ၎င်းသစ်တောအမျိုးအစားများမှာ ကျေးရွာဘုံပိုင်သစ်တောများ၊ ပရဆေးသစ်တောများ၊ ရေဝေရေလဲသစ်တောများနှင့်တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်သစ်တောများစသည်တို့ဖြစ်သည်။

အမဲလိုက်ခြင်း

အမဲလိုက်ခြင်းသည်ကျေးရွာသုံးရွာ စလုံးတွင်စားဝတ်နေရေးအတွက် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုဖြစ်သည်။ အမဲလိုက်သူများက သစ်တောထဲရှိ နတ်များကိုပူဇော်ပသရန် အမဲမလိုက်မှီအချိန်တွင် ဥနာရီအကြာဖယောင်းတိုင်များကိုထွန်းရမည်ဟုပြောကြသည်။ အမဲလိုက်ရာမှ ဖမ်းဆီးရမိသော တိရစ္ဆာန်များကိုမရောင်းချရပါ။ အမဲလိုက်သူအသီးသီးအကြား ညီမျှစွာခွဲဝေယူရမည်။ အမဲလိုက်၍ရသော တိရစ္ဆာန်များနှင့် မရနိုင်သောတိရစ္ဆာန်များ စသည်တို့နှင့်ပတ်သက်၍ ခိုင်မာသော အယူသည်းမှုများရှိသည်။ သင်းခွေချပ်များ၊ မျောက်ဝံများ၊ ဆင်များ၊ ဒေါင်းများ၊ အောက်ချင်းငှက်များ၊ ကျားများ၊ သမင်မျိုးစိတ်အချို့နှင့် ကျားသစ်များကိုအမဲလိုက်ခြင်းသည် ဖျားနာမှုနှင့် ကံကြမ္မာဆိုးကို ဖြစ်ပေါ်စေလိမ့်မည်ဟု အမဲလိုက်သူများကယုံကြည်ကြသည်။ ဤနည်းအားဖြင့် ရပ်ရွာလူထု၏ ကျန်းမာရေးနှင့် သစ်တောတို့သည်အပြန်အလှန်ဆက်စပ်နေသည်။

ပုံ ၂၀ - လေညာရှိ သစ်တောထွက်ထုတ်ကုန်များကိုရှာဖွေစုဆောင်းနေသည့် မိသားစု

ပုံ ၂၁ - မနန်းရန်းတွင် လုပ်ဆောင်လေ့ရှိသော ခု ယာခင်း

ပုံ ၂၂ - မြေယာစောင့်နတ်ထံမှ ခွင့်ပြုချက် တောင်းခံရန် တောင်ယာမြေကွက်မှမြေ

ခု (ကုန်းမြင့်တောင်ယာစိုက်ပျိုးရေး)

ကုန်းမြင့်တောင်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းသည် ထိုဒေသရှိဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ အဓိကအသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများထဲမှ တစ်ခု ဖြစ်သည်။ ဤအလှည့်ကျစိုက်ပျိုးရေးပုံစံသည် အိမ်ထောင်စုများစားသုံးရန်အတွက် ဆန်၊ ခရမ်းသီးများ၊ ရွှေဖယပ်သီးများ၊ ငရုတ်သီး များ၊ ပဲများ၊ ပိလောပိန်၊ ငှက်ပျောသီးများနှင့်ကျောက်ဖရုံသီးများစသည် ကောက်ပဲသီးနှံတို့ ပေါများစွာ ထောက်ပံ့ပေးနိုင်သည်။

ထိုဒေသရှိအိမ်ထောင်စုများသည် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာအတွက် မြေများကိုရှင်းလင်းခြင်းမပြုမီ ထုံးတမ်းစဉ်လာများကိုကျင့်သုံးခြင်း အားဖြင့် မြေစောင့်နတ်များကို တိုင်တည်ကြသည်။ သစ်တောဧရိယာများကို ရှင်းလင်းရန် နတ်များထံမှခွင့်ပြုချက်ရရှိရန်အတွက် ရွာသူရွာသားများသည် ၎င်းတို့၏ခေါင်းအုံးများအောက်တွင် မြေမှုန့်များထားပြီးသုံးညအိပ်ကြရသည်။ အကယ်၍ အဆိုပါမြေကြီး မှုန့်များ က ၎င်းတို့ကို မကောင်းသည့် အိပ်မက်ဆိုးများ မြင်မက်စေသည်ဆိုလျှင် အဆိုပါမြေသည် နတ်များနေထိုင်သည့် နေရာဖြစ်ပြီး ရှင်းလင်းခြင်းမလုပ်ဆောင်နိုင်ဟုဆိုလိုသည်။

နတ်တို့၏ခွင့်ပြုချက်မရဘဲစိုက်ပျိုးခြင်းသည် ကျန်းမာရေးမကောင်းခြင်း သို့မဟုတ် သေဆုံးခြင်းပင် ဖြစ်စေနိုင်သည် ဟုရွာသူရွာသား များကယုံကြည်ကြသည်။ ထို့ကြောင့်ထိုရွာသူရွာသားများသည် နတ်ဝိညာဉ်များနှင့် ကောင်းသောဆက်ဆံရေးကို အသေအချာ ထိန်းသိမ်းကြသည်။ ကောက်ပဲသီးနှံများကို မရိတ်သိမ်းမှီအချိန်တွင် ရွာသားများသည်ရပ်ရွာရှိ ရိုသေလေးစားထိုက်သော လူကြီး သူမများအတွက် ပူဇော်ပွဲများကျင်းပခြင်းနှင့် ပူဇော်ခြင်းများလုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် နတ်များကို ပူဇော်ပသရမည်။

ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးခြင်း

ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးခြင်းသည် လေညာ နှင့် မနန်းရုံးရှိ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများအတွက် ပိုမိုအရေးပါသော အသက်မွေးဝမ်း ကျောင်းမှုဖြစ်လာသည်။ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ အနေဖြင့် ကွမ်းသီးပင်အမျိုးအစားစုံ၊ အမျိုးမျိုးသောသီးပင်စားပင်များ၊ တန့်ညှပ်ပင်များ၊ အုန်းထန်းပင်အပူများ၊ မင်းကွတ်ပင်များ၊ မာလကာပင်များ၊ ခူးရင်းပင်များ၊ ငှက်ပျောသီး၊ အုန်းသီး၊ ပိနဲ့၊ သစ်တော်၊ သီဟိုလ်၊ ဖာလာနှင့် သံပရာပင်များအပါအဝင် အပင်မျိုးစုံ စိုက်ပျိုးကြသည်။ မတူကွဲပြားသောဥယျာဉ်ခြံများသည် စီးပွားဖြစ် စိုက်ပျိုး သော ကောက်ပဲသီးနှံများ၊ ဒေသအတွက် စားစရာများနှင့် အိမ်ဆောက်လုပ်ရန် အပင်မျိုးစုံစိုက်ပျိုးကြသည်။ ထို့အပြင် ဥယျာဉ်ခြံ မြေများသည် ကြက်၊ နွားကဲ့သို့သောတိရစ္ဆာန်များအတွက် ကောင်းသောစားကျက်များဖြစ်သည်။

ပုံ ၂၃ - ဟင်းလှိုင်းသစ်တောအတွင်းရှိဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများ

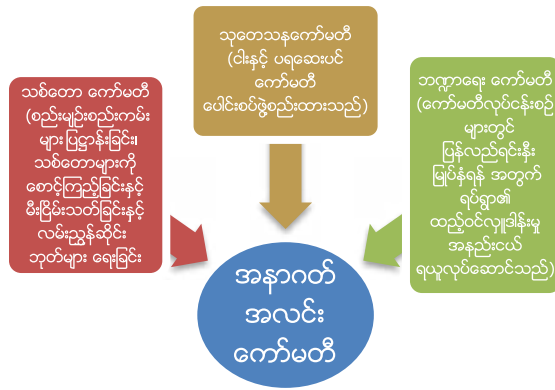
ရပ်ရွာကော်မတီ၏ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ

စီးပွားဖြစ်စိုက်ခင်းတိုးချဲ့ခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းရေးဧရိယာများနှင့် သယံဇာတထုတ်ယူခြင်း စီမံကိန်းများကြောင့် မြေနှင့်သစ်တောအရင်းအမြစ်များအပေါ် ခြိမ်းခြောက်မှုများနှင့် ဖိအားပေးမှုအသစ်များကို တုံ့ပြန်သည့်အနေဖြင့် လေညှာ နှင့် မနီးရုံးရှိ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများသည် ရပ်ရွာကော်မတီများကိုဖွဲ့စည်းပြီး ၎င်းတို့၏နယ်မြေများအတွက် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး အစီအစဉ်များရေးဆွဲခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့၏မြေယာများနှင့် သစ်တောများကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်နှင့် ရေရှည်တည်တံ့စွာ အသုံးပြုနိုင်ရန်နှင့် ၎င်းတို့၏ နယ်မြေများအား ပြင်ပခြိမ်းခြောက်မှုများနှင့် ကျူးကျော်မှုများမှ ကာကွယ်ရန်အတွက် ယင်းကော်မတီများကို တည်ထောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ရပ်ရွာကော်မတီများသည် အစည်းအဝေးများကိုပုံမှန်ကျင်းပပြီး ၎င်းတို့၏ မြေယာနှင့်သယံဇာတ အရင်းအမြစ်များကို သက်ရောက်နိုင်သည့်ကိစ္စရပ်များ၊ ဒေသဆိုင်ရာ ဗဟုသုတသုတေသနပြုခြင်း၊ ၎င်းတို့၏ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများရေးဆွဲခြင်းနှင့် ၎င်းတို့၏ သယံဇာတ အရင်းအမြစ်များအား စီမံခန့်ခွဲမှုကိုစောင့်ကြည့်ရန်အတွက် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ ရေးဆွဲ ဖန်တီးခြင်းတို့ကို အတူတကွလုပ်ဆောင်ကြသည်။ ဤအလေ့အကျင့်များတွင် ဖြစ်ပေါ်လာသော ကိစ္စရပ်များကို ရပ်ရွာအနေဖြင့် တုံ့ပြန်နိုင်ရန်နှင့် စိန်ခေါ်မှုအသစ်များကို ရင်ဆိုင်ရန် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကို လိုက်လျောညီထွေ လုပ်ဆောင်နိုင်စေရန်အတွက် ဤဒေသအပေါ် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များအား အသိပေးသည့် သယံဇာတ စောင့်ကြည့်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ထိရောက်သောအလိုက်သင့် စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်တစ်ခု ပေါင်းစပ် အသုံးပြုသည်။

လေညှာနှင့် မနီးရုံး တို့အတွင်းတွင် နယ်မြေခံကော်မတီနှစ်ခုရှိပြီး ထိုဒေသရှိကျေးရွာအားလုံးမှ ကိုယ်စားလှယ်များပါဝင်သည်။ ဟင်းလှိုင်းနှင့် မနီးရုံး ကျေးရွာများသည် ဒေသဆိုင်ရာ အရင်းအမြစ်စီမံခန့်ခွဲမှု ပြဿနာများကိုကိုင်တွယ်ရန် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ကျေးရွာကော်မတီများကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြသည်။

နယ်မြေ	နယ်မြေခံကော်မတီ	ကျေးရွာကော်မတီ
မနီးရုံး	အနာဂတ်အလင်းကော်မတီ	မနီးရုံး
		ရွာသာယာ
လေညှာ	အလင်းသစ္စာကော်မတီ	ဟင်းလှိုင်း

သယံဇာတအရင်းအမြစ်များကိုထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းနှင့် ရေရှည်တည်တံ့သောအသုံးပြုမှုကို မြှင့်တင်ခြင်း

ဤကော်မတီများသည် ၎င်းတို့၏နယ်မြေများရှိ သယံဇာတ အရင်းအမြစ်များ၏ အခြေအနေကို စောင့်ကြည့်ပြီး သစ်တောများနှင့် သယံဇာတများအပေါ် သက်ရောက်သော ပြဿနာများအတွက် ဖြေရှင်းမှုနည်းလမ်းများကို ဖော်ထုတ်ကာ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရန် ကူညီကြသည်။ ကော်မတီများမှ ပြုလုပ်သော လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ရပ်ရွာလူထုအကြား အသိအမြင်မြှင့်တင်ခြင်း၊ မီးတား လမ်းကြောင်းများ ဖန်တီးခြင်း၊ ကျေးရွာပိုင်သုံသစ်တောနှင့် တောရိုင်း တိရစ္ဆာန် ကျက်စားရာ သစ်တောများကို စောင့်ကြည့်ခြင်း၊ အရင်းအမြစ် အသုံးပြုမှု နှင့် ရရှိနိုင်မှုအတွက် စည်းမျဉ်းများရေးဆွဲ ပြဋ္ဌာန်းခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။

"ကျွန်ုပ်တို့ကော်မတီ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း နှင့် တောရိုင်း တိရစ္ဆာန်များ အသက်ရှင်သန်နိုင်ရန် သစ်တောများကို စောင့်ရှောက်ရန်ဖြစ်သည်။ အဆိုပါကိစ္စရပ်ကို ကျွန်ုပ်တို့ မလုပ်ဆောင် လျှင် တိရစ္ဆာန်များ၏ ကျက်စားရာနေရာများ ကို ဖျက်ဆီးခံရပြီးသူတို့ နေထိုင်စရာ နေရာရှိတော့မည် မဟုတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့၏ လယ်ယာမြေတွေထဲဝင်ပြီး ကျွန်ုပ်တို့ နှင့် ပဋိပက္ခဖြစ်လာလိမ့်မယ်။" - နာဂအလင်းကော်မတီအဖွဲ့ဝင်

ပြင်ပခြိမ်းခြောက်မှုများနှင့်စိန်ခေါ်မှုများကိုဖြေရှင်းခြင်း

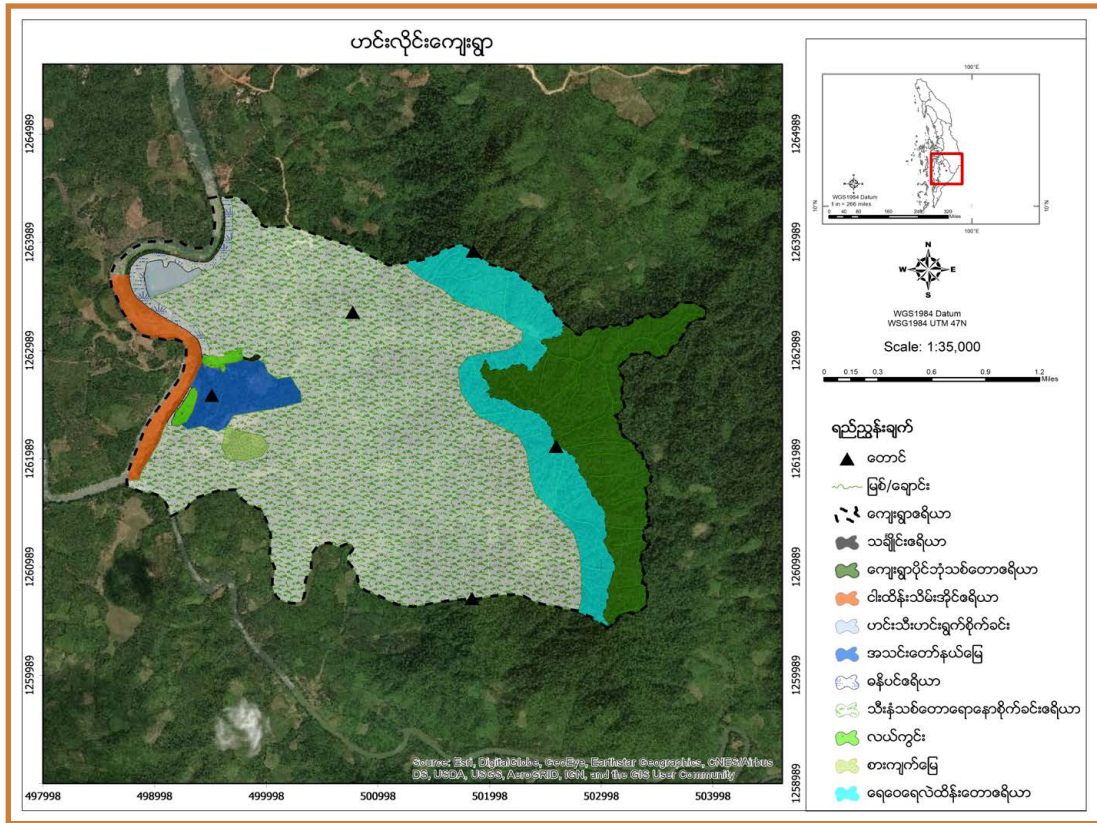
ဒေသခံကော်မတီများသည် ၎င်းတို့၏နယ်မြေရှိစီးပွားဖြစ် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများနှင့်သတ္တုတွင်း ကုမ္ပဏီများ၏ခြိမ်းခြောက်မှုများနှင့် စိန်ခေါ်မှုအသစ်များကိုကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန်လည်းလုပ်ဆောင်နေကြသည်။ ရပ်ရွာကော်မတီများအနေဖြင့် နယ်မြေအတွင်းရှိ မြေယာ သိမ်းဆည်းမှုများနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်ပျက်စီးစေမှုများကို ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများမှ စည်းလုံးညီညွတ်စွာ တားဆီးနိုင်ရန် စပလက်ဖောင်းတစ်ခုကိုပံ့ပိုးခဲ့သည်။

အနာဂတ်အလင်း ကော်မတီမှ ၎င်းတို့၏မြေယာများနှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များကို ပြင်ပဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများမှ ကာကွယ်ရန် လုပ်ဆောင်ခဲ့သော ဥပမာတစ်ခုမှာ ၂၀၁၈ ခုနှစ်မှစ၍ ရွှေရေရွှေပိုင် သတ္တုတူးဖော်ရေးကုမ္ပဏီသည်ရွှေတူးဖော်ခြင်းလုပ်ငန်းစတင်ရန် မနီးရန်း သို့ရောက်ရှိခဲ့သည်။ ဤသတင်းကိုကြားသည့်အခါ ဤကော်မတီသည် မနီးရန်းကျေးရွာ ၉ ရွာမှ ရွာသူရွာသားများကို စုရုံး ကာသတ္တုတူးဖော်သည့်ကုမ္ပဏီနှင့် ထိပ်တိုက်တွေ့ဆုံခဲ့ပြီး၎င်းတို့၏ ကျေးရွာများသို့ ဝင်ရောက်ခြင်းနှင့် သတ္တုတူးဖော်ခြင်းကို ခွင့်မပြု ကြောင်းပြောကြားခဲ့သည်။ ဤလုပ်ဆောင်မှုအပြီးတွင် သတ္တုတွင်းကုမ္ပဏီသည် ရွာမှထွက်ခွာသွားပြီး သတ္တုတူးဖော်ရန် သူတို့၏ ပိုင်နက်နယ်မြေသို့ ပြန်မလာတော့ပါ။

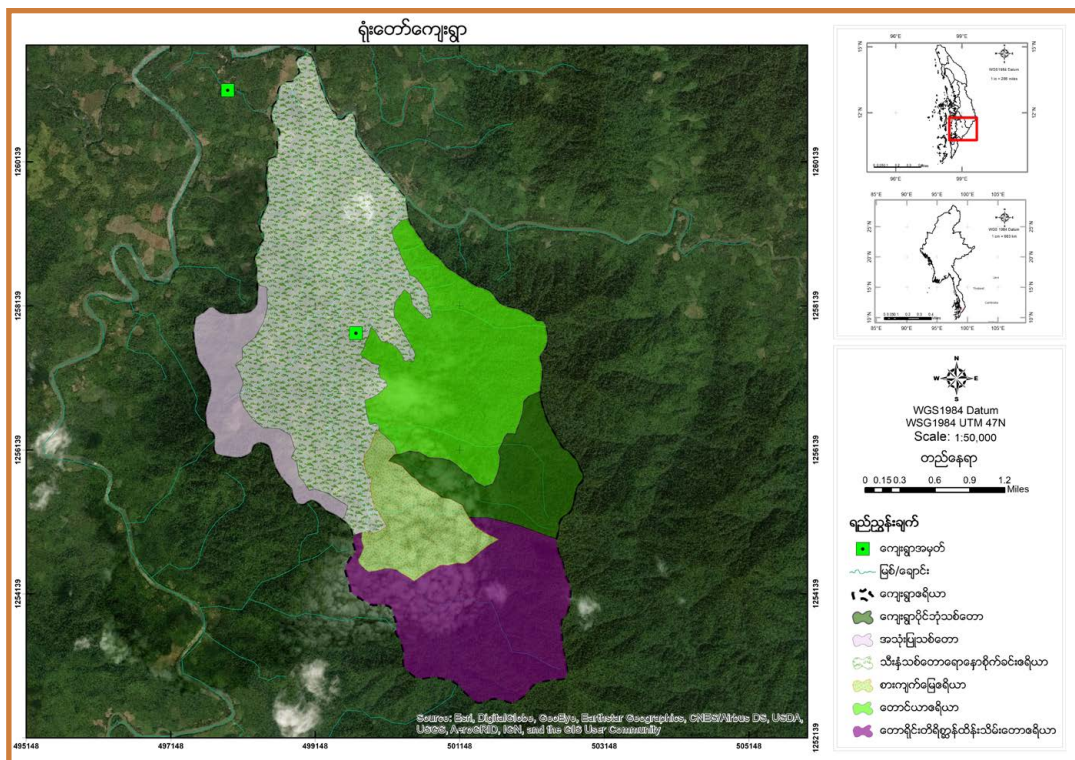
"ကျွန်ုပ်တို့၏ကော်မတီကိုမတည်ထောင်ခင်အချိန်တွင် ကျွန်ုပ်တို့ ထိုအရာကိုလုပ်ဆောင်နိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ သို့သော် ကျွန်ုပ်တို့ အခုစည်းလုံးကြ ပြီး အင်အားတောင့်တင်းနေကြပြီ။ ကျွန်ုပ်တို့၏ မြေယာများနှင့် သယံဇာတအရင်းအမြစ်များ၏ တန်ဖိုးကိုကျွန်ုပ်တို့သိပါသည်။" -အလင်းသစ္စာ ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်

ထိုကဲ့သို့သော နောက်ထပ်ဥပမာတစ်ခုမှာ မနီးရန်းဖြစ်သည်။ MAC ဆီအုန်းစိုက်ပျိုးခွင့်ပြုချက်ရ မြေသည်ရပ်ရွာနှင့် သစ်တော မြေဧကပေါင်း၁၃၃,၆၀၀ ဧကအား ဖုံးလွှမ်းထားသည်။^{၂၉} ဤခွင့်ပြုချက်မြေ၏ နယ်နိမိတ်များအတွင်း တန်ဆန်းကီးကျေးရွာပိုင်သုံ သစ်တောသည် ၂,၄၇၅ ဧက ရှိပြီးအရေးကြီးသောဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ၏ ပင်မနေရာဖြစ်ပြီး ရပ်ရွာအတွက် အရေးပါသော သယံဇာတ အရင်းအမြစ်များရှိရာနေရာဖြစ်သည်။ သစ်တောထိန်းသိမ်းမှုနှင့် သစ်တောများကို သစ်တောပြုန်းတီးမှုမှ ကာကွယ်နိုင်ရန်အတွက် ဤကော်မတီသည် ကုမ္ပဏီသို့ချဉ်းကပ်၍ ၎င်းတို့၏ ကျေးရွာပိုင်သုံသစ်တောအား ဆီအုန်းစိုက်ပျိုးခွင့်ရနယ်မြေမှ ကင်းလွတ်ခွင့် ပေးရန်နှင့် အကာအကွယ်ရရန် ညှိနှိုင်းခဲ့သည်။ အကြိမ်ကြိမ် တွေ့ဆုံမှုများ လုပ်ဆောင်ပြီးနောက် အဆိုပါ ကုမ္ပဏီမှ ထိုနယ်မြေကို ဒေသများ ဆက်လက်စီမံခန့်ခွဲနိုင်ခွင့်နှင့် ၎င်းတို့၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်နယ်မြေအဖြစ်မှ ဖယ်ရှားပေးမည်ဟုသဘောတူခဲ့သည်။

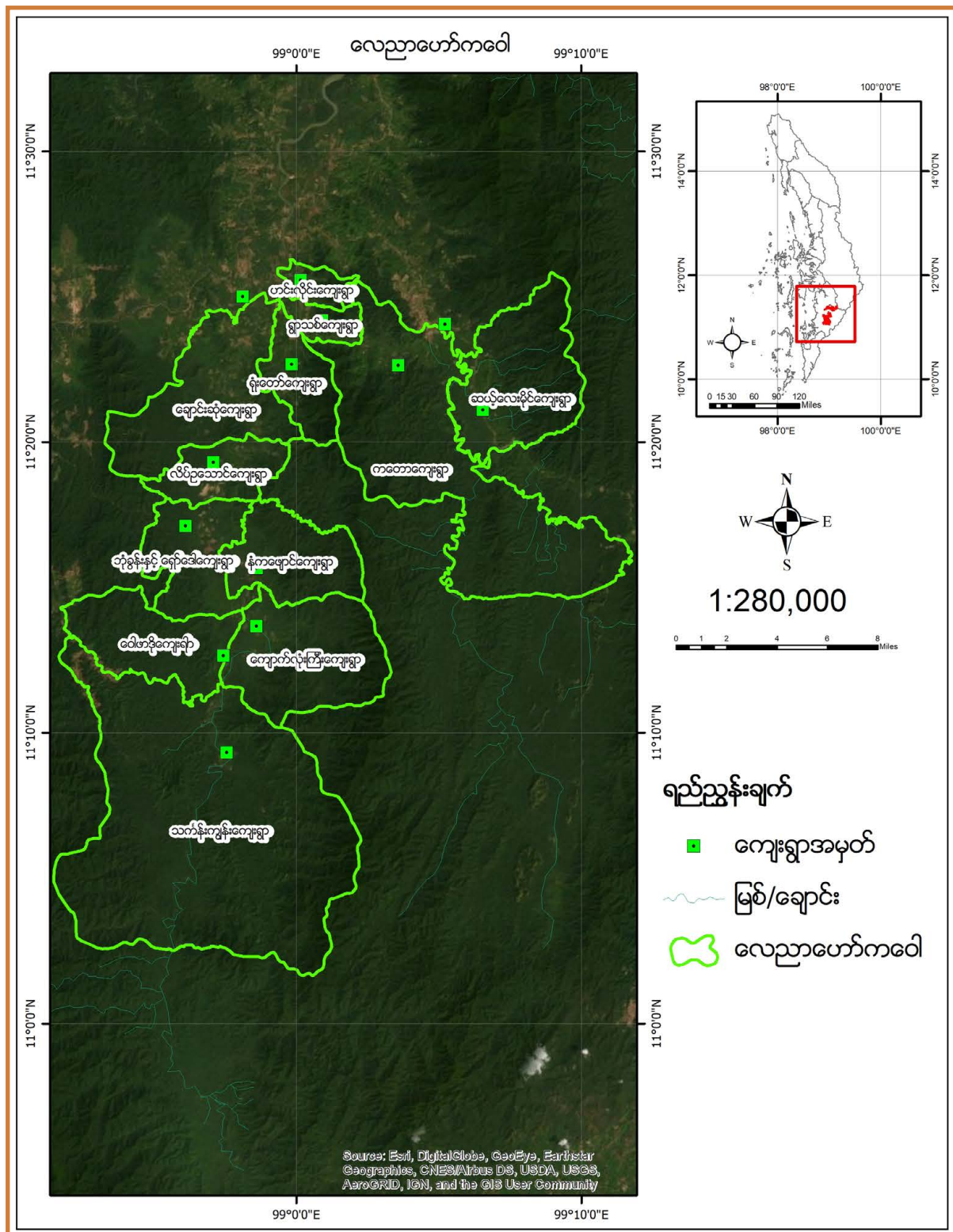
^{၂၉} ALARM နှင့်Southern Youth ၊ (၂၀၁၈)။ဆီအုန်းနောက်ကွယ်မှ ။ ဆီအုန်းစိုက်ခင်းများတွင် နိုင်ငံတကာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၏ အကျိုးဆက်များ- မြန်မာနိုင်ငံ။

ပုံ ၂၄ - ဟင်းလှိုင်းကျေးရွာမြေအသုံးချမှုပြမြေပုံ

ပုံ ၂၅ - ရုံးတော်ကျေးရွာမြေအသုံးချမှုပြမြေပုံ

ပုံ ၂၇ - လေညာဟော်ကဝေါမြေမြေပုံ

သိပ္ပံနည်းကျစီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာလက်တွေ့လုပ်ဆောင်မှု - ဌာနဖီဝါမျိုးစုံမျိုးကွဲများအားစာရင်းပြုစုခြင်း

အဆိုပြုထားသည့် Ridge to Reef စီမံကိန်း၏မြောက်ဘက်အစွန်းရှိမြစ်ဝှမ်းဒေသတစ်ခုဖြစ်သည့် ပေါခလိုး (မြန်မာ - ဘန်ချောင်း) (CAT) ၏ အဖွဲ့ဝင်များသည် ဒေသခံများနှင့်အတူ တနင်္သာရီ ဒေသတစ်လျှောက်ရှိ ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများ အသုံးပြုစီမံသည့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများကို မှတ်တမ်းတင်ရန် စတင်လုပ်ဆောင်နေသည်။ ၎င်းတို့၏ရည်မှန်းချက်မှာ ဒေသခံလူထုများ၏ ဗဟုသုတ ကြွယ်ဝသော အသိပညာနှင့် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးနည်းလမ်းများကို မှတ်တမ်းတင်ရန် သာမက၎င်းတို့၏ အစဉ်အလာပိုင် သယံဇာတ အရင်းအမြစ်များကို အလွန်အကျွံ အသုံးပြုခြင်းနှင့် ဇီဝလောင်ကျွမ်းမှုမှကာကွယ်ရန်နှင့် စီမံခန့်ခွဲရာတွင် ဒေသခံဌာန တိုင်းရင်းသားများ အကူအညီပေးရန်အတွက်ရည်ရွယ်သည်။

တာမဲချောင်း (မြစ်ဝှမ်းကိုလည်း၎င်းအမည်မှည့်ခေါ်ထားသည်)သည် တနင်္သာရီမြစ်၏ အဓိကမြစ် လက်တက်များအနက်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ ဤမြစ်ဝှမ်းကို ဝိုင်းရံထားသော သစ်တောထူထပ်စွာ ပေါက်ရောက်နေသော တောင်တန်းများသည် တနင်္သာရီမြစ်အတွက် အဓိကရေဝေ ရေလိတော တစ်ခုဖြစ်သောမက ဒေသခံဌာနတိုင်းရင်းသားများက အထူးဆေးဘက်ဆိုင်ရာ ဂေဟဗေဒအဖြစ် လေးစားတန်ဖိုးထား ခံရသည်။ အဆိုပါ မြစ်ဝှမ်းအတွင်းရှိ ကျေးရွာများသည် ဤဝေးလံခေါင်များဒေသတွင် ရွာသားများအား ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု အရင်းအမြစ်များကို ထောက်ပံ့ပေးသည့်၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ပရဆေးတောများကို ထိန်းသိမ်းထားသည်။ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်းတွင် မြစ်ဝှမ်းဒေသ တစ်လျှောက်မှ တိုင်းရင်းဆေးဆရာများသည် ဒေသခံများကိုပရဆေးတောသို့ စုရုံးခေါ်ဆောင်ပြီး နှစ်သစ်တွင် ရွာသူရွာသားများ၏ ကျန်းမာရေးအတွက်ဆေးဝါးများ ဖော်စပ်ကြသည်။ ဤကဲ့သို့သောရိုးရာထိန်းသိမ်းမှုများကို အသိအမှတ်ပြုသည့်အနေဖြင့် ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံးသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထမဆုံးနှင့်တစ်ခုတည်းသော သဘာဝဆေးဝါးထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးဇုန်ကိုပေါခလိုး - တာမဲ ပရဆေးတော(တာမဲသီဂီဝါစဲသေပွါ)တွင် တည်ထောင်ခဲ့သည်။

ဤလေ့ထုံးတမ်းများကြောင့် CAT အဖွဲ့ဝင်အဖွဲ့အစည်းများသည် ပေါခလိုး နှင့်အခြားဒေသများရှိဒေသခံများနှင့် တွေ့ဆုံပြီး ဤဒေသခံများ ရှေးအစဉ်အလာအရ စားသုံးခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းခြင်းများ ပြုလုပ်သောဆေးဝါး၊ စားသုံးနိုင်သောအရာနှင့် အခြား အသုံးဝင် သောအပင်များကို မှတ်တမ်းတင်ရန်ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ ၂၀၁၆ခုနှစ်မှစတင်ကာ CAT အဖွဲ့ဝင်အဖွဲ့အစည်းများသည် ဤစာရင်းပြုစုခြင်း စီမံကိန်း၏ ပထမအဆင့်ကို ကျေးရွာများနှင့် ဆေးဝါးပင်များအား ရူးဆွတ်ရိတ်သိမ်းခြင်းလုပ်ငန်းများအား မြန်ဆန်စွာစစ်တမ်းကောက်ယူ ခြင်းတို့ လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် စတင်ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့၏ကြိုးပမ်းမှုများသည် ပေါခလိုးတွင် ဆေးဖက်ဝင်အပင်အမျိုးပေါင်း ၂၄၅မျိုးနှင့်စားသုံး နိုင်သော အပင်ခရစ်မျိုးနှင့်တောင်ဘက် လေညှာမြစ်ဝှမ်းဒေသတွင် ဆေးဝါးပင် အမျိုးပေါင်း၁၃၀နှင့်စားသုံးနိုင်သောအပင် ၁၂၀တို့ကို မှတ်တမ်းတင်နိုင်ခဲ့သည်။ ဤကနဦးစစ်တမ်းများကို ဒေသခံဆေးဆရာများနှင့်အတူ ပြန်လည်ဆန်းစစ်မှုများပြုလုပ်ခဲ့ရာတွင် ဒေသခံများ အသုံးပြုသည့်ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများထဲမှအချို့သောအပိုင်းများကိုသာမှတ်တမ်းတင်ထားခဲ့ကြောင်းတွေ့ရပြီးအမည်တစ်ခုတည်းအောက်တွင် ဖော်ပြထားသောဆေးဝါးနှင့် စားသုံးနိုင်သည့်အပင်အချို့သည် တူညီသော ပုံစံဖြင့်အသုံးပြုနိုင်သည့် မျိုးစိတ်များစွာပါဝင်သည်။ ဤကန ဦးစစ်တမ်းအရ ရှင်းလင်းစွာမြင်တွေ့နိုင်သည်။-ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများသည် တနင်္သာရီသစ်တောများ အတွင်းတွင် အပင်မျိုးကွဲ ပေါင်း များစွာကို အသုံးပြုထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်လျက်ရှိပြီး ထိုအပင်မျိုးကွဲပေါင်းများစွာကိုမှတ်တမ်းတင်ရန် ပိုမိုအသေးစိတ်ပြီး အချိန်ယူ လုပ်ဆောင်ရန်လိုသည်။

ဤလိုအပ်ချက်ကိုအသိအမှတ်ပြုကာ ဤဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများကို မည်သို့မှတ်တမ်းတင်နိုင်မည်နှင့် စာရင်းပြုစုစီမံကိန်း၏ ဒုတိယ အဆင့်ကို မည်သို့စတင်မည်ကိုလေ့လာရန် CAT အဖွဲ့ဝင်အဖွဲ့အစည်း (၆) ခုသည်ဇန်နဝါရီလ ၂၀၂၀တွင်စုရုံးခဲ့သည်။ ပေါခလိုးချိုင့်ဝှမ်းဒေသရှိ ပရဆေးထိန်းတောနှင့် ဖော်တော်ဖိုးနီး ပရဆေးသစ်တောတွင် ရက်သတ္တပတ်တစ်ပတ်ကြာ သင်ကြား လေ့ကျင့်မှုပြုလုပ်ခဲ့ပြီး CAT အဖွဲ့ဝင် များအား ဒေသဆိုင်ရာအပင်များနှင့် အသုံးပြုလေ့လာပြီး ဤအရင်းအမြစ်များကို အဆင့်မြင့် ဒီဂျစ်တယ်ဓာတ်ပုံနှင့် GPS ယူနစ်များဖြင့် မည်ကဲ့သို့ ရကွဗေဒနည်းလမ်းတကျ မှတ်တမ်းတင်ရမည်ကို ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်တစ်ဦးမှ အထူးသင်ကြားပေးခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ၎င်းတို့သည် သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှုနှင့် သစ်ပင်အချင်းကို မည်သို့ခွဲခြားသတ်မှတ်ရမည် စသည့်နည်းပညာဆိုင်ရာ သင်ကြားလေ့ကျင့်မှုများဖြင့် ဤပရဆေး တောများကို မှတ်တမ်းတင်ခြင်းအတွက် စစ်တမ်းကောက်ယူ သည့် နည်းစနစ်များကို လေ့လာခဲ့သည်။

၎င်းတို့၏သင်တန်းပြီးဆုံးသွားသောအခါ အဖွဲ့ဝင်များသည် ထိန်းသိမ်းထားသော ဤပရဆေးတောကို နမူနာစစ်တမ်း တစ်ခုပြုလုပ်ခဲ့ သည်။ နမူနာစစ်တမ်းကောက်ယူမည့် မြေနေရာတစ်ခုကို ကျယ်ပြန့်စွာရွေးချယ်ပြီး နောက်အဖွဲ့ဝင်များသည်၁၀ x ၁၅ပေမြေကွက်ကို ဒေသခံ ပရဆေး ဆရာနှစ်ဦးနှင့် အတူလမ်းလျှောက်ခဲ့ပြီး သီးခြားမျိုးစိတ်(၂၀)မျိုးမှ ဆေးပင်များအား မှတ်တမ်း(၄၈)မျိုးမှတ်တမ်း တင်ခဲ့သည်။ စစ်တမ်းကောက်ယူသည့် လမ်းကြောင်းတစ်လျှောက်ရှိ သစ်ပင်များ၏အချင်း (DBH)သည် ၉လက်မမှ ၂ ပေလက်မအထိ အရွယ်အစား ရှိပြီး အထက်အမြင့်ဆုံးကိုင်းမှာ ခြောက်ပင်ကျော်ကို ဖြတ်ပြီး၉၀% ကျော်ဖုံးအုပ်လျက်ရှိသည်။ ဤစစ်တမ်းသည် ဆေးဖက်ဝင်အပင်များ၏ အနည်းငယ်မျှသာ ကိုကိုယ်စားပြုသော်လည်း ဒေသရှိ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲစာရင်း ဒုတိယအဆင့်၏ ပထမဆုံးကြိုး ပမ်းမှုကို ကိုယ်စားပြုသည်။ ဒုတိယအဆင့်အနေဖြင့် ဤနည်းပညာဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို ဤအရင်းအမြစ်များနှင့် ၎င်းတို့၏ဒေသဆိုင်ရာစီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို အရည်အသွေးမြင့် ဓာတ်ပုံ ကတ်တလောက်တစ်ခုနှင့် ချိတ်ဆက်ကာ၎င်းတို့၏ ဖြန့်ဝေမှုကို တိကျစွာ မှတ်တမ်းတင် ချိတ်ဆက်ထားသောCAT၏ မျှဝေအချက် အလက်စနစ်သို့စုဆောင်းထည့်သွင်းသည်။ ၎င်းတို့၏ လေ့ကျင့်သင်ကြားမှုအပေါ် အခြေခံ၍ CAT အဖွဲ့ဝင်များသည် ယခုအခါ ဒေသတွင်းရှိ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအား စာရင်းပြုစုခြင်း ဒုတိယအဆင့်ပြုစုခြင်းကို စတင် လုပ်ဆောင်နေပြီး ဤဒေသ၏ ကျယ်ပြန့်သော ဆေးဝါးဆိုင်ရာဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများကို ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာမှတ်တမ်းတင်ရန် ဖောင်းတော ကျေးရွာချောင်းဖျား (ဖောတောဖိုးနီးသို့)သွားရောက်ခြင်းအပါအဝင် ပေါခလိုး တစ်လျှောက်ရှိကျေးရွာများစွာမှ စီမံခန့်ခွဲသော ပရဆေးတော များသို့ သွားရောက်ကာ ဒေသခံများ အသုံးပြုသည့် အပင်အမြောက်အများအား မှတ်တမ်းတင်ခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်နေသည်။

အနိုင်ပေါက်ကပေါ် - ကမ်းရိုးတန်းဒေသများ

တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး၏ကမ်းရိုးတန်းနယ်မြေများသည်ဒီရေတောများနှင့် ရွှံ့ထူစိုစွတ်သောနေရာဖြစ်သည်။ လွန်ခဲ့သော၁၀နှစ်မှ ၁၅နှစ်အတွင်း ရောဂါတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ ဒီရေတောများ သိသိသာသာ ပျက်စီးခဲ့ပြီး သစ်တောပြုန်းတီးမှုများ ရှိခဲ့သော်လည်း တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး၏ ဒီရေတောများသည်ဆက်လက် တည်ရှိနေပြီး အချို့ဒေသများတွင် အရွယ်အစားပင် ကြီးထွားလာသည်။³⁰ ဤသစ်တောများသည် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းတွင် ပျောက်ကွယ်လုနီး ဖြစ်နေသော နို့တိုက်သတ္တဝါများနှင့် ငှက်မျိုး စိတ်များအပါအဝင် မတူကွဲပြားသော တိရစ္ဆာန်နှင့်အပင်များ၏ အသက်ရှင်သန်မှုကို အထောက်အပံ့ပေးသည်။ ၎င်းတို့သည်ဆိုက်က လုနီးမုန်တိုင်းများတိုက်ခတ်ချိန်တွင် ကမ်းရိုးတန်းကို မုန်တိုင်းများနှင့် မုန်တိုင်းဒီရေ လှိုင်းများဒဏ်မှ ကာကွယ်ပေးပြီး ကမ်းခြေရေ တိုက်စားမှုမှာ အကာအကွယ်ပေးကာ ပုစွန်၊ ကကန်းနှင့် ငါးများအတွက် ကျက်စားရာနေရာတစ်ခုအဖြစ် ငါးလုပ်ငန်းကိုလည်း အထောက်အကူဖြစ်စေသည့်အတွက် လူသားတို့၏ဘဝအတွက်လည်း အရေးကြီးသည်။

ကမ်းရိုးတန်းဒေသရှိ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများသည် ဒီရေတောများနှင့် ကမ်းရိုးတန်း ဂေဟစနစ်များမှပေးသော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့် ဂေဟစနစ်ဆိုင်ရာ တည်ရှိမှုနှင့် လုပ်ဆောင်ချက်များ၏ အရေးပါမှုကို ကောင်းစွာနားလည်သည်။ ဒေသခံများသည် ၎င်းတို့၏ဒီရေတောများကို ပြင်ပခြိမ်းခြောက်မှုများမှ ကာကွယ်ရန် သို့မဟုတ် ၎င်းတို့၏ရပ်ရွာလူထုများမှ အလွန်အကျွံ ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းကိုကာကွယ်ရန် အသုံးပြုမှုအပေါ် ကန့်သတ်ချက်များချမှတ်ခြင်းနှင့် ပျောက်ကွယ်သွားသော ဒီရေတောများအား ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။

ပုံ ၂၉ - ဆင်ကူးနယ်မြေရှိ ဒီရေတောများ

ဆင်ကူး

ဆင်ကူးကျေးရွာသည်ကရင်ရွာတစ်ရွာဖြစ်ပြီးမြိတ်၏တောင်ဘက်၊ ကျွန်းစုမြို့နယ်ရှိတနင်္သာရီတောင်ပိုင်းကမ်းရိုးတန်းတစ်လျှောက်ရှိ အနိုင်နယ်မြေတွင် တည်ရှိပါသည်။ အဆိုပါကျေးရွာကို လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း (၁၈၅)ခုနှစ်ကတည်းက စတင်တည်ထောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး ယခုအခါတွင်မူ ထိုကျေးရွာတွင် အိမ်ထောင်စု(၅၈)စု နေထိုင်ပါသည်။ ဆင်ကူးရှိ ရွာသူရွာသားများတွင် ရပ်ရွာအတွက် အစားအစာနှင့် ဝင်ငွေထောက်ပံ့ပေးနိုင်သော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုပုံစံ အမျိုးမျိုးရှိပါသည်။ ရပ်ရွာလူထု၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများမှာ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ၊ စပါးစိုက်ပျိုးခြင်း၊ ငါးဖမ်းခြင်း၊ ဥယျာဉ်ခြံရံတံသိမ်းခြင်းနှင့် ဒီရေတောများနှင့် ရွှံ့များရှိ ငါးနှင့်ကကန်းများ ရှာဖွေခြင်းတို့ဖြစ်သည်။

³⁰ Zocklerနှင့် Aung ၊ ၂၀၁၉၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒီရေတောများ

ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ အင်အားမှာ၎င်းတို့၏ စည်းလုံးညီညွတ်မှုဖြစ်သည်ဟု ရွာသူရွာသားများက ပြောကြသည်။ ဒေသခံလူထုသည် ၎င်းတို့၏ဘိုးဘွားပိုင်နယ်မြေများနှင့် ၎င်းတို့အားပံ့ပိုးထောက်ပံ့သော သယံဇာတအရင်းအမြစ်များကို ကာကွယ်ရန် မျိုးဆက်ပေါင်းများစွာ အတူတကွလုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။ ယခင်က၎င်းတို့၏ဘိုးဘွားပိုင်နယ်မြေများသည် ကမ်းရိုးတန်း ပတ်ဝန်းကျင် တစ်ခုလုံး ပါဝင်ခဲ့သော်လည်း ပြင်ပလူများမှ ထိုဒေသသို့ရောက်ရှိလာသောအခါတွင်မူ ဒေသခံများမှ သူတို့၏နယ်မြေပိုင်နက်အဖြစ် ကမ်းရိုးတန်းအထဲတွင်ရှိသော အနီးဒေသကို ဖွဲ့စည်းထားသည့် ပေါင်းစပ်လျက်ရှိနေသော ကျေးရွာ(၅)ရွာ၏ ကျေးရွာ နယ်နိမိတ် များကိုသာ ပြန်လည်ပိုင်ခြားသတ်မှတ်ခဲ့သည်။

ဆင်ကူး၏နယ်မြေသည် ဒီရေတောများ၊ ရွှံ့နွံများ၊ ကမ်းရိုးတန်းမြစ်ဝများနှင့် သစ်တောများကို လွှမ်းမိုးထားသော စိုစွတ်သည့် မြေဒေသတစ်ခုဖြစ်သည်။ ဤကျေးရွာများသည် ကျေးရွာ၏နယ်နိမိတ်ထိစပ်နေသော မြေအသုံးပြုမှု ဧရိယာများကို သစ်ပင်ကြီးများ၊ ချောင်းများ၊ မြစ်များဖြင့် ရှင်းလင်းစွာ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ထားသည်။ ဤမြေအသုံးပြုမှုဧရိယာများကို ရှေးယခင် ဘိုးဘွားဘီဘင် လက်ထက်ကတည်းက ဒီရေတောများ၊ စားကျက်မြေများ၊ သစ်တောများအသုံးပြုခြင်း၊ သားရဲတိရစ္ဆာန် ဘေးမဲ့တောများနှင့် ကာကွယ်ထားသော ရေဝေရေလဲနယ်မြေများစသည်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းကာ သတ်မှတ်ထားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဒေသခံများမှ ပြောကြားခဲ့ပါသည်။ မြေယာအသုံးချမှု တစ်ခုချင်းစီတိုင်းတွင် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းနှင့် သက်ရှိသတ္တဝါတိရစ္ဆာန်၊ သစ်ပင်စသည်တို့နှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ဆက်စပ်မှုအခြေအနေနှင့် ပက်သက်သည့် အခြေခံလုပ်ငန်းများရှိနေပြီး ထိုသို့သော အရေးကြီးပြီး ပျက်စီးထိ ရှလွယ်သော သယံဇာတအရင်းအမြစ်များကို ရေရှည်တည်တံ့အောင် အသုံးပြုသည့်စနစ်ကို ကျင့်သုံးရန်နှင့် ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းခြင်းမျိုးများ ပြုလုပ်နိုင်ရန်အတွက် ဒေသခံများမှ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအား ချမှတ်ရေးဆွဲထားခဲ့သည်။

ပုံ ၃၀ - ဆင်ကူးနယ်မြေရှိ ဒီရေတောများ

ကျေးရွာကော်မတီနှင့် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးအစီအစဉ်

နယ်မြေအတွင်းရှိ မြေနှင့် သယံဇာတအရင်းအမြစ်များကို စီမံခန့်ခွဲရန်အတွက် ရပ်ရွာရှိ အသက်ကြီးရွယ်အိုသူများ၊ ခေါင်းဆောင်များနှင့် ရပ်ရွာအရေးတွင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်သော သူများပါဝင်သည့် ကျေးရွာကော်မတီအဖွဲ့အစည်းအား ဖွဲ့စည်းထားသည်။ ဤကော်မတီသည် ဒေသခံများနှင့် အစည်းအဝေးများ ပုံမှန်ကျင်းပလေ့ရှိပြီး ၎င်းအစည်းအဝေးတွင် ဒေသထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးနှင့် ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များနှင့် ပက်သက်ပြီးဆွေးနွေးမှုများပြုလုပ်ခြင်း၊ အစည်းအဝေးဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရာတွင်မူ မြေယာနှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များကို တန်ဖိုးထားသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များကိုသာ ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်သွားသည်။

ကျေးရွာကော်မတီများ၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်များမှာ-

၁။ ဤနယ်မြေကိုရေရှည်တည်တံ့အောင် အသုံးပြုရန်နှင့် ထိန်းသိမ်းရန်

၂။ ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်း၏ ပညာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကဏ္ဍများကို မြှင့်တင်ရန် ဖြစ်သည်။

အထက်ဖော်ပြပါ ရည်ရွယ်ချက်များအား ပြည့်မီစေရန်အတွက် သဘာဝသယံဇာတ အရင်းအမြစ်များအား အသုံးပြုရာတွင် စီးပွားဖြစ် သို့မဟုတ် တစ်ဦးချင်းအကျိုးအမြတ်အတွက် အသုံးပြုခြင်းမျိုးများ၊ လုပ်ဆောင်ခြင်းမျိုးများမပြုလုပ်ရန်နှင့် ဤသို့ပြုလုပ်ခြင်းထက် ကျေးရွာဒေသခံများသည် ရေရှည်တည်တံ့သော အသုံးပြုမှုများနှင့် ကျေးရွာအတွက် အကျိုးအမြတ်ရှိမည့် လုပ်ဆောင်ချက်များကိုသာ ပြုလုပ်သွားနိုင်ရန် ကျေးရွာကော်မတီများသည် ဒေသခံများနှင့်အတူတကွပူးပေါင်းကာ လုပ်ဆောင်သွားရမည်ဖြစ်သည်။ ကျေးရွာကော်မတီနှင့် ဒေသခံများမှ အတူအကွချမှတ်ထားသော စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအား ချိုးဖောက်ပါက ပထမအကြိမ်တွင် သတိပေးခြင်း၊ ရပ်ရွာလူထုသို့ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အသိပညာပေးခြင်းများ ပြုလုပ်သွားပြီး ဒုတိယအကြိမ်ထိမံ့ဖောက်ဖျက်ပါက ဒဏ်ငွေတပ်ခြင်းနှင့် ဒဏ်ခတ်အရေးယူခြင်းစသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို လုပ်ဆောင်သွားသည်ဟု ဒေသခံများမှ ပြောကြားခဲ့သည်။

ရပ်ရွာလူထု၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတစ်ခုခုနှင့် လူငယ်များ၏ပညာရေးဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်နှင့် ရပ်ရွာလူထုအခြေခံအဆောက်အအုံ လိုအပ်ချက်များကို ပြုလုပ်သွားနိုင်ရန်အတွက် ထောက်ပံ့ပေးနိုင်သည့် ဤဒေသအတွင်း လုပ်ဆောင်နေသော အဖွဲ့အစည်းများ၊ အာဏာပိုင်များနှင့် ကွန်ယက်ချိတ်ဆက်မှုများ ပြုလုပ်သွားသည်ဟု ကျေးရွာကော်မတီမှ ပြောကြားခဲ့သည်။

ကျေးရွာ၏စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ

ဒေသခံများသည် ၎င်းတို့၏ ရပ်ရွာအတွက် အားလုံး ခြုံငုံမိစေမည့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ချမှတ်ခဲ့သည်။

၁။ ရပ်ရွာ၏နယ်နိမိတ်အတွင်းရှိမြေကို ပြင်ပသို့ ရောင်းချခြင်း

မပြုလုပ်ရ။

၂။ ရပ်ရွာပိုင်နက် နယ်မြေအတွင်း မီးမရှိရ။

၃။ ရွာထဲသို့ဝင်လာသော ပလတ်စတစ်များကိုမှန်

ကန်သည့်နည်းလမ်းဖြင့် စွန့်ပစ်ရမည်။

ဤစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို မည်သည့်အခါက မျှမျိုးဖောက်ခံရခြင်း မရှိကြောင်း၊ ၎င်းတို့သည်ရပ်ရွာလူထု၏ တန်ဖိုးများဖြစ်ကြောင်းနှင့် ကျေးရွာအတွင်းရှိ လူအားလုံးကြားတွင် တူညီသောနားလည်မှုရှိ ကြောင်း ကျေးရွာအကြီးအကဲများကပြောကြားခဲ့သည်။

မြေယာအသုံးပြုမှုများကိုကောင်းမွန်စွာ ထိန်းသိမ်းထားခြင်း၊ သဘာဝ သယံဇာတ အရင်းအမြစ်များနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအား ထိန်းသိမ်း ခြင်း၊ သဘာဝသယံဇာတများအား လူတစ်ဦးတစ်ယောက်၏ အကျိုး စီးပွားအတွက် အသုံးပြုခြင်းထက် ကျေးရွာလိုအပ်ချက်များအတွက်သာ အသုံးပြုမှုများပြုလုပ်ခြင်း စသည်အချက်အလက်တို့အား သေချာအောင် ပြုလုပ်အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန် ကျေးရွာမြေအသုံးပြုမှု အမျိုးအစားအတွက် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ချမှတ် ရေးဆွဲခဲ့သည်။ ဥပမာအားဖြင့် နှစ်ရှည်သစ်ပင်ကြီးများနှင့် အပင်ငယ်များကို အလှည့်ကျစိုက်ပျိုးရေးဧရိယာများတွင် စိုက်ပျိုးခြင်း မပြုရပါ။ ရေဝေရေလဲဧရိယာများတွင် သစ်ပင်ခြင်း၊ စားကျက်လွတ်ထားခြင်းနှင့် ငါးဖမ်းခြင်းကို တားမြစ်ထားပြီး၊ ရပ်ရွာလူထု အားလုံး အား စုပေါင်းသစ်တောမြေများတွင် သစ်ပင်များ စိုက်ပျိုးရန် တိုက်တွန်းထားသည်။

အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု

ဆင်ကူးရှိ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ သည် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးခြင်း၊ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများပြုလုပ်ခြင်း၊ ကမ်းရိုးတမ်း တစ်လျှောက် အစာရှာဖွေခြင်း၊ ငါးဖမ်းခြင်း၊ သီးနှံသစ်တောရောနှောစိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် စပါးစိုက်ပျိုးခြင်းစသည့် လုပ်ငန်းများဖြင့် အသက် မွေးဝမ်းကြောင်းများအား ပြုလုပ်ကြသည်။

အရေးကြီးပြီးတန်ဖိုးရှိသည့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအား ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် ရေရှည်တည်တံ့သော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအား ထောက်ပံ့ ပေးနိုင်ရေးအတွက် မြေယာအသုံးပြုမှုအား ဂရုတစိုက်စီမံခန့်ခွဲခြင်းများ ပြုလုပ်နိုင်ရန် ဒေသန္တာရအဖွဲ့အစည်းများမှတစ်ဆင့် သေချာ အောင် လုပ်ဆောင်သွားရမည်ဖြစ်သည်။

ဒီရေတောများအတွက်ဆင်ကူးကျေးရွာ၏ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ

- သစ်ပင်ခြင်းသို့မဟုတ်သစ်တောပြုန်းတီးခြင်းမလုပ်ရပါ။
- မီးလောင်ခြင်းသို့မဟုတ်မီးရှို့ခြင်းမပြုရပါ။
- ရေတွင် အဆိပ်ဖြစ်စေခြင်းသို့မဟုတ်ရေထဲညစ်ညမ်းစေရန် လုပ်ဆောင်ခြင်းတို့ မပြုရပါ။
- ဒီရေတောတွင်လျှပ်စစ်ဖြင့် ငါးဖမ်းခြင်းမပြုရပါ။
- ဒီရေတောအနီးတွင်မီးသွေးမီးဖိုများဖိုခြင်းမပြုလုပ်ရ။
- ပြင်ပမှလူများကိုဒီရေတောအတွင်းဝင်ရောက်ခွင့်မပြုပါ။ -

စည်းကမ်းဖောက်ဖျက်မှုအတွက်ဒဏ်ငွေ - ကျပ်၁၀၀၀၀၀ကို ကျေးရွာကော်မတီသို့ပေးဆောင်ရမည်။

ခု (ရွှေ့ ပြောင်းတောင်ယာ စိုက်ပျိုးရေး)

ဆင်ကူးဒေသခံများသည် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာဟုခေါ်သည့် လှည့်လည်စိုက်ပျိုးခြင်းကို ၎င်းတို့၏ပိုင်နက်နယ်မြေအချို့တွင် ကျင့်သုံးကြသည်။ ရွာသူရွာသားများသည် သစ်တောဧရိယာများကို စုပေါင်းရှင်းလင်းမီးရှို့ကြပြီး အိမ်သုံးအတွက် ဆန်စပါးနှင့်ဟင်းသီးဟင်းရွက်များကို စိုက်ပျိုးပြီးနောက် ၎င်းမြေနေရာအား နောက်တစ်ကြိမ်စိုက်ပျိုးမှုများမပြုလုပ်မှီ မြေဆီလွှာများအား ကောင်းမွန်လာအောင် နှစ်ပေါင်းများစွာချန်ထားပြီးမှ ထိုနေရာတွင်နောက်တစ်ကြိမ် ပြန်လည်စိုက်ပျိုးကြသည်။ ရပ်ရွာကော်မတီသည် ရွာသားများအား ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာမြေပေါ်တွင် နှစ်ရှည်သီးနှံပင်များ သို့မဟုတ် သစ်ပင်များကိုစိုက်ပျိုးရန်ခွင့်မပြုပါ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုသို့စိုက်ပျိုးပါက စုပေါင်းမြေများကို တစ်ဦးချင်းပိုင်မြေများအဖြစ်သို့ လွှဲပြောင်းပေးရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ရလဒ်အနေဖြင့် ရပ်ရွာလူထု၏စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှုကို ထိခိုက်စေနိုင်သည်။

ငါးဖမ်းခြင်းနှင့်ကမ်းရိုးတန်းစားကျက်များ

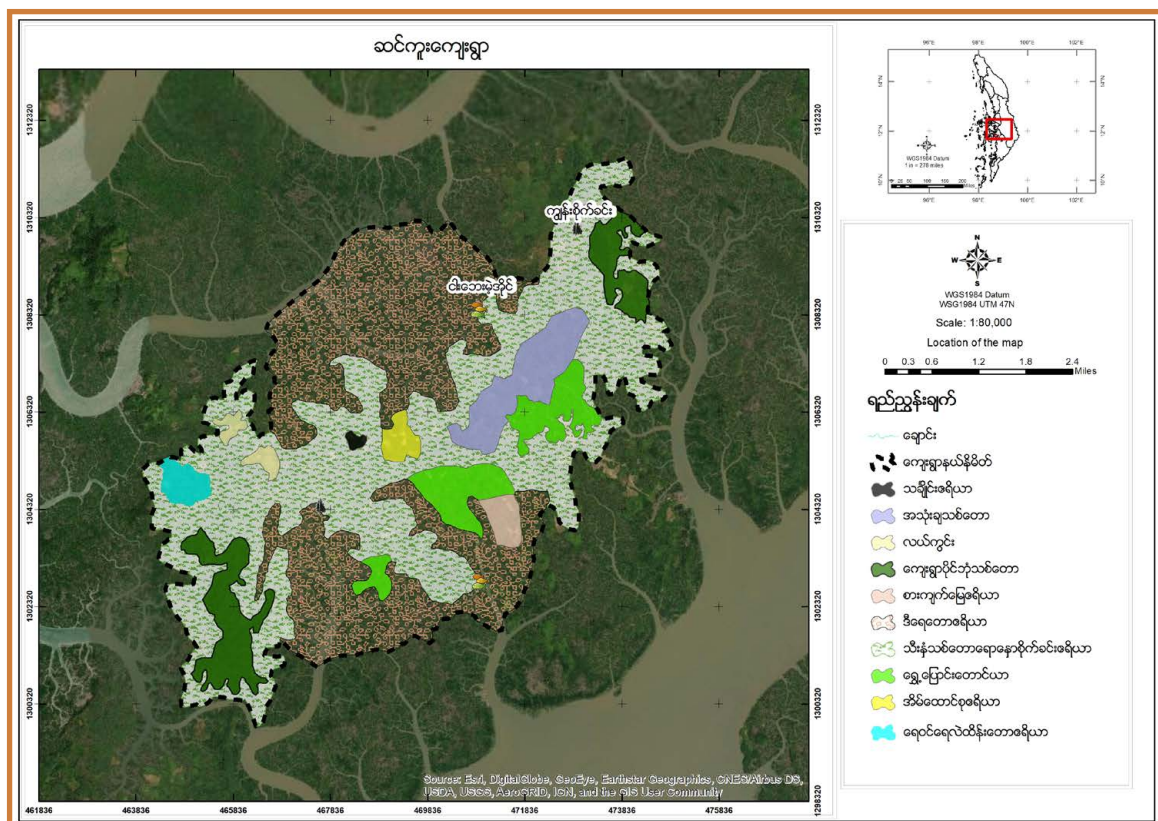
ဒေသခံများသည် ဒီရေတောများနှင့် စိုစွတ်သော ကမ်းရိုးတန်းဒေသ စားကျက်များတွင် ငါး၊ ဂဏန်း၊ ပုစွန်၊ ခရု စသည်များကို စားဝတ်နေရေးအတွက် မှီခိုကြသည်။

သီးနှံသစ်တောရောနှောစိုက်ပျိုးခြင်း

ကွမ်းနှင့် သစ်သီးခြံခူးဆွတ်ရိတ်သိမ်းခြင်းသည် ဆင်ကူးကျေးရွာရှိရပ်ရွာလူနေမှုဘဝအတွက် အရေးကြီးသော အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သည်။ ကွမ်းနှင့်သစ်သီးပင်များမှ ပင်ငွေသည် အိမ်ထောင်စု များအား ပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန်ဝင်ငွေကို ထောက်ပံ့ပေးသည်။ ရွာသားများအားလုံးသည် သစ်တောနှင့်သီးနှံများကို သီးနှံသစ်တော ရောနှောစိုက်ပျိုး မြေများတွင် ရောနှောစိုက်ပျိုးခြင်း၊ သီးနှံတစ်မျိုးတည်းစိုက်ပျိုးခြင်းကို ရှောင်ရှားခြင်းနှင့် နယ်မြေအတွင်း ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ထိန်းသိမ်းခြင်းတို့အားသေချာစေရန်ရပ်ရွာမှ ဒေသန္တရစည်းမျဉ်းများကို ပြဋ္ဌာန်းထားရှိသည်။

မိုးရေခံလယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး

အချို့ရွာသူရွာသားများသည် ဝမ်းစာအတွက်နှင့် ရောင်းချရန် နှစ်မျိုးစလုံးအတွက် နယ်မြေအတွင်း မြေနိမ့်စပါးစိုက်ခင်းများရှိ စိုစွတ်သည့် မိုးရေခံလယ်များတွင် စပါးစိုက်ပျိုးကြသည်။ ဒေသခံများက ၎င်းတို့သည် အော်ဂဲနစ်မြေဩဇာများနှင့် ပိုးသတ်ဆေးများကိုသာ အသုံးပြုကြပြီး ရွာသားများအား ကွမ်းခြံစိုက်ခင်းများ စိုက်ပျိုးခြင်းကိုတားမြစ်သည်ဟုဆိုကြသည်။

ပုံ ၃၁ - ဆင်ကူးကျေးရွာမြေအသုံးပြုမြေပုံ

ဒုန်းပလဲဟော်ကဝေါ (အက္ကဝါနယ်မြေများ)

မြိတ်ကျွန်းစုသည် ကပ္ပလီပင်လယ်၏ အနောက်မြောက်ဘက်တွင် တည်ရှိသော ကျွန်းပေါင်း ၈၀၀ ကျော်ရှိသည့် ကျွန်းစုတစ်ခုဖြစ်သည်။ ကျွန်းများကိုသစ်တောများ၊ သန့်ရှင်းလှပသောကမ်းခြေများနှင့် ဒီရေတောများဖြင့်ဖုံးလွှမ်းထားသည်။ အဆိုပါနေရာသည် အက္ကဝါလိပ်များ၊ ဝေလငါးများနှင့် ငါးအမျိုးပေါင်းများစွာ၊ ငါးလိပ်ကျောက်၊ ငါးမန်းနှင့် သန္တာကျောက် မျိုးစိတ်များစွာအပါအဝင် ပျောက်ကွယ်လုနီးနေသောမျိုးစိတ်များစွာရှိသည့် သန္တာကျောက်တန်းများ၊ ပင်လယ်မြက်ခင်းများ၊ သဲသောင်မြေများနှင့် ဒီရေတော ဂေဟစနစ်များအပါအဝင် အက္ကဝါဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲပေါင်းများစွာ နေထိုင်သည့် ဘုံတစ်ခုဖြစ်သည်။ ဤဒေသသည် ဒေသဆိုင်ရာထုံးတမ်းစဉ်လာများနှင့် ဗဟုသုတများအရ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိဂေဟစနစ်များနှင့် ကျက်စားရာနေရာများကို စီမံခန့်ခွဲပြီး ကုန်းတွင်းပိုင်းနှင့်အက္ကဝါ အရင်းအမြစ်များအပေါ်မှီခိုနေထိုင်သည့် မော်ကံ ၊ ကရင်နှင့် မြန်မာလူမျိုးများနေထိုင်ရာဒေသဖြစ်သည်။

ဇလပ်

မော်ကံဘာသာစကားဖြင့် ဇလပ်ဆိုသည်မှာ ‘ငါးများပေါကြွယ်ဝခြင်း’ ကိုဆိုလိုသည်။ ဤရွာကိုကရင်လူမှုအသိုင်းအဝန်းများ ကျွန်းပေါ်အခြေချနေထိုင်ခဲ့သည့် ၁၉၅၄ခုနှစ်တွင် စတင်တည်ထောင်ခဲ့ပြီး ယခုအခါအိမ်ထောင်စု ၁၀၆ နေထိုင်လျက်ရှိသည်။ ဇလကျေးရွာသည် ကျွန်းစုမြို့နယ်ရှိ မြိတ်အနောက်ဘက်ပေကီလိုမီတာအကွာတွင် တည်ရှိသော ကျွန်းစုတစ်ခုဖြစ်သည်။ အဓိကကျွန်းသည် အကြမ်းအားဖြင့် ၁၂၀စတုရန်းကီလိုမီတာကျယ်ဝန်းပြီး ကရင်၊ မော်ကံနှင့် ဗမာလူမျိုးများ နေထိုင်ရာဒေသဖြစ်သည်။ ဤကျွန်းသည် သဘာဝသယံဇာတပေါကြွယ်ဝပြီး ၎င်း၏နယ်နိမိတ်အတွင်းတွင် အမြဲစိမ်းသစ်တောများ၊ သာယာလှပသော ဖြူလွှလွှ ကမ်းခြေများ၊ သဲသောင်ပြင်များ၊ ဒီရေတောများနှင့် သန္တာကျောက်တန်းများရှိသည်။

ပုံ ၃၂ - ဇလပ်တွင်ရှိသောဒေသခံများမှပင်လယ်ထဲ တွင်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သောနေရာ

အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ

ဇလပ်ကျေးရွာတွင်ငါးဖမ်းရေပြင်များ၊ ဒီရေတောများ၊ သဲသောင်ပြင်ကမ်းခြေများနှင့် နန်းမြေများ၊ သန္တာကျောက်တန်းများ၊ အမြဲစိမ်းသစ်တောများနှင့် ရေဝေရေလဲများပါဝင်သည်။ ရပ်ရွာလူထုသည် ၎င်းတို့၏အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုအတွက် ငါးဖမ်းခြင်း၊ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးခြင်းကို မှီခိုအားထားနေရပြီး စားဝတ်နေရေးနှင့် ဝင်ငွေရရှိရန်အတွက် အစားအစာများစွာရရှိသည်။

ငါးဖမ်းခြင်း

ဇလပ်ရွာသူရွာသားများ၏ဘဝသည် ပင်လယ်နှင့်ဆက်စပ်နေပြီး ရပ်ရွာလူထုများအနေဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင်အန္တရာယ်ဂေဟစနစ်အပေါ် နက်ရှိုင်းသော အသိပညာများလဲရှိသည်။ ရွာသူရွာသားများသည် ငါးများ၊ ပြည်ကြီးငါးများ၊ ခရုများ၊ ဥမင်များ၊ ကမာများ၊ ကဏန်းများ၊ ပင်လယ်မျှောများနှင့် အခြားပင်လယ်သတ္တဝါများကို ဖမ်းဆီးရန်ရေငုပ်ခြင်း၊ ကြိုးတန်းစနစ်ဖြင့်ငါးဖမ်းခြင်းနှင့် ပင်လယ်ကမ်းခြေ တစ်လျှောက် ရှာဖွေဖမ်းယူခြင်း စသည်တို့ကိုသိသော ငါးများသည့် အလေ့အကျင့်များကို အသုံးပြုကြသည်။ အိမ်တွင်းစားသုံးရန် အတွက် ငါးဖမ်းခြင်းကို အဓိကပြုလုပ်သော်လည်း အချို့သော ရပ်ရွာသားများသည် ပင်လယ်ခရုနှင့် ဂုံးကောင်များကို စုဆောင်းပြီး မြိတ်တွင် ရောင်းချကြသည်။

ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ ငါးဖမ်းသည့် နည်းလမ်းများ

လက်ဖြင့်ရေငုပ်ခြင်း	ပင်လယ်မျှော၊ ဂဏန်း၊ ခရု၊ ရေနဂါး၊ ကမာ၊ ကျောက်ပုစွန်
မိန်းလုံဖြင့်ရေငုပ်ခြင်း	ငါးစည်ဖောင်း
ငါးမျှားတံဖြင့် ငါးဖမ်းခြင်း	ကင်းမွန်၊ ကဘီလူး၊ ငတောက်တူ၊ ငါးကွမ်းရှုပ်
ပိုက်ကွန်ဖြင့် ငါးဖမ်းခြင်း	ငါး၊ ဂဏန်းများ၊ ပုစွန်
ကမ်းခြေတွင် ကောက်ယူခြင်း	ခရု၊ ကင်းမွန်၊ ဂဏန်းများ

ဥယျာဉ်ခြံများမှ သီးနှံများရိတ်သိမ်းခြင်း

ဥယျာဉ်ခြံများမှ စိုက်ပျိုးသီးနှံများ ရိတ်သိမ်းခြင်းသည် ဇလပ်ရှိ ကရင်အိမ်ထောင်စုများ၏ အဓိက အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုတစ်ခုဖြစ် သည်။ မြိတ်မြို့သို့ သယ်ယူရောင်းချသော ကွမ်းသီး၊ သီဟိုဠ်စေ့နှင့် အုန်းသီးများကိုလဲ အတူရောနှောကာ စိုက်ပျိုးကြသည်။ ၎င်းသည်ရပ်ရွာလူထု၏ ကျန်းမာရေးနှင့် ပညာရေးလိုအပ်ချက်များအတွက် အရေးကြီးသော ပင်ငွေအရင်းအမြစ် တစ်ခုဖြစ်သည်။

ပုံ ၃၃ - မိရိုးဖလာအစဉ်အလာအတိုင်းငါးဖမ်းနေပုံ

ပုံ ၃၄ - မိရိုးဖလာအစဉ်အလာအတိုင်းခရုကောက်နေပုံ

လ	ပင်လယ်
(လဆန်းနှင့် လဆုတ်) 	ရေငုပ်သည် - ကျောက်ပုစွန်များ၊ ပင်လယ်မျှောများ၊ ပင်လယ်ခရုများ၊ ဂုံးကောင်များ၊ ကမာ၊ ပင်လယ်ရေနဂါး၊ ငါးစည်ဖောင်းများရှာဖွေဖမ်းဆီးရန်။ ငါးမျှားတံဖြင့် ငါးမျှားသည်- ကင်းမွန်၊ ငါး(ငတောက်တူ၊ ငါးကွမ်းရှုပ်၊ ငါးပါးနီ)။ ကျွန်းတဝိုက်တွင် ပိုက်ကွန်ဖြင့် ငါးဖမ်းခြင်း - ဂဏန်း၊ ပုစွန်ဆိတ်၊ ငါး၊ ခရု။
(လပြည့်နှင့် လဆန်း) 	ခရုများ၊ ကင်းမွန်များ၊ ငတောက်တူများ နှင့် ပတ်ကျီများကို ပင်လယ်ကမ်းခြေတစ်လျှောက် ရှာဖွေဖမ်းယူခြင်း။ ငါး၊ ဂဏန်းများ၊ ပုစွန်ဆိတ်၊ ခရုများကိုပိုက်ကွန်ဖြင့် ကုန်းတွင်းပိုင်းတွင် ဖမ်းယူခြင်း။

လ	ပင်လယ်	ကုန်းမြေ
ဇန်နဝါရီ	ငါး၊ ဂဏန်းများ၊ ခရုများ၊ ကင်းမွန်များကိုရေငုပ်ခြင်း၊ ငါးဖမ်းခြင်း၊ ကမ်းခြေတစ်လျှောက် ရှာဖွေဖမ်းယူခြင်း။	ကွမ်းသီး၊ စိုက်ပျိုးရန် မြေယာရှင်းလင်းခြင်း၊ သီဟိုဠ်သီးများရင်းနှီးမြှုပ်နှံလာသည်။ အုန်းသီး
ဖေဖော်ဝါရီ	ငါး၊ ဂဏန်းများ၊ ခရုများ၊ ကင်းမွန်များကိုရေငုပ်ခြင်း၊ ငါးဖမ်းခြင်း၊ ကမ်းခြေတစ်လျှောက် ရှာဖွေဖမ်းယူခြင်း။	ကွမ်းသီး၊ စိုက်ပျိုးရန် မြေယာရှင်းလင်းခြင်း၊ သီဟိုဠ်သီးများရင်းနှီးမြှုပ်နှံလာသည်။ အုန်းသီး
မတ်	ငါး၊ ဂဏန်းများ၊ ခရုများ၊ ကင်းမွန်များကိုရေငုပ်ခြင်း၊ ငါးဖမ်းခြင်း၊ ကမ်းခြေတစ်လျှောက် ရှာဖွေဖမ်းယူခြင်း။	မီးရှို့ပြီးနောက် စိုက်ပျိုးခြင်း၊ သီဟိုဠ်သီးများခူးဆွတ်ရန် အဆင်သင့်ဖြစ်ပြီ။
ဧပြီ	ငါး၊ ဂဏန်းများ၊ ခရုများ၊ ကင်းမွန်များကိုရေငုပ်ခြင်း၊ ငါးဖမ်းခြင်း၊ ကမ်းခြေတစ်လျှောက် ရှာဖွေဖမ်းယူခြင်း။	မီးရှို့ပြီးနောက် စိုက်ပျိုးရန်အတွက် မြေယာရှင်းလင်းခြင်း။
မေ	ငါး၊ ဂဏန်းများ၊ ခရုများ၊ ကင်းမွန်များကိုရေငုပ်ခြင်း၊ ငါးဖမ်းခြင်း၊ ကမ်းခြေတစ်လျှောက် ရှာဖွေဖမ်းယူခြင်း။	တောင်ယာတွင် သစ်သီးပင်စိုက်ပျိုးခြင်း။
ဇွန်	ရေငုပ်ခြင်းမပြုလုပ်ပါ။	တောင်ယာတွင် စပါးစိုက်ပျိုးခြင်း။
ဇူလိုင်	ရေငုပ်ခြင်းမပြုလုပ်ပါ။	တောင်ယာတွင် ပေါင်းသင်ခြင်း။
ဩဂုတ်	ရေငုပ်ခြင်းမပြုလုပ်ပါ။	တောင်ယာတွင် ပေါင်းသင်ခြင်း။
စက်တင်ဘာ	ရေငုပ်ခြင်းမပြုလုပ်ပါ။	စပါးနှံများရင်းနှီးမြှုပ်နှံလာသည်။
အောက်တိုဘာ	ငါး၊ ဂဏန်းများ၊ ခရုများ၊ ကင်းမွန်များကိုရေငုပ်ခြင်း၊ ငါးဖမ်းခြင်း၊ ကမ်းခြေတစ်လျှောက် ရှာဖွေဖမ်းယူခြင်း။	စပါးရိတ်သိမ်းသည်၊ သစ်သီးများ ရိတ်သိမ်းသည်။
နိုဝင်ဘာ	ငါး၊ ဂဏန်းများ၊ ခရုများ၊ ကင်းမွန်များကိုရေငုပ်ခြင်း၊ ငါးဖမ်းခြင်း၊ ကမ်းခြေတစ်လျှောက် ရှာဖွေဖမ်းယူခြင်း။	ကွမ်းသီး၊ စပါးရိတ်သိမ်း၊ သစ်သီးများရိတ်သိမ်းသည်။
ဒီဇင်ဘာ	ငါး၊ ဂဏန်းများ၊ ခရုများ၊ ကင်းမွန်များကိုရေငုပ်ခြင်း၊ ငါးဖမ်းခြင်း၊ ကမ်းခြေတစ်လျှောက် ရှာဖွေဖမ်းယူခြင်း။	ကွမ်းသီး၊ စပါးခြေ၊ သီဟိုဠ်သီး

ပုံ ၃၅ - ဇလပ်တွင် တွေ့ရသောပင်လယ်ဖျံ

ရပ်ရွာအတွင်းထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး

ရပ်ရွာလူထုအနေဖြင့် အနာဂတ်မျိုးဆက်များအတွက် ဒီရေတောများ၊ ရေဝေရေလဲဇရိယာများနှင့် ငါးကန်များကဲ့သို့ တန်ဖိုးရှိသော အရင်းအမြစ်များကို ကာကွယ်ရန် ကော်မတီတစ်ရပ်ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ရွာသားများက မကြာသေးမီနှစ်များအတွင်း အချို့သော ငါးမျိုးစိတ်များနှင့် သစ်တောဟင်းသီးဟင်းရွက်များသည် ရှားပါးလာကြောင်းနှင့် သို့ဖြစ်ပါ၍ နောင်မျိုးဆက်များအတွက် ၎င်းတို့၏ သယံဇာတများကို ကာကွယ်ရန် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး အစီအစဉ်များကို ပိုမိုအားကောင်းအောင် လုပ်ဆောင်နေသည်ဟု ရွာသားများက ပြောကြားခဲ့သည်။

တရာကလ (ဒီရေတော)

ဒီရေတောများသည် ၎င်းတို့ထောက်ပံ့သော ကြွယ်ဝသောဂေဟစနစ်များနှင့် ၎င်းတို့လုပ်ဆောင်သော အရေးပါသောလုပ်ငန်းဆောင်တာများကြောင့် ဇလပ်ရွာရှိရပ်ရွာလူထုအတွက် အလွန်အရေးပါသော အရင်းအမြစ်နှင့် အကာအကွယ်ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့၏ ဒီရေတောများကို ပျက်စီးခြင်းမှ ကာကွယ်နိုင်ရန်အတွက် ဒေသခံများသည် ထိုဒီရေတောများအား ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန် စုပေါင်းဆုံးဖြတ်ချက်ချခဲ့ကြသည်။ ဒေသခံများက ၎င်းတို့၏ဒီရေတောများကို ကာကွယ်ရာတွင်၎င်းတို့၏ ရည်ရွယ်ချက်များမှာ - ကမ်းရိုးတန်းတိုက်စားမှုကို ကာကွယ်ရန်၊ နယ်မြေကို မှန်တိုင်းနှင့် ရာသီဥတု ဆိုးဝါးမှုများမှ ကာကွယ်ရန်နှင့် ဒီရေတောများကို သစ်တောပြုန်းတီးခြင်းမှ ကာကွယ်ရန်တို့ ဖြစ်ကြောင်းပြောကြားခဲ့သည်။ ဤရည်ရွယ်ချက်များ ပြည့်မြောက်စေရန် ဒီရေတောဇရိယာများတွင် ထင်းခွေခြင်းနှင့်မီးသွေးထုတ်လုပ်ခြင်းတို့ကို ပြင်းထန်စွာ တားဆီးကန့်သတ်ခြင်းများ၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို တားမြစ်ခြင်းနှင့်သစ်ထုတ်လုပ်ခြင်း ကိုတားမြစ်ခြင်းတို့ပါဝင်သော စည်းကမ်းများကို ရေးဆွဲခဲ့သည်။ အကယ်၍ ဤရပ်ရွာလူထုစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ရပ်ရွာအဖွဲ့ဝင်များ ဖောက်ဖျက်သည်ဟုတွေ့ရှိပါက ၎င်းတို့အား သတိပေးမှုများပြုလုပ်ပြီး ရပ်ရွာဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်စေသည်။

ပုံ ၃၆ - ဇလပ်တွင် ရေရှည်တည်တံ့သောသဘာဝသယံဇာတများတည်ရှိသောနေရာတစ်ခု

ရေဝေရေလဲဇရိယာများ

ဤဒေသ၏ တောင်ဘက်ပိုင်းနှင့် အနောက်မြောက်ဘက်တောင်ကြောများတွင် ရေဝေရေလဲ သစ်တော နှစ်ခုရှိသည်။ ဤရေဝေရေလဲများသည် ကျေးရွာအတွက်တစ်ခုတည်းသော ရေချို အရင်းအမြစ်ကိုပံ့ပိုးပေးခြင်းဖြင့် ရပ်ရွာ၏မရှိမဖြစ်အရေးကြီးသောအရာများဖြစ်သည်။

ဤဒေသများကို နယ်နိမိတ်များခွဲခြားသတ်မှတ်ပြီး သစ်တောသယံဇာတများ ရယူခြင်းသို့မဟုတ် သစ်ပင်များခုတ်ခြင်းကိုကန့်သတ်သည့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ပြဌာန်းထားသောရပ်ရွာလူထုမှ ဂရုတစိုက်ကာကွယ်ထားသည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် အဆိုပါဧရိယာများအား ကောင်းမွန်စွာ ထိန်းသိမ်းထားလျက်ရှိနေပြီး ဤနေရာမှ ရေကောင်းရေသန့်ကို ဆက်လက်ထုတ်လုပ်လျက်ရှိသည်။

ရေအရင်းမြစ်များ

လေဝ်ရှိဒေသခံတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများသည် ပတ်ဝန်းကျင်အဏ္ဏဝါဂေဟစနစ်နှင့် ဇီဝမျိုးကွဲများ အကြောင်းကိုနက်နက်နဲနဲသိကျွမ်းသည်။ ဒေသခံများသည်ရေငုပ်ခြင်း၊လှံနှင့်ငါးဖမ်းခြင်း၊ ကြိုးတန်းဖြင့် ငါးဖမ်းခြင်းနှင့် ကမ်းရိုးတန်းအစာရှာခြင်း အပါအဝင်အိမ်ထောင်စုများ စားသုံးရန်အတွက် ရိုးရာငါးဖမ်းခြင်း အလေ့အကျင့်ကိုလုပ်ဆောင်သည်။ ဤလေ့ထုံးတမ်းနည်းဖြင့် ငါးဖမ်းခြင်းသည် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲကာဝမ်းစာအတွက်သာဖြစ်ပြီးရေရှည်စီးပွားဖြစ်အသုံးချမှုအတွက်မဟုတ်ပေ။

ခြိမ်းခြောက်မှုများနှင့်စိန်ခေါ်မှုများ

ရပ်ရွာလူထုမှ၎င်းတို့၏နယ်မြေအားကာကွယ်ရန်နှင့် ထိန်းချုပ်နိုင်ရန်ကြိုးပမ်းမှုများရှိသော်လည်း လေဝ်ရွာရှိ ရွာသူရွာသားများသည် ပြင်ပခြိမ်းခြောက်မှုများနှင့် စိန်ခေါ်မှုများကို ဆက်လက် ရင်ဆိုင်နေရသည်။

ပုလဲမွေးမြူရေး

ပုလဲမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းကို ၁၉၉၈ခုနှစ်တွင် လေဝ်ဒေသ၌စတင်ခဲ့သည်။ ထိုဒေသရှိ ပုလဲမွေးမြူရေး လုပ်ငန်းများကို ဩစတြေးလျနှင့် မြန်မာကုမ္ပဏီများအကြား ဖက်စပ်ကုမ္ပဏီတစ်ခုဖြစ်သည့် မြန်မာအတ္တလန္တိတ်ကုမ္ပဏီမှ လုပ်ကိုင်သည်။ အဆိုပါကုမ္ပဏီသည် မြန်မာ့ရေတပ်၏ လုံခြုံရေးကိုရရှိပြီး ရပ်ရွာငါးဖမ်းသည့် နေရာအများအပြားကို ပိတ်ပင်ခဲ့သည်။ ရပ်ရွာ၏ သန့်ရှင်းသောရေအရင်းအမြစ် တစ်စိတ်တစ်ဒေသကိုလည်း ပုလဲမွေးမြူရေးလုပ်ရာနေရာသို့စတင် လွှဲယယ်ခဲ့ပြီးကျေးရွာ၏ ရေရရှိမှုကို ခြိမ်းခြောက်ခဲ့သည်။

စီးပွားဖြစ်ငါးဖမ်းခြင်း

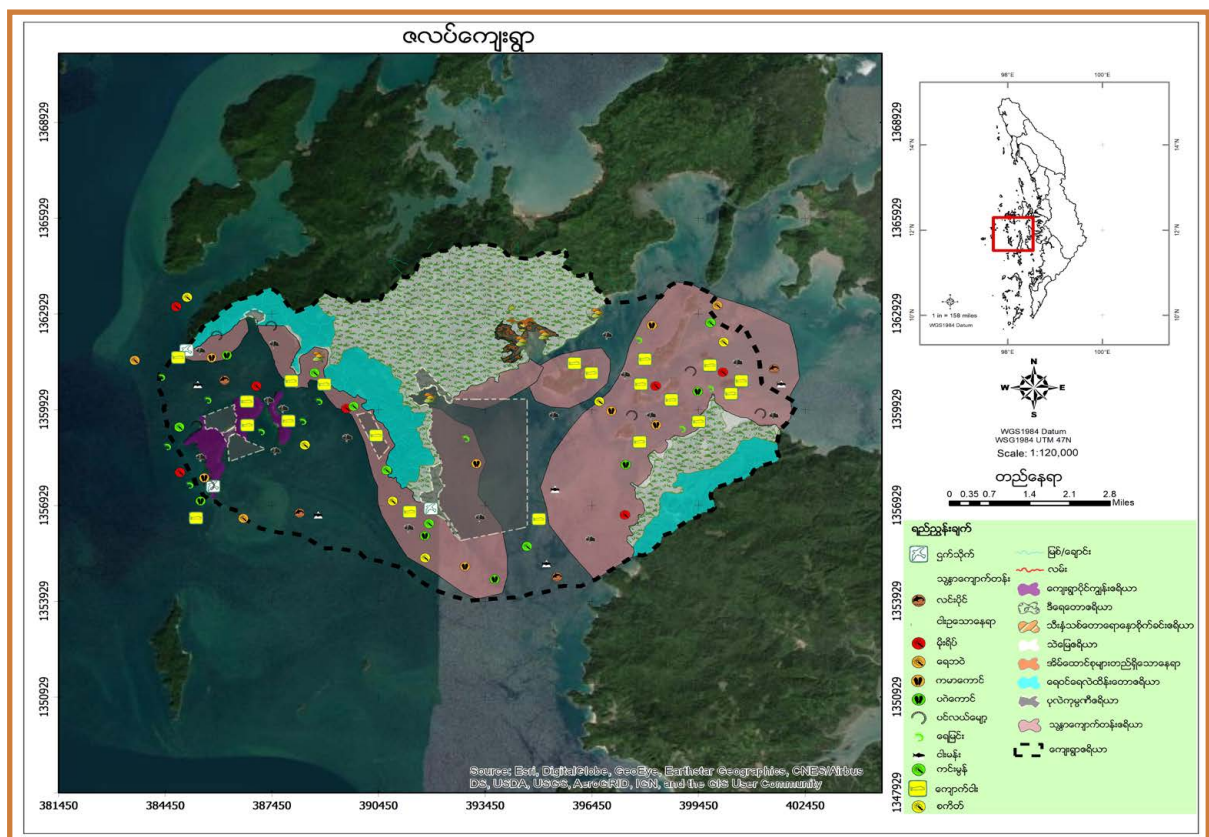
ငါးဖမ်းလေ့များ၊ ငါးဖမ်းစက်လေ့များအပါအဝင် စီးပွားဖြစ်ငါးဖမ်းသဘောများသည် လေဝ်နယ်မြေသို့ ပုံမှန်ဝင်ရောက်လေ့ရှိပြီး၊ ငါး၊ ဂုံး၊ ကင်းမွန်များနှင့် အခြားပင်လယ်သတ္တဝါများကို စည်းမဲ့ကမ်းမဲ့ အစုလိုက်အပြုံလိုက်ဖမ်းယူခြင်းနှင့် ငါးဖမ်းပိုက်ကွန်များကို ဆွဲသည့်အခါ သန္တုကျောက်တန်းများကို ပျက်စီးစေခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်နေသည်။ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများက ၎င်းတို့ပိုင်နယ်မြေများတွင် အလွန်အကျွံငါးဖမ်းခြင်းသည် ၎င်းတို့၏ ငါးလက်ကျန်ပမာဏနှင့် ငါးမျိုးစိတ်များကို သက်ရောက်စေပြီး ၎င်းတို့၏အသက် မွေးဝမ်းကျောင်းမှု လုပ်ငန်းများနှင့် ရပ်ရွာလူထု၏ အနာဂတ်ကို သက်ရောက်မည် ကိုစိုးရိမ်ကြသည်။

ခရီးသွားလုပ်ငန်း

မြိတ်ကျွန်းစုဒေသသည် ခရီးသွားလုပ်ငန်းအတွက် အခွင့်အလမ်းများ ရရှိလာသည်နှင့်အမျှ ကျွန်းအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းရှင်အရေအတွက် တိုးပွားလာနေသည်။ လေဝ်နယ်မြေ၏ မြောက်ဘက်အစွန်ကို ယခုအခါကမ္ဘာလှည့် ခရီးသွားဧည့်သည်များအတွက် ဘန်ဂလိုများနှင့် ရွက်ဖျင်တဲများက နေရာယူလာပြီး ရပ်ရွာလူထုများသည်လည်း ၎င်းတို့၏ဥယျာဉ်ခြံမြေများသို့ သွားရောက်ခွင့်ကို ကန့်သတ်ခံရသည်။

ပုံ ၃၇ - လောင်တွင် ငါးဖမ်းခြင်း

ပုံ ၃၈ - လောင်ကျွန်းရွာမြေအသုံးချမှုပြမြေပုံ

နိဂုံး

တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးသည် အရှေ့တောင်အာရှတွင် အမြဲစိမ်းသစ်တောများ၊ ဒီရေတောများနှင့် စိုစွတ်သောနယ်မြေများနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ပေါကြွယ်ဝသော အက္ခရာဝါဂေဟစနစ်များ၏ ကျယ်ပြန့်သော နေရာတစ်ခုဖြစ်သည်။ ဤဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ ရှုခင်းသည် မျိုးပြန့်ပျောက်ကွယ်သွားမည့် အန္တရာယ်ရှိနေသောမျိုးစိတ်များဖြစ်သော ကျားများ၊ ကြွဲသူတော်များနှင့် သင်းခွေချပ်များအတွက် ခိုအောင်းနေထိုင်ရာဒေသနှင့် ရာသီဥတုဖောက်ပြန်မှုအား ခုခံကာကွယ်ပေးနေသည့် ထုထည်ကြီးမားသည့် ကာဗွန်စုပ်ယူခြင်းများကို လည်း ဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိသည်။

ဤသစ်တောများနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများသည်တရားဝင် 'ကာကွယ်မှုမရှိ' သော်လည်း အမှန်တကယ်တွင် ဤမြေယာများကို ဒေသခံ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ နယ်မြေများအတွင်း မျိုးရိုးစဉ်ဆက် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ပြီးဖြစ်သည်။ ဤနယ်မြေများအတွင်းတွင် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများသည် အရေးပါသော သယံဇာတအရင်းအမြစ်များ၊ ပတ်ဝန်းကျင် ဂေဟစနစ်နှင့်ပတ်သက်၍ ကျယ်ပြန့်သော ဗဟုသုတများနှင့် ဒေသတွင်းဖွဲ့စည်းထားသော စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့များ၊ စနစ်များနှင့် အလေ့အကျင့်များစသည်တို့နှင့် နက်နဲသော ဆက်ဆံရေးများရှိသည်။ ဤဂရုတစိုက် စီမံခန့်ခွဲထားသော နယ်မြေများကို ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများမှ မိရိုးဖလာဘိုးဘွား စဉ်ဆက်မှ ထိန်းသိမ်းလာသည့်နေရာ၊ နယ်မြေအဖြစ် နိုင်ငံတကာမှလဲ အသိမှတ်ပြုထားသည်။

တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးတစ်လျှောက်ရှိ မတူကွဲပြားသောမြေအနေအထားနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၏ လိုက်လျောညီထွေစွာ ဖြစ်တည်မှုစနစ်များနှင့် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည့် ဧရိယာနှင့် ပိုင်နက်နယ်မြေများအား (ICCA) စုပေါင်းခြင်းဖြင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများမှ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည့် နယ်မြေ (landscape) အသွင်အပြင်၊ သဏ္ဍာန်အား ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ဤနယ်မြေသည် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ၊ မျိုးစိတ်များကာကွယ် စောင့်ရှောက်ခြင်းနှင့် ရာသီဥတုဖောက်ပြန်မှုမှ ခုခံကာကွယ်နိုင်စေရန် အရေးကြီးသည့် ခံတပ်တစ်ခုပင်ဖြစ်သည်။ ဤအပြုအမူများသည် နောင်ဆယ်စုနှစ်တစ်ခုအတွက် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အား ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်းကို နားလည်သဘောပေါက်ကာ မိမိကိုယ်တိုင် ဆုံးဖြတ်ချက်များအား ချမှတ်ခြင်းနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်အတွက် ဖော်ထုတ်ပြနေခြင်းလည်းဖြစ်သည်။

ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများအား မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်ပေးခြင်းသည် ထိရောက်သော ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးနည်းလမ်းဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြနိုင်သည့် သက်သေအထောက်အထားများ တိုးသထက်တိုး၍ များပြားလာခြင်းဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာဌာနေတိုင်းရင်းသား နယ်မြေများသည် ကမ္ဘာ့မြေမျက်နှာပြင်၏ ၂၅%ကိုစုံအုပ်ထားပြီး သဘာဝအတိုင်းကျန်ရှိနေသေးသော သစ်တောရှုခင်းများ၏ ၃၆% ကျော်ကို လွှမ်းခြုံထားသည်။³¹ မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့ပင် ဤဧရိယာအများစုကို အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများမှ တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုခြင်း မရှိကြပါ။

တနင်္သာရီတိုင်း၏ ထူးခြားပြီး ပြိုင်ဘက်ကင်းသည့်ရှုခင်းမြေနေရာများအား ကာကွယ်ရန်အတွက် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ နယ်မြေများ၊ သစ်တောနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ ထိန်းသိမ်းခြင်းလုပ်ငန်းများအား အသိမှတ်ပြုပေးရန် အစိုးရ၊ ကေအန်ယူ၊ နိုင်ငံတကာမှ အလှူရှင်များ၊ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများထံ တောင်းဆိုအပ်ပါသည်။

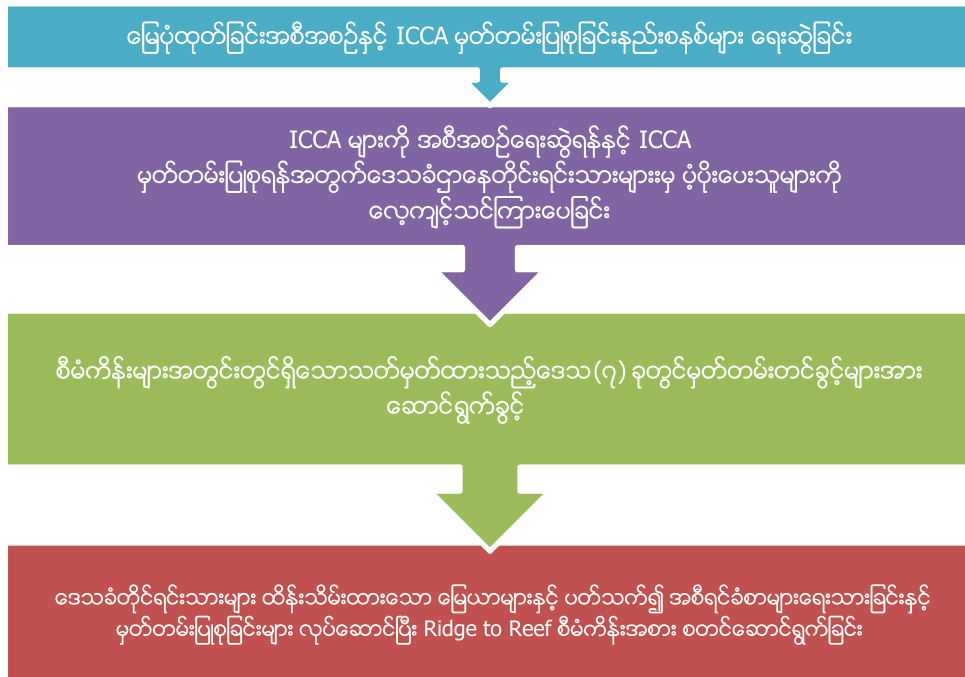
³¹ Fa, J.E., Watson, J.E., Leiper, I., Potapov, P., Evans, T.D., Burgess, N.D., Molnár, Z., Fernández-Llamazares, Á., Duncan, T., Wang, S. and Austin, B.J., 2019. နှိုင်းသဘာဝအတိုင်းရှိနေသောသစ်တောရှုခင်းများကိုထိန်းသိမ်းရန် ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများပိုင် မြေယာများ၏အရေးပါမှု၊ ဂေဟဗေဒနှင့်ပတ်ဝန်းကျင် နယ်နိမိတ်များ။

နောက်ဆက်တွဲ ၁ - ICCA မှတ်တမ်းပြုစုခြင်းဆိုင်ရာ နည်းလမ်း

ICCA မှတ်တမ်းပြုစုခြင်း၏ရည်ရွယ်ချက်များ

- ၁။ ICCA ၏လူမှုရေးနှင့် ဂေဟဗေဒဆိုင်ရာ သွင်ပြင်လက္ခဏာများကို မှတ်တမ်းတင်ရန်။
- ၂။ ICCA စီမံခန့်ခွဲမှုဖြင့်အသုံးပြုသော ဆုံးဖြတ်ချက်များ၊ ချမှတ်ခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲအုပ်ချုပ်မှုစနစ်များအား မှတ်တမ်းတင်ရန်။
- ၃။ ICCA ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း နည်းလမ်းစဉ်အား ပံ့ပိုးပေးသောရိုးရာဓလေ့များ၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းများ၊ အလေ့အကျင့်များနှင့် ပြီးပြည့်စုံနေသော ICCA အား ခြိမ်းခြောက်မှုအလားအလာများအား မှတ်တမ်းတင်ရန်။

လုပ်ငန်းစဉ်-

သုတေသနလုပ်ဆောင်မှု နည်းလမ်းများ

- အုပ်စုလိုက်ဆွေးနွေးခြင်း
- ရာသီအလိုက်ပြက္ခဒိန်များ
- ဗီဒီယိုကားချပ်များ(စက်ဝိုင်း(သို့မဟုတ်)ထောင့်မှန်လေးထောင့်ဖြင့်အသုံးပြုသောကားချပ်များ)နှင့်လူမှုအခြေအနေပြမြေပုံ
- ဒေသခံများနှင့်အတူ တောနင်း ကြည့်ရှုလေ့လာခြင်း
- သယ်ဇာတ အရင်းအမြစ်စာရင်း
- လူနေမှုအစီအမံများ

**အဓိက ရပ်ရွာ
သတင်း
အချက်အလက်**

- ၁။ ကျေးရွာအမည်
- ၂။ အဆိုပါကျေးရွာကို မည်သည့်နေ့ရက်တွင် တည်ထောင်ခဲ့သနည်း။
- ၃။ အိမ်ထောင်စုဦးရေမည်မျှရှိပြီး လူဦးရေ မည်မျှရှိသနည်း။
- ၄။ ကျေးရွာ၏ အခြေခံအသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများသည် မည်သည့်တိုင်းဒေသကြီးသို့ ဖြန့်ဝေသနည်း။
- ၅။ ပြောဆိုသုံးစွဲသည့်ဘာသာစကား
- ၆။ နေထိုင်သည့် တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စု
- ၇။ ရပ်ရွာ၏ သာယာဝပြောမှုကို သင်မည်သို့သတ်မှတ်နိုင်သနည်း - ချမ်းသာကြွယ်ဝသည်၊ သာမန်၊ ဆင်းရဲသည်။

**ICCA ၏တန်ဖိုး
များ**

- ၁။ ဤနယ်မြေသည် သင့်အတွက် အဘယ်ကြောင့်အရေးကြီးသနည်း။ သင်အဘယ်ကြောင့် ဤနယ်မြေအား ကာကွယ်ပေးမည်ဟု ရွေးချယ်သနည်း။
- ၂။ ဤနယ်မြေသည် သင့်နှင့် သင့်လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းကိုမည်သို့သော အကျိုးကျေးဇူးများ ပေးသနည်း။ (အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး၊ သစ်တောအရင်းအမြစ် စသည်။)
- ၃။ ရပ်ကွက်အတွင်းရှိ မည်သူသည် အဆိုပါအကျိုးကျေးဇူးများကို ရရှိခံစားပြီး မည်သူသည် ဤနယ်မြေအား ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရာတွင် ပါဝင်သနည်း။

**ဂေဟစနစ်ဆိုင်ရာ
အင်္ဂါရပ်များ
သတ်မှတ်ခြင်း -**

- ၄။ ဤနယ်မြေကို ကာကွယ်ခြင်းအတွက် ပြင်ပမှလူများ အကျိုးကျေးဇူးရပါသလား။ မည်ကဲ့သို့ ရရှိပါသနည်း။
- ၅။ သင်၏နယ်မြေအတွင်းရှိ ဂေဟဗေဒဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အရေးပါသည့်အချက်များကို သင်စာရင်းပြုစုနိုင်ပါသလား။
- ၆။ အဆိုပါအချက်အလက်များသည် အဘယ်ကြောင့် အရေးကြီးသနည်း။
- ၇။ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများက ၎င်းတို့ကို အကာအကွယ်ပေးပါသလား။

**မြေပုံထုတ်ခြင်း
မြေယာအသုံးပြုခြင်း
နှင့် စားဝတ်နေရေး**

မြေပုံထုတ်ခြင်း၊ ရာသီအလိုက်ပြက္ခဒိန်များ၊ သယံဇာတ အရင်းအမြစ်စာရင်း။

**မြေပုံဆိုင်ရာ /
ပိုင်ဆိုင်မှုဆိုင်ရာ
တောင်းဆိုမှုများ**

- မြေပုံဆွဲခြင်း**
- ၁။ ICCA ၏ နယ်နိမိတ်များကို ထင်ထင်ရှားရှား သတ်မှတ်ထားပါသလား။
 - ၂။ နယ်နိမိတ်များသည် အမြဲပြောင်းလဲနေပါသလား။ အဘယ်ကြောင့်နည်း။
 - ၃။ ဤမြေနှင့် ယင်းနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် သယံဇာတ အရင်းအမြစ်များကို မည်သူ အသုံးပြုနိုင်သည် သို့မဟုတ် မည်သူအသုံးပြုနိုင်သည်ဆိုသည်ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သတ်မှတ်ထားပါသလား။
 - ၄။ ဤမြေကို မည်သူစီမံခန့်ခွဲသနည်း။
 - ၅။ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ပြဋ္ဌာန်းထားပါသလား။ ယင်းတို့ကို မည်သို့ပြဋ္ဌာန်းထားသနည်း။
 - ၆။ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းရာတွင် (စောင့်ကြည့်ခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းတို့တွင်) မည်သူပါဝင်လုပ်ဆောင်သနည်း။
 - ၇။ ဤမြေအသုံးပြုမှု စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းတစ်ခုကို တစ်စုံတစ်ယောက်မှ ချိုးဖောက်ခဲ့လျှင် ဘာဖြစ်မည်နည်း။
 - ၈။ ချိုးဖောက်ခြင်း အဆင့်များ/အမျိုးအစား အမျိုးမျိုးအတွက်မည်သို့ အပြစ်ပေး ဒဏ်ခတ်မှုများ လုပ်ဆောင်သနည်း။ ထိုသို့ အပြစ်ပေးခဲ့ခြင်းများ ဖြစ်ပွားပါသလား။
 - ၉။ အဆိုပါစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများသည် အမြဲပြောင်းလဲနေပါသလား။
 - ၁၀။ အဆိုပါစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို မည်သို့ပြောင်းလဲစေနိုင်သနည်း။
 - ၁၁။ မည်သူ ဆုံးဖြတ်သနည်း။ မည်သူပါဝင်လုပ်ဆောင်သနည်း။ (ဥပမာများပေးပါ) -

**ကျေးရွာ အဖွဲ့
အစည်းများနှင့်
ဖွဲ့စည်းပုံများ**

- ၁။ ကျေးရွာအဆင့်တွင် မည်သည့် ဖွဲ့စည်းပုံများ/ အဖွဲ့အစည်းများရှိသနည်း။
- ၂။ အဆိုပါအဖွဲ့အစည်းများ၏ အခန်းကဏ္ဍများသည် အဘယ်နည်း။
- ၃။ ဤအဖွဲ့အစည်းများတွင် မည်သူပါဝင်လုပ်ဆောင်သနည်း။ (လူငယ်များပါဝင်ပါသလား။)
- ၄။ အဖွဲ့ဝင်များကို မည်သို့ရွေးချယ်သနည်း။
- ၅။ ခေါင်းဆောင်များကို မည်သို့ရွေးချယ်သနည်း။ ၎င်းတို့သည်အမြဲတမ်း ပြောင်းလဲနေပါသလား။ မည်သည့်အချိန်တွင် မည်သို့ပြောင်းလဲသနည်း။
- ၆။ မြေနှင့် သယံဇာတများအတွက် မည်သည့်အဖွဲ့အစည်းများက ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်သနည်း။
- ၇။ ဤအဖွဲ့အစည်းများကို မည်သည့်အချိန်တွင် စတင်ခဲ့သနည်း။ ယင်းကို ရပ်ရွာက ဖွဲ့စည်းခဲ့သလား သို့မဟုတ် ပြင်ပမှ ဝင်ရောက်လာခြင်းလား။
- ၈။ ကျေးရွာထဲတွင် ယခင်ကရှိခဲ့ပြီး ယခုဆက်လက်မရှိတော့သည့် ရိုးရာအဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ရှိခဲ့ပါသလား။
- ၉။ အဆိုပါအဖွဲ့အစည်းများသည် မည်သည့်အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်သနည်း နှင့် ၎င်းတို့၏အခန်းကဏ္ဍကို ဖော်ပြပါ။

**သင်၏ ICCA အတွင်း
မြေနှင့်သယံဇာတ
အရင်းအမြစ်
စီမံအုပ်ချုပ်မှု
အတွက် ဆုံးဖြတ်
ချက်ချင်း**

- ၁။ သင့်နယ်မြေကို သင်အဘယ့်ကြောင့် စီမံခန့်ခွဲ ထိန်းသိမ်းပေးသနည်း။
- ၂။ သင့်နယ်မြေနှင့် သယံဇာတအရင်းအမြစ်များကို စီမံခန့်ခွဲ ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်ရန် သင်မည်သည့်အရာများ လုပ်ဆောင်သနည်း။
- ၃။ ရပ်ရွာအတွင်းရှိ မည်သူက မြေနှင့် သယံဇာတများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ချမှတ်သနည်း။
- ၄။ ဤဆုံးဖြတ်ချက်များကို မည်သည့်အချိန်နှင့် မည်သည့်နေရာတွင် ချမှတ်သနည်း။
- ၅။ ဤဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရာတွင် ပုံမှန်အားဖြင့် မည်သူပါဝင်သနည်း။
- ၆။ အမျိုးသမီးများနှင့် လူငယ်များ ပါဝင်ပါသလား။
- ၇။ သယံဇာတများကို အသုံးပြုရန်အတွက် မည်သည့်စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ရှိသနည်း။ ရေ၊ ငါး၊ သစ်တောများ၊ မြေယာ စသည်တို့အတွက် မည်သည့်စည်းမျဉ်းများရှိသနည်း။
- ၈။ ဤစည်းမျဉ်းများကို မည်သူချမှတ်ထားသနည်း။ ထို့အပြင် ဤစည်းမျဉ်းများ မည်ကဲ့သို့ ပေါ်ပေါက်လာသနည်း။
- ၉။ ဤစည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများအကြောင်းကို ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းက မည်ကဲ့သို့ သိရှိထားသနည်း။
- ၁၀။ ဤစည်းမျဉ်းများကို ပြောင်းလဲနိုင်ပါသလား။ မည်သို့ပြောင်းလဲနိုင်သနည်း။
- ၁၁။ တစ်စုံတစ်ဦးမှ ဤစည်းမျဉ်းများကို ချိုးဖောက်လျှင် ဘာဖြစ်မည်နည်း။
- ၁၂။ အပြစ်ပေးသည့် ပုံစံများသည် အဘယ်နည်း။
- ၁၃။ မည်သူက အဆိုပါအပြစ်ပေးမှုပုံစံများကို ပြဌာန်းချမှတ်ထားသနည်း။ အဆိုပါ စည်းမျဉ်းများကို မည်သူမည်ဝါ ချိုးဖောက်မဖောက်ကို စစ်ဆေးစောင့်ကြည့်မည်သူရှိပါသလား။ မည်သူက မည်ကဲ့သို့ စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုမည်နည်း။

**ပဋိပက္ခများနှင့်
အငြင်းပွားမှုများ
ဖြေရှင်းခြင်း**

- ၁။ ကျေးရွာရှိ မြေနှင့် သယံဇာတများနှင့်ပတ်သက်၍ မည်သည့်ပဋိပက္ခအမျိုးအစားများ ဖြစ်ပွားသနည်း။
- ၂။ ပဋိပက္ခကို လူများက မည်သို့ဖြေရှင်းရန် ကြိုးစားသနည်း။
- ၃။ ပဋိပက္ခဖြေရှင်းရာတွင် မည်သူကို ထည့်သွင်းထားသနည်း။
- ၄။ မည်သူပါဝင်သနည်း။
- ၅။ ဓလေ့ထုံးတမ်းစနစ်အတွင်းရှိ ပဋိပက္ခများကိုဖြေရှင်းရန်အဆင့်များမှာ အဘယ်နည်း။
- ၆။ မည်သည့်ကိစ္စရပ်များတွင် လူတို့သည်ဓလေ့ထုံးတမ်းစနစ်ကို အသုံးပြုကြပြီး မည်သည့်ကိစ္စရပ်များတွင် အစိုးရစနစ်ကို အသုံးပြုကြသနည်း။
- ၇။ မည်သည့်ပဋိပက္ခများကို အောင်မြင်စွာ မဖြေရှင်းနိုင်ထားသနည်း။
- ၈။ အခြေအနေကို မည်သို့တိုးတက်အောင်ပြုလုပ်နိုင်သနည်း။

**သင်၏ ICCA
အတွင်းရှိ ရိုးရာ
ယုံကြည်မှုများနှင့်
အလေ့အထများ**

- ၁။ ကျေးရွာတွင် မည်သည့်ဘာသာများကို အဓိကထား ကိုးကွယ်သနည်း။
- ၂။ ယခင်က သင်ကိုးကွယ်ခဲ့သည့် ဘာသာများ ရှိခဲ့ပါသလား။ မည်သည့်ဘာသာများ ဖြစ်သနည်း။
- ၃။ ကျေးရွာရှိ ရိုးရာယုံကြည်မှုများနှင့် အလေ့အထအချို့အကြောင်းကို ပြောပြပါ။
- ၄။ ယခင်အတိတ်ကာလတွင် သင်ပါဝင်ကျင်းပခဲ့သော အခမ်းအနားပွဲများရှိခဲ့ပါသလား။ ယခုထက်တိုင် ထိုအခမ်းအနားပွဲများကို သင်ကျင်းပနေဆဲဖြစ်ပါသလား။
- ၅။ ဤအခမ်းအနားပွဲများ၏ ဥပမာများကို ကျွန်ုပ်တို့ ပြောပြပေးနိုင်မည်လား။ မည်သည့် အချိန်အခါတွင် သင်ကျင်းပခဲ့သနည်း။
- ၆။ ဤဒေသတွင် နတ်ဆရာများရှိပါသလား။ ယခင်ကကော ရှိခဲ့ပါသလား။ ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍသည် မည်သို့ရှိခဲ့သနည်း။
- ၇။ ရိုးရာဓလေ့အရ သင်သိဆိုလေ့ရှိသည့် သီချင်း သို့မဟုတ် ကလေးရှိသည့် အကများ ရှိပါသလား။ မည်သည့်အချိန်တွင် ထိုအရာများကို သင်လုပ်ဆောင်သနည်း။
- ၈။ မြေနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းတို့နှင့်စပ်လျဉ်း၍ သင်လုပ်ဆောင်သည့် အခမ်းအနားပွဲများ ရှိပါသလား။

**သင်၏ ICCA
ကြုံတွေ့နေရသော
ခြိမ်းခြောက်မှုများနှင့်
အခက်အခဲများ**

- ၁။ သင်၏နယ်မြေတွင်ရင်ဆိုင်တွေ့ကြုံနေရသည့် အဓိကခြိမ်းခြောက်မှုများ မည်သည့်အရာများ ဖြစ်သနည်း။
- ၂။ ဤခြိမ်းခြောက်မှုများကို ကာကွယ်ရန် သင်မည်သို့လုပ်ဆောင်နေသနည်း။
- ၃။ သင်၏ နယ်မြေကို စီမံခန့်ခွဲရာတွင် သင့်အတွက်စိန်ခေါ်မှုများရှိပါသလား။
- ၄။ ဤစိန်ခေါ်မှုအခက်အခဲများသည် မည်သည့်အရာများဖြစ်သနည်းနှင့် အဆိုပါ အခက်အခဲများကို သင်မည်ကဲ့သို့ ကျော်လွှားခဲ့သနည်း။

**ထိန်းသိမ်း
စောင့်ရှောက်မှု
အစီအစဉ် /
ရပ်ရွာဘဝ အစီအစဉ်**

- ၁။ သင်၏နယ်မြေကို စီမံခန့်ခွဲခြင်းအတွက် သင့်တွင် အစီအစဉ်တစ်ခုရှိပါသလား။ ၎င်းမှာ အဘယ်နည်း။
- ၂။ အနာဂတ်တွင် သင်၏နယ်မြေအတွက် သင့်မျှော်မှန်းချက်သည် မည်သို့ဖြစ်သနည်း။ သင်မည်သည့်ပုံစံကို မြင်လိုသနည်း။
- ၃။ ဤမျှော်မှန်းချက်ကို အောင်မြင်စေရန် ရပ်ရွာအနေနှင့် ဘာလုပ်မည်နည်း။
- ၄။ ရပ်ရွာအတွင်းရှိ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများသည် ဤမျှော်မှန်းချက်ကို သတိပြုမိပါသလား။ ၎င်းတို့အားလုံး ပါဝင်လုပ်ဆောင်နေပါသလား။

